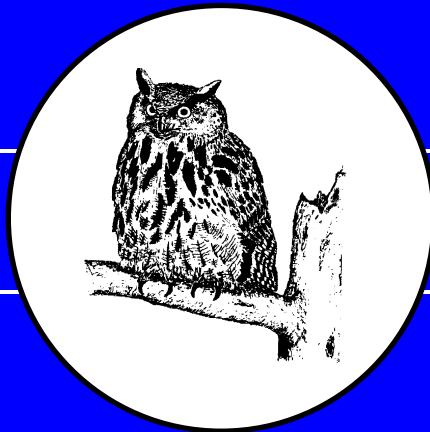

HUJON

Nr. 2 – 2023

Årgang 49

BirdLife Norge – avdeling Oppland

Egstadtjernet – (Eikstadtjernet)

Tina Maria Brenden

Stedsnavnet kan diskuteres. Folk her har i alle tider sagt Egstadtjernet, men i kartverket står det visstnok Eikstadtjernet

Tjernet ligger mellom Hunndalen og Raufoss, noen kjenner dette stedet godt mens andre sikkert ikke har hørt om det. For meg er dette rett og slett paradiset. Det er en skikkelig perle for oss som er "tullete" etter fugl. Her er det myrer rundt vannet, ei fin lita elv som klukker nedover, litt gammelskog er det også, noe som gjør at det er mange arter som trives nettopp her.

På våren er det ofte mye rovfugler på trekk over her og det dukker stadig opp litt vadere og ender også.

De siste årene har det hekket tre eller fire par med traner her, og hegrene er også og se.

I skrivende stund er det første påskedag.

Jeg våknet av trompetering av tranene (jeg sover jo med vinduet oppe, så jeg ikke går glipp av noe) Laget meg en kopp kaffe og satte meg i "fuglevinduet" mitt, det første jeg får se er at rødstrupen er på plass. Rett etterpå kommer sivspurven trippende med jernspurven rett etter, vintererle parett kommer vippende på snøen. Jeg fant ut at jeg måtte sjekke flere vinduer og der i bjørka på andre siden av huset satt jammen dvergspetten. Dette er nemlig en flott biotop for spetter også, på våren står et bjørkebelte under vann så de blir ødelagte, det elsker spettene.

Her er det grønnspett, svartspett, tretåspett, flaggspett og dvergspett.

Så må vi ikke glemme de litt større med nebb og klør. Havørn, kongeørn og fiskeørn har jeg sett tre år på rad her nå. Sivhauken tar seg som regel en tur innom sivøya her i løpet av året, og vepsevåken svever stadig over hustaket mitt.

Musvåk, hønsehauk, spurvehauk og tårnfalk er det muligheter for å se også.

Så det er vel ikke rart denne fuglegale dama elsker det lille, gamle røde huset ved tjernet i Breiskallen. Her kan jeg rusle ut med kameraet i den ene hånden og kaffekoppen i den andre og oppleve de mest fantastiske ting. Rett oppe i veien her har jeg en sving som vi kaller sangersvingen, der er det gulsanger, torsanger, munk, møller, tornskate, buskskvett og rosenfink og mye mer.

I fjor fikk vendehalsen unger der også. Den ene dørte jeg Ludvik pga. holdningen.

I år blir det flere muligheter til å komme hit på en kaffe og fugletitting (følg med i kalenderen til Birdlife)

Jeg anbefaler alle medlemmer å bli med på aktiviteter i år. Det er mye å lære og se, og det er jo alltid hyggelig å ta en kaffe og snakke om fugl. - Det er faktisk lov å krysse lokallag også, så kom dere ut i naturen vår.

Ønsker alle et flott fugleår og håper alle får oppleve mange flotte fugler på sine turer. Sist, men ikke minst, så fikk vi jammen isfugl i nettet i høst også. Jeg holder nemlig på å lære ringmerking av Rolf Jørn Karlsen. Vi har merket utrolig mange arter her i min hage.

- Her i Breiskallen er dere hjertelig velkommen. I Breiskallvegen 60, er det som regel mulighet for en kaffe.

Hilsen skravlebøtte og fuglegal

Tina M Brenden

HUJON

Medlemsblad for
BirdLife Norge
avdeling Oppland – nr. 2 - 2023

Redaktør: Per Åge Skålerud, Fluberg, Tlf: 474 62 724, E-post: fugleper@online.no
Hujonmedarbeider: Jon Opheim, Øyer, Tlf.905 03 706, jnopheim@gmail.com

MEDLEMSKAP:

Medlemskap i BirdLife Norge: 180,- Tillegg for Birdlife Oppland: 150,- (Hujon)
Familiemedlemskap: 120,- uansett antall. Juniormedlem (under 18 år): 90,-.

Innmelding og betaling av kontingent skjer til NOF sentralt, se adresser nedenfor. Etter innmelding vil du motta giro fra dem.

Foreningens adresse: BirdLife avd. Oppland, postboks 87, 2601 Lillehammer
E-post: nof.oppland@gmail.com, **Bankkonto-nr:** 2085.29.13437, **Organisasjons nr.:** 898810682

STYRET:

Leder: Jon Opheim, Øyer, Tlf: 905 03 706, jnopheim@gmail.com

Nestleder: Geir Høitomt, Dokka, Tlf: 992 49 948, geir@kistefos-skog.no

Sekretær: Rolf Jørn Karlsen, Gjøvik. Tlf: 901 64 293, rolfjorn@gmail.com

Kasserer: Julia Helgesen, Skrautvål. Tlf: 997 14 305, julianorge@hotmail.com

Styremedlem: Tina Maria Brenden, Breiskallen, Tlf: 957 93 062, dortestassy@hotmail.no

Styremedlem: Anne Gri Henriksen, Gran, Tlf: 906 66 516, annegri.henriksen@gmail.com

Varamedlem: Bjørn Harald Larsen, Eina, Tlf: 977 49 350, larsen@mfu.no

Varamedlem: Ragnar Ødegård, Lillehammer, Tlf: 414 29 050, ragg56@gmail.com

Varamedlem: Margaret M Eggen, Lillehammer, Tlf: 478 77 905, margareteggen@gmail.com

Sel, og Ottadalen lokallag:

Leder: Atle Kjærвик, Vågå, Tlf: 901 93 275, kjatles51@gmail.com

Valdres lokallag:

Leder: Rune Rødningen, Fagernes, Tlf. 997 99 800, runero@yahoo.no

Hadeland lokallag:

Leder: Anne Gri Henriksen, Gran, Tlf: 906 66 516, annegri.henriksen@gmail.com

Gjøvik, Toten & Land lokallag:

Leder: Stein Roger Nybakke, Reinsvoll, Tlf. 901 92 548, srny@online.no

Fugler i Sør - Gudbrandsdalen lokallag:

Leder: Margaret Eggen, Lillehammer, Tlf. 478 77 905, margareteggen@gmail.com

Trykk: Dale-Gudbrands Trykkeri AS, **Opplag:** 410 eks.

LRSK: Jon Opheim og **Strektegninger ved:** Trond Haugskott

Fylkeslaget hører inn under: **BirdLife Norge**, Sandgata 30B, 7012 TRONDHEIM,
Tlf: 738 41 640, E-post: post@birdlife.no

Nyttige internettadresser: www.artsobservasjoner.no/fugler og www.birdlife.no

Hjemmesiden til BirdLife Oppland: www.oppland-ornitologene.org

Innhold:

Hujon nr. 2 – 2023

Egstadtjernet	86
Info for BirdLife Oppland	88
Innholdsfortegnelse	89
Lederen	90
Rehabilitering av skadde rovfugl og ugler 2022	92
Tranetellingen i Oppland 2022	110
Fjellmyrløperen i Oppland 2022	114
Turrapport fra Valdresflya	116
Årsberetningen for BirdLife Oppland 2022	126
Dikt: «Rødstupa»	131
Årsmøteprotokoll for BirdLife Oppland 2023	132
Regnskapet for BirdLife Oppland 2022	135
Valdres lokallag, årsmeldingen 2022	137
Gjøvik, Toten og Land, årsmeldingen 2022	138
Dikt: «Skogene bortenfor»	139
Hadeland lokallag, årsmeldingen 2022	140
Sør-Gudbrandsdalen lokallag, årsmeldingen 2022	142
Sel og Ottadalen lokallag, årsmeldingen 2022	144
Styremøte på Dokkadeltaet våtmarkssenter	148
«Siste nytt» 01.01. – 31.03. 2023	150
«Skrivestafett» av Finn Audun Grøndahl	161

Foto fremside: **Knoppsvane**; ved: Per Åge Skålerud

Foto bakside: **Hønehauk (ungfugl)** ved: Atle Kjærsvik

Lederens spalte

Av Jon Opheim

I skrivende stund er vinteren snart i ferd med å slippe taket. Det er vårlyder som møter meg på trappa når jeg åpner døra. Kan du egentlig oppleve noe bedre? Du blir fylt av lyst til å ta imot en ny vår med masse opplevelser, og du får energi til å planlegge utflukter både hit og dit.

Etter en vinter full av bruproblematikk er det ekstra godt å se våren i møte. Jeg skal ikke henge meg opp i Lågendeltaet denne gangen, selv om det er mye som skal på plass der i løpet av få måneder. Denne diskusjonen har langt på vei overskygget det som skjer i Trettenstryka fuglefredningsområde i Øyer. Her er det ikke bare planer om bru, men et pågående anleggsarbeid midt i verneområdet, og attpåtil midt i den mest sårbare perioden for overvintrende vannfugl.

Mange kjenner bakgrunnen. Ei trebru, som ble bygd vinteren 2011/2012, raste sammen 15. august 2022. Dette bød naturlig nok på store utfordringer og krav om raske beslutninger for å få på plass ei ny bru. Arbeidet med midlertidig bru startet opp på senhøsten med frist til midten av april for avslutning og opprydding i elvesonen rundt brua. Fra Statsforvalteren i Innlandet, dvs. vernemyndigheten for området, ble det samtidig satt vilkår om både registreringer, restaurering og miljøforbedrende tiltak. Med årlige vintertellinger av vannfugl helt tilbake til slutten av 1960-årene ble BirdLife Oppland naturlig nok en del av dette. Knut Gundersen (med hjelp av ca. 10 andre fugleinteresserte) har nesten ukentlig utført tellinger fra november til mars. I midten av mars leverte vi resultatene i form av en stor rapport, med bl.a. konkrete forslag på å restaurere elvestrekningen i selve anleggsområdet, men også miljøforbedrende tiltak over en noe større elvestrekning.

Våre forslag har primært knyttet seg til fuglelivet, og har i hovedsak dreid seg om utplassering av oppstikkende steiner i elva med tanke på fossefall. Med henvisning til litteratur fra flere hold er dette antagelig Norges og Nordens beste overvintringslokalitet for denne arten. Nasjonalfuglen vår er imidlertid noe «stridbar» av natur, og hevder til en viss grad territorier også vinterstid, bl.a. gjennom sang. Steiner i elva fungerer i slike sammenhenger gjerne som «sang- og vaktposter», pluss at de er viktige for fossefallens næringssøk. For det første brytes/bremses elvestrømmen, slik at den finner lommer med mer stille vatn der det er lettere å søke næring. Samtidig slipper den å fly helt inn til land for å hvile og fortære maten den finner på elvebunnen. Våre tellinger har vist en tydelig sammenheng mellom antall fossefall og mengden av oppstikkende stein i elva.

Våre forslag inngår som en del av et helhetlig «tiltaksbehov» utarbeidet av NINA, og har blitt godt mottatt. Vi har deltatt på en større fellesbefaring for å planlegge den praktiske gjennomføringen av tiltakene, som vi tror blir gode.

Mitt hovedpoeng med å trekke fram denne saken er å vise at det er bruk for oss. Vår rolle er ikke bare å protestere når natur er truet, men også å bidra til å reparere – og kanskje til og med å forbedre en miljøtilstand. Vi visste lite om betydningen av våre registreringer da vi startet opp med tellinger vinteren 1968/69. Nå ser vi hva disse dataene er verdt. De lå til grunn da vi fikk forhindret kraftutbygging i elva (Hovdfossen) i 1980- årene og de utgjorde hovedgrunnlaget da Trettenstryka fuglefredningsområde ble opprettet i 1990. Igjen er de av største betydning når det skjer et uhell med ei bru, som på kort tid må erstattes med ei ny.

Så ønsker jeg dere en fin og opplevelsesrik vår!

Arbeidet med midlertidig bru i Trettenstryka fuglefredningsområde i midten av februar 2023.

Foto: Jon Opheim

Ideelle forhold for fossefall i Trettenstryka. Grunne partier med mye oppstikkende stein.

Foto: Jon Opheim

Rehabilitering skadde rovfugler og ugler.

Årsrapport 2022

Helge Grønlien

Innledning

30 skadde haukefugler, falkefugler og ugler (heretter betegnet rovfugler) kom inn i løpet av 2022. Dette er betydelig flere enn tidligere største notering på 23 fugler. I løpet av 37 år har 422 havarete rovfugler blitt behandlet ved mottaket.

Tabell 1. Innkomne fugler, funndato, skjebne og behandlingstid

Nr.	Art	Kjønn alder	Funnet	Mottatt/ hentet	Sluppet	Død/ avlivet	Pasient- døgn
1	Kattugle	2K+	03.01	03.01	12.03		68
2	Kattugle	3K+	17.02	17.02		18.02	1
3	Fjellvåk	2K+F	04.04	04.04		06.04	2
4	Spurveugle	2KF	11.04	11.04	19.04		8
5	Haukugle	3K+F	26.04	26.04	21.05		25
6	Musvåk	3K+F	15.05	15.05	03.06		19
7	Tårnfalk	3K+	24.06	26.06		01.07	5
8	Hønsenhauk	3K+F	29.06	29.06	11.07		12
9	Tårnfalk	1KF	11.07			11.07	0
10	Musvåk	1KM	24.07	24.07		28.07	4
11	Spurvehauk	1KF	01.08	04.08		15.08	11
12	Spurvehauk	1KF	06.08	06.08	08.08		2
13	Spurvehauk	1KF	08.08	08.08		10.10	2
14	Dvergfalk	1KM	10.08	11.08		12.08	1
15	Tårnfalk	1KM	11.08	11.08		12.08	1
16	Hønsenhauk	3KF	15.08	15.08		22.08	7
17	Kattugle	3K+F	16.08	17.08		04.11	78
18	Vandrefalk	3K+F	20.08	20.08		24.08	4
19	Kattugle	1K juv	21.08	21.08	31.08		10
20	Spurvehauk	1KF	31.08	31.08		02.09	2
21	Lerkefalk	1KF	01.09	02.09	09.10		37
22	Vandrefalk	1KM	05.09	05.09		05.09	0
23	Kattugle	2K+	07.09	08.09	29.09		21
24	Hornugle	1K	18.09	18.09		01.11	44
25	Kattugle	1K	30.09	30.09	12.10		13
26	Hønsenhauk	1KM	24.11	24.11	Avklares i 2023		37
27	Hønsenhauk	1KM	03.12	03.12	30.12		28
28	Kattugle	2K+	14.12	17.12	24.12		7
29	Kongeørn	1KM	27.12	27.12		28.12	1
30	Hønsenhauk	1KF	28.12	29.12	Avklares i 2023		2
Sum							452

På bakgrunn av at 2022 ikke har vært noe stort smågnagerår, er 30 innkomne skadde rovfugler overraskende mange, selv om det har vært en økende trend over tid. Det er lite sannsynlig at flere rovfugler totalt sett blir skadet. Trolig er forklaringen på det store antallet at muligheten for rehabilitering av skadde rovfugler gradvis har blitt bedre kjent, selv om tilbudet er lite markedsført. I tillegg ble det i løpet av året rapportert om flere skadde rovfugler som av ulike grunner ikke kom fram til mottaket. Det er all grunn til å anta at enda flere fugler kunne ha kommet inn, fordi finneren av en skadd rovfugl står overfor en nyoppstått situasjon og vil ha problemer med å finne fram til hjelp. Flere, som har kommet over skadd fugl, har fortalt om at rene tilfældigheter førte fram til hjelp.

På årets skadeliste er 13 arter representert. Det har vært 5 hønsehauker og 4 spurvehauker foruten 1 kongeørn, 1 fjellvåk og 2 musvåker, hvorav den ene var av fargevarianten «Börtingevåk». Blant falkene har det vært flest tårnfalker med 3, mens det har vært 2 vandrefalker og 1 av artene dvergfalk og lerkfalk. Kattugla er klart mest representert blant uglene med 7, mens hver

av artene spurveugle, haukugle og hornugle er representert med 1 (tab. 1).

Antall pasientdøgn (én fugl pr. døgn = ett pasientdøgn) ble 452 for de 30 fuglene samlet. Behandlingstida ble i snitt 14,8 dager for fuglene med avsluttet behandling (nr. 26 og nr. 30 er ikke medregnet siden behandlingen ikke er ferdig), 20,8 dager for de friskmeldte fuglene, og 10,2 dager for fuglene med negativt behandlingsresultat (tab. 1).

Skadeårsaker

Kollisjon er den vanligste skadeårsaken til årets 30 havarerte fugler (tab. 2); 8 av kollisjonene har relasjon til luftstrekke ledninger, 9 til vinduer eller gjennomslittige flater, og 4 til biler. For de øvrige 9 av havariene er skadeårsaken ukjent.

Av tilfellene med luftstrekke ledninger skyldes to kollisjon med kjøreledninger for tog, ett kollisjon med skitrekke, ett elektrisk overslag og fem kollisjoner med strømførende ledninger. Blant de 8 kollisjonene med vinduer eller gjennomslittige flater er det ett tilfelle med glassveranda og ett tilfelle med busskur.

Tabell 2. Innkomne fugler, skadeårsak, diagnose og behandling

Nr.	Art	Skadeårsak	Diagnose	Medisinsk Bidrag	Pleie
1*	Kattugle	Kjøreledning tog	Sår- og bruddskader	Røntgen	Bandasjering sårbehandling
2	Kattugle	Vindu	Brudd overarm	Røntgen undersøkelse	
3	Fjellvåk	Luftstrekt ledning	Sår- og bruddskader	Røntgen operasjon	Teipet vinge
4*	Spurveugle	Vindu	Hjernerystelse		Fôring
5*	Haukugle	Kollisjon bil	Hjernerystelse øyeskade bløtvevsskader	Antibiotika røntgen kloramfenikol	Fôring
6*	Musvåk	Ukjent	Bløtvevsskader vinge	Røntgen	Fôring
7	Tårnfalk	Kollisjon bil	Sårskader indre skader		Sårbehandling bandasjering

Nr.	Art	Skadeårsak	Diagnose	Medisinsk Bidrag	Pleie
8*	Hønehauk	Kollisjon vindu	Hjernerystelse bløtvevsskader		Fôring
9	Tårnfalk	Kollisjon ledning?	Sårskade tars, vingskade		Ingen
10	Musvåk	Elektrisk overslag	Brannskader		Fôring
11	Spurvehauk	Kollisjon vindu	Hjernerystelse bløtvevsskader		Fôring opptrening
12*	Spurvehauk	Kollisjon glassveranda	Hjernerystelse		Fôring
13	Spurvehauk	Kollisjon busskur	Hjerneblødning indre skader		Fôring
14	Dvergfalk	Kollisjon bil	Brudd underarm avkreftet		Fôring
15	Tårnfalk	Ukjent	Sårskader koldbrann fot		Fôring
16	Hønehauk	Luftstrekke ledninger	Sårskade	Antibiotika	Sårbehandling
17	Kattugle	Kjøreledning tog	Sårskade, flueinfisert seneskade	Behandling sår og larver	Sårbehandling fysioterapi
18	Vandrefalk	Ukjent	Avkreftet nebbskade indre skader	Antibiotika	Væsketilførsel fôring
19*	Kattugle	Kollisjon vindu	Hjernerystelse		Væsketilførsel fôring
20	Spurvehauk	Ukjent	Avmagret indre skader		Væsketilførsel fôring
21*	Lerkefalk	Kjøreledning tog	Splintret brudd i carpometacarpus	Røntgen væsketilførsel	Teiping vinge, antiparasitt-behandling
22	Vandrefalk	Ukjent	Avmagret		Væsketilførsel
23*	Kattugle	Kollisjon bil	Nebbskade		Fôring
24	Hornugle	Kollisjon skitrekke wire	Hjerneblødning		Væsketilførsel fôring
25*	Kattugle	Kollisjon vindu	Hjernerystelse		Fôring
26x	Hønehauk	Ukjent	Infeksjon i foten	Operasjoner antibiotika	Bandasjering
27*	Hønehauk	Ukjent	Avmagret		Væsketilførsel fôring
28*	Kattugle	Kollisjon bil	Hjernerystelse øyeskade	Kloramfenikol	Fôring
29	Kongeørn	Innesperret	Avmagret		Væsketilførsel fôring
30x	Hønehauk	Kollisjon vindu	Hjernerystelse sårskader	Antibiotika	Bandasjering fôring

Nr. merket med * er fugler med behandlingssuksess. Nr. merket x har ved årets slutt ikke avklart skjebne.

Kattugle nr. 17 ble funnet ved Pilegrimsleden som går helt inntil jernbanesporet. Ledninger og wirere i forbindelse med kjøreledningen gir mange muligheter for kollisjoner. Spesielt kan det være grunn til å rette søkelys på de vertikale ledningene som er festet i en toppwire og i kjøreledningen for å justere riktig høyde på denne. Disse tynne ledningene er plassert med korte avstander og er vertikalt stilt, noe som gjør at de kan være vanskelige å oppdage for fuglene mot en bakgrunn av stående trær.

Diagnoser, behandling og resultat

Kattugle nr. 1

Ugla deiset ned i snøen like ved siden av jernbanesporet med omfattende skader. Begge handleddene hadde sårskader. Handleddet på høyre vinge var hovent. Den ene knokkelen på underarmen (ulna) var ustabil i festet til handleddet. I tillegg til såret på venstre handledd var det brudd omtrent midt på den første knokkelen utenfor handleddet (carpometacarpus) på begge sidene. Leddet utenfor denne knokkelen var ustabilt og på den ytterste fingerknokkelen var det også skader. Operasjon er ikke aktuelt for denne type bruddskader. Til tross for at flere av skadene hadde dårlig prognose ble avlivning satt på vent, i alle fall inntil et eller annet gikk galt.

Venstre vinge ble bandasjert, slik at bruddene ble liggende i ro. Høyre vinge var fri. Utviklingen her var første mulighet for negativt utfall. Håndleddet her ble overraskende nok mer stabilt etter hvert som

dagene og ukene gikk, samtidig med at bevegeligheten i leddet holdt seg god. Bandasjeringen av venstre vinge måtte følges opp jevnlig og justeres noe undervegs. Samtidig måtte det med største forsiktighet drives litt fysioterapi for at ikke leddet skulle stivne for mye. Tre uker er vanligvis nok til at brudd skal gro. Røntgenundersøkelse etter en måned viste at begge bruddene på carpometacarpus var grodd. Noe callusdannelse i høyre handledd virket kanskje bare stabiliserende. Den ytterste fingerknokkelen lå i litt feil stilling. Halevirvelen hadde en tydelig knekk og var trolig forklaringen på at de fire sentrale stjertfjærene ikke vokste ut igjen under rehabiliteringsperioden. Med begge vingene fri tok ugla selv ansvaret for forsiktig og gradvis opptrening. I starten ble ugla andpusten etter bare en liten flytur, hvilket tydet på indre skader. Mer systematisk trening ble etter hvert gjennomført, og ugla tilegnet seg flyveferdigheter som kunne måle seg med nivået til tidligere kattuglepasienter. Selv om ikke alle skadene var perfekt leget, fløy den svært bra og burde ha gode muligheter til å klare seg.

Kattugle nr. 2

Ugla ble funnet under et stort vindu. Åpent brudd overarm 1,5 cm fra albueleddet. Bruddene overlappet hverandre og var grodd sammen. Brudd også på radius leddnært albuen. Ingen smertefølelse utover på vingen. Dårlig prognose. Fuglen avlivet.

Steinar Kraabøl kom med årets første skadde fugl 3. januar, ei multiskadet kattugle. Heldigvis ble avlivning satt på vent....

Fjellvåk nr. 3

Finnerne var på ridetur da de oppdaget fuglen i et skogsområde med luftstrekke ledninger ikke så langt unna. Høyre vinge hadde et blodig stort åpent sår langt ut på vingen, åpenbart med flere brudd. Røntgenbilde av vingen viste brudd ytterst på carpometacarpus med knokkelfragmenter videre utover på vingen som om det hadde

vært en eksplosjon her. Det hele ble forsøkt sydd sammen. En nerve ble også avdekket og funnet avrevet. Senere på dagen ble det avklart at de tre ytterste handsvingfjærene var slått av og manglet. Etter en totalvurdering ble fuglen avlivet, selv om den var i veldig god form.

Spurveugle nr. 4

Lå helt urørlig med lukkede øyne ved et nettinggjerde og noen søppel-dunker i et boligblokkområde nært inntil bykjernen i Lillehammer. Almenntilstanden var dårlig, slik at fôringen måtte skje med forsiktighet i noen dager før den kom på vingene og begynte å spise selv. Ingen forhold tydet på annet enn at den hadde en kraftig hjernerystelse. Etter ei snau uke kom den seg raskt og ble en fullgod flyver, noe som ble belønnet med frislipp etter den niende dagen.

Spurveugla ble slippklar 9 dager etter at den ble funnet liggende med lukkede øyne ved noen søppeldunker.

Haukugle nr. 5

Finneren fant haukugla påkjørt. Den hadde ingen ytre skader, men almenntilstanden var dårlig. Ugla var nærmest helt apatisk og uten evne til å stå på beinene, og hadde begge øynene lukket. Dagen etter var venstre øye åpent og hadde blødninger, og iris var ikke synlig. Venstre vinge var kraftløs. Det meste av maten ble gulpet opp igjen denne dagen og dagen derpå. Etter det bedret formen seg ganske raskt. Det skadde øyet væsket, og øyelokket grodde fast i nedtrukken stilling. Øyet ble behandlet med antibiotika og kloramfenikol. Røntgenbildet viste brudd på coracoid (ravnebeinet). Dette var trolig årsak til at haukugla ikke begynte å spise selv før etter 19 dager. Den ble etter hvert svært aktiv i hubroburet og alt av landinger skjedde kontrollert selv om øyet tydelig ikke var som det skulle med manglende irisfunksjon. Etter tre og ei halv uke fikk den muligheten til å gjenkjenne det samme terrenget som den kom fra.

Selv om øyeskaden ikke ble leget, ble de andre skadene leget og etter en snau måned fløy godt, og hadde full kontroll på alt av landinger.

Musvåk nr. 6

Våken hadde ingen ytre skader, men albuen i venstre vinge var slapp slik at handleddet (vingeknoken) hang ned. Trolig hadde den vært utsatt for en kollisjon, og var også blitt påført indre skader siden fordøyelsen ikke fungerte de første par dagene. Den protesterte mot å bli føret, samtidig som den helst gulpet opp igjen maten. Etter den tredje dagen beveget den vingen med et normalt bevegelsesmønster, men uten noe kraft. Deretter hadde den rask framgang og fløy svært bra etter ei uke, men den spiste ikke

selv før etter to uker. Røntgenbilde viste ingen klare tegn på bruddskader, men noe callusdannelse på coracoid kunne tyde på en mindre skade her.

Tårnfalk nr. 7

Hadde kollidert med bil og blitt påført vingskader. Undersiden av høyre vinge hadde sårskader fra handleddet og utover på fingerknoklene. Det var blødninger i vevet på den første fingerknokkelen (carpometacarpus). Huden var nebbet av fra

handleddet og litt utover. Det hadde gått to døgn fra den ble tatt inn til den ble mottatt. Vingen ble sårbehandlet og bandasjert for å forhindre ytterligere selvskading. Tårnfalken spiste ikke selv de påfølgende dagene, og mye tydet på at den hadde fått indre skader. Den døde etter 6 dager. Skadene i vingen tydet helt klart på at handsvingfjærene ville ha grodd sammen etter at vevet i området, som er basis for handsvingfjærene, tørket inn.

Hønsehauk nr. 8

Hauken (en hunn) lå på ryggen ved et industrilokale etter kollisjon med vindu. Den var tilsynelatende uten skader, og ble ringmerket med det samme i håp om at den

kunne slippes umiddelbart, siden den høyst sannsynlig hekket i det samme området. Imidlertid viste det seg at den ikke var i nærheten av å være flyvedyktig. Den spiste ikke selv, og ble føret et par ganger om dagen for å være parat til slipp så snart som mulig. Imidlertid viste det seg at det gikk ei uke før den fikk litt luft under vingene samtidig med at den begynte å spise selv. Typisk for slagskade på muskel er at bedring skjer raskt når skaden først begynner å slippe taket. Etter snaue to uker ble den sluppet på reirlokalteten. Den fløy helt fint mens ungene i nærheten ga lyd fra seg. Hønsehaukhannen hadde tydeligvis gjort jobben sin i påvente av maken.

Merkelig nok er dette den første voksne hønsehauk hunn som har kommet inn til mottaket. Når det attpåtil var i hekketida, var det stort at Roar Svenkerud kunne slippe den i nærheten av reiret mens ungene ga lyd fra seg.

Tårnfalk nr. 9

Hadde blod rundt tarsen hvor en del av huden var skrelt av. Foten hadde begynnende misfarging og indikasjon på koldbrann. Vingefjærene var tilnærmet helt utvokst bortsett fra de seks ytterste handsvingfjærene på høyre vingen. De hadde sluttet å vokse

Musvåk («Børringevåk») nr. 10

Våken ble observert da den satte seg på den grønne glasskuppelen til ledningen ytterst på traversen i en lavhøyspentmast. De som så det hele hørte snart at det freste før det kom et lite smell. Fuglen falt rett ned fra den høye masta. Utstyrt med ei rive fant de igjen fuglen i høyurtefeltet i høyspenttraseen. Overraskende nok var fuglen slett ikke i så verst form, selv om det var lett å se at den hadde flere skader. Høyre vinge var helt slapp med sår på handleddet, høyre fot var også

trolig på grunn av en tidligere skade, slik at de var om lag halvparten så lange som de andre. Disse fjærene var i tillegg inntørket og sammenvokst slik at de ikke kunne beveges fritt i forhold til hverandre. Begge skadene hadde dårlig prognose, og fuglen ble avlivet.

preget av strømgjennomgang ved at særlig bakkloa og midtre framklo ikke kunne strekkes ut. Den ville helst ligge, men kunne også stå. Det gikk greit å føre fuglen. Skadene ble i løpet av noen få dager bare verre, og med begynnende koldbrann i foten og manglende førlighet i vingen ble fuglen avlivet. Etter obduksjon utført av Roar Solheim ble det fastlagt at det var tydelige strømskader i form av ødemer mellom muskler og hud.

Denne Børringevåken satte seg ytterst på traversen i toppen på ei høyspentmast og utløste overslag som forårsaket dødelige skader.

Spurvehauk nr. 11

Hauken ble funnet under et kjøkkenvindu og tatt hand om av en fra Fallviltgruppa i kommunen, før den ble kjørt til mottaket etter tre dager. Kollisjon med vindu hadde ført til hjerneblødning. Fuglen holdt venstre vinge noe krampaktig inntil kroppen, uten evne til å strekke vingen ut. Fuglen hadde ingen balanse selv om den hadde krefter i beinene. Den ålet seg framover ved å sparke fra med beinene og bakse med vingene. Under gunstige forhold på ei åpen større grasslette fikk den flere økter med trening daglig, samtidig som at den måtte føres for hand. Noe framgang kunne spores, men den fikk ikke luft under vingene. Derfor var det veldig overraskende at den etter to uker plutselig lettet og forsvant over en vedstabel som hittil hadde fungert som et effektivt hinder. Hauken fløy utover i dalføret og forsvant. Det er ikke realistisk å tro at den hadde noen sjanser til å klare seg selv.

Spurvehauk nr. 12

Lå baksende på en innebygd glassveranda. Hauken hadde ingen ytre skader. Hjernerystelse gjorde at den helst la seg ned. Høyre vinge var noe hemmet i bevegelsene. Fuglen var i stand til å stå på beinene. Plutselig tok den vingene fatt og fløy godt den første kvelden. Allerede den andre dagen spiste den godt selv, og ble derfor sluppet utpå kvelden. Faglig sett burde den vært holdt i karantene noen dager til, men på grunn av mangel på enerom i mottaket ble den sluppet tidligere enn den ellers ville ha blitt.

Spurvehauk nr. 13

Hadde kollidert med et buss-skur. Den hadde tydelig tegn på hjerneblødning. Vingebevegelsene var normale, men beinene hadde ingen førlighet. Hodet ble dreid mot venstre. Maten måtte plasseres godt inne i nebbet før fuglen svelget. Avføringen var illeluktende, noe som kanskje kan relateres til indre skader. I løpet av to dager hadde den

ingen framgang, og den døde trolig av de indre skadene.

Dvergfalk nr. 14

Falken hadde et åpent brudd i underarmen der begge knoklene (ulna og radius) var brekt. Den ble funnet på et jorde hvor det gikk en veg på nedsiden og en høyspentledning på oversiden. Skademønsteret kan tyde på at ledningen var årsaken til havariet. Vekta var bare 93 g. For dvergfalk oppgir Forsman (1984) vekt på 139 – 168 g, snitt 154 g. Letalvekt, beregnet som 66 % av snittvekt, er da 103 g. Forsiktig føring ble forsøkt, men falken døde første natta.

Tårnfalk nr. 15

Falken var svært avmagret etter å ha blitt fanget inn dagen etter at den ble observert flyvende med skadet vinge. Det var sårskader og hevelser på fingerknoklene. Tars og tær på høyre fot var tydelig hovne. Klørne her var i ferd med å bli sammenkrøpet. På undersiden av den ytterste tåa var det sårskade som trolig var innfallsporten for infeksjonen og begynnende koldbrann. Generelt sett har en fugl dårlig blodsirkulasjon til foten, og har liten evne til å respondere på infeksjoner her. Fuglen døde i løpet av den første natten.

Hønehauk nr. 16

Luftstrekke ledninger inntil eiendommen kan være årsaken til at hønehauken, som var i god almenntilstand, havarerte. Venstre vinge hang, og handleddet strekte seg nærmest rett ut. Ytterst på fingerleddene væsket det fra sår. Det hele så lovende ut med litt framgang de første dagene, men problemer dukket opp etter hvert. På grunn av stort belegg i mottaket måtte denne pasienten flyttes litt mellom treningsrom innendørs og hubroburet. Utendørs var det fare for flueinfeksjon slik at antiparasitt medisin (Stronghold) ble anvendt. Den ble derfor igjen plassert innendørs. Fra et sår på innsiden av handleddet oppstod en spontan blødning som ble stoppet etter tredje gangs forsøk. Antibiotikakur ble startet opp.

Skadeproblematikken virket uoversiktlig etter ei uke. En veterinærundersøkelse avdekket blødninger i underarmen fra handleddet og oppover. På den ytterste fingerknokkelen manglet noe vev. Nerven her var kuttet av. Fuglen ble avlivet.

Kattugle nr. 17

Ble funnet sittende like inntil Pilegrimsleden i Sundgaarden (Lillehammer). Ei 10 år gammel jente tok kattugla med seg hjem. Hun kom med uglan neste morgen innpakket i et handkle. Naturligvis var den avmagret siden den måtte ha blitt satt ut av spill noen dager tidligere. Et veldig stort sår i området rundt albuen var infisert av fluelarver. Operasjon larveplukking startet umiddelbart og fortsatte hos veterinær etter at klinikken åpnet for dagen. Hele sårområdet ble omstendelig behandlet samtidig med at kattugla fikk Stronghold (medisin mot parasitter). Det virket som om medisinen var effektiv mot larvene.

Utviklingen av det åpne såret ble egentlig et eventyr. Utrolig nok gikk sårområdet gjennom flere utviklingstrinn med dannelse av sårskorpe som gradvis krympet inn og ny hud ble dannet i løpet av én måneds tid. Mens dette pågikk kunne ikke vingen tøyes og bøyes, siden såret da ville sprekke opp. Først etter at skorpen var borte kunne handledd og albue behandles for å få opp igjen bevegeligheten. Begrenset bevegelse – særlig i albuen – kunne være årsaken til at kattugla ikke fikk strekt ut vingen og dermed ble forhindret i å fly. Eventyret fikk imidlertid ikke en lykkelig slutt, siden det etter hvert viste seg at uglan ikke klarte å strekke ut vingen selv om bevegeligheten i handledd og albue ble bra. Trolig skyldtes dette en skade som ble påført i forbindelse med havariet (kollisjon med kjøreledninger tog). Langtidspasienten ble avlivet hos veterinæren som fikk se den utrolig fine helningen av såret, hvor det attpåtil hadde begynt å gro ut nye dunfjær.

Disse to kattuglene hadde det åpenbart fint i sammen, men de fikk ulik skjebne...

Vandrefalk nr. 18

Falken hadde vært omtalt på Facebook et døgn før den ble hentet. Da den ble tatt inn la den seg bare på siden. Ingen ytre skader. Vekt 692 g. For vandrefalk hunn oppgir Forsman (1984) vekt på 925 - 1300 g, snitt 1113 g. Letalvekt, beregnet som 66 % av snittvekt, er da 734 g. Ble behandlet som kritisk avmagret, fysiologisk saltvann tilført. Den begynte å spise selv den andre dagen. Utpå dagen pustet den tungt og liksom gispet etter luft. Vekta var økt til 746 g på kvelden og optimistiske tanker på vegne av vandrefalken dukket opp. Framgangen stoppet imidlertid opp. Selv om falken satt mye og spiste, fikk den ikke i seg nok mat til å legge på seg. Den fjerde dagen var nebbet fylt opp med mye gult geléliknende masse. Undernebbet virket litt ustabil i festet mot vevet innenfor. Tilstanden forverret seg ytterligere, og fuglen døde i løpet av dagen. Det er uklart hvilken diagnose vandrefalken egentlig hadde.

Kattugle nr. 19

Ugla veide bare 341 g og var følgelig sterkt avmagret, selv om den ikke var helt utvokst. Den klarte ikke å stå på beina og vingene var slappe. Fysiologisk saltvann ble tilført som akuttbehandling. Fôring for hand gikk greit. Allerede neste dag kom den seg på beinene og spiste selv. I løpet av ti dager økte vekta til 415 g. Ugla fløy godt og kontrollert, og ble sluppet i området der foreldrefuglene trolig holdt til. Trolig hadde kattugleungen kollidert med naboens hyttevindu og fått hjernerystelse.

Spurvehauk nr. 20

Hadde ingen ytre skader annet enn et lite gammelt sår foran ved albuen. Vekta var 177 g. For spurvehauk oppgir Forsman (1984) vekt på 210 – 315 g, snitt 254 g. Letalvekt, beregnet som 66 % av snittvekt, er da 168 g. Ved fôring på kvelden var den svært interessert i maten. Andre dagen var også lovende, med en liten vektøkning. Tredje dagen måtte hauken fôres, men den var interessert og hadde tendenser til å gulpe opp

igjen noen av matbitene. Avføringen var illeluktende. Den fjerde dagen gikk fôringen veldig tregt. Hauken klarte så vidt å fly i null med normal vingebruk. Under fôringen midt på dagen døde den plutselig. Det kan tyde på at avmagringen hadde gått for langt og hadde tæret på fordøyelsessystemet slik at det ikke fungerte.

Lerkefalk nr. 21

Som vanlig ved kollisjon med luftstrekke ledninger var skadene stygge. For denne lerkefalken var treffpunktet på den ytre delen av carpometacarpus. Røntgenbildet av vingen viste at knokkelen her var splintret opp i mange deler, som om det skulle vært en eksplosjon. Knokkelen var også splintret opp innover. Selv om det bare hadde vært et enkelt brudd på denne knokkelen, ville det ikke gått an å fikserte bruddet ved hjelp av pinner, skruer eller plater. I dette tilfellet var det derfor bare aktuelt å prøve å fikserte bruddene ved å bandasjere vingen i gunstigst mulig posisjon for bruddet og splintene, og å håpe det beste. Håpet ville i første omgang vare i ca. tre uker, som det tar før brudd er grodd på fugler. Underveis måtte bandasjen forsterkes mot nebbing, og tas av for kontroll og for å utøve litt fysioterapi. For sikkerhets skyld fikk fuglen behandling mot flueinfeksjon som nok kunne skjedd før fuglen kom inn for behandling. Såret i forbindelse med bruddstedet måtte også følges opp. Bandasjen ble tatt av etter 19 dager. En stor callusdannelse i bruddområdet var egentlig lovende. Et blodødem utenfor bruddstedet var borte, og de ytterste handsvingfjærene var ikke grodd sammen (slik det har skjedd med tidligere lignende kasus). Kort oppsummert fungerte opptreningen fint, men da falken ble slippeklar hadde nok høsttrekket passert. Lerkefalken ble derfor transportert sørover til Kolbotn, der den ble sluppet i et åpent landskap. Den fløy raskt mot et skogholt, forbi dette og opp mot himmelen der den forsvant i det blå – kanskje i retning sør!

Noen ganger skjer det undere. Denne lerkfalken ble et eksempel på nettopp det.

Vandrefalk nr. 22

Veide bare 343 g da den ankom. For vandrefalk hann oppgir Forsman (1984) vekt på 582 – 750 g, snitt 666 g. Letalvekt, beregnet som 66 % av snittvekt, er da 440 g. Den var døende ved ankomst, men alle fugler som lever når de passerer dørstokken blir tatt med i statistikken. Denne vandrefalken døde mens finneren enda var til stede. Ingen ytre skader ble funnet.

Kattugle nr. 23

Ugla hadde tydeligvis fått seg en trøkk da den kolliderte med en bil. Den hadde blødd fra nebbet. Overnebbet var sprukket på midten fra neseborene og bakover. Den fløy godt, men hadde vært satt ut av spill ei stund siden den bare hadde blitt sittende i noen timer før den ble tatt inn. Flyveevnen var intakt; ugla fløy opp i taket og hang etter beina med full kontroll. Trolig hadde den smerter i forbindelse med nebbskaden, siden den ikke spiste selv før etter seks dager. Nebbskaden ble fulgt opp for å se hvordan den utviklet seg. I forbindelse med sprekkene på overnebbet løsnet det en skallbit slik at det ble dannet et hull. Nebbet fungerte i alle fall inntil ugla ble sluppet etter vel en måned. Vevet inn mot

hullet vil forhåpentligvis bidra til å stabilisere overnebbet, slik at ugla ikke får problemer med å spise framover.

Hornugle nr. 24

Ugla ble funnet under skitrekking på Spidsbergseter. Den hadde ingen ytre skader, men var preget av sentralnervøse skader (hjerneblødning). I tillegg var den avmagret, og dreide hodet rundt og bakover. Den hadde krefter i beina, men kunne ikke stå. Høyre øye var lukket, mens venstre øye delvis var åpent. Neste dag var almenntilstanden bedre. Framgangen fortsatt de neste dagene også, slik at ugla på det beste kunne fly og sette seg kontrollert på vagle. Fôringen gikk relativt greit, selv om ugla aldri var så interessert at den åpnet nebbet. Det virket som om den hadde problemer med å orientere seg mot høyre, siden den hadde lett for å fly mot veggen. De unormale hodebevegelsene ble aldri borte. Det manglet liksom litt før den kom i mål. Etter at framgangen stagnerte og utviklingen faktisk begynte å gå i feil retning, ble hornugla avlivet.

Kattugle nr. 25

Ble funnet under vinduet på garden uten ytre skader, men sannsynligvis med hjernerystelse. Høyre øye noe mer lukket enn det andre. Ellers var den i god form og tok av på treningsrommet etter å ha ligget ei god stund samme kveld. Etter fem dager begynte den å spise selv. Selve slippet ble utsatt noen dager, siden det var veldig mye regntungt vær i en periode. Den 12. dagen fløy den raskt inn i skogen og forsvant. Litt lenger innover i skogen begynte ei nøtteskrike å varsle.

Hønehauk nr. 26

Hauken var kraftig avmagret til tross for at den veide mye. Kroa var velfylt selv om hauken ikke hadde krefter til å fly. Forklaringen på dette misforholdet var at hønehauken hadde funnet slakteavfall som lå igjen ute ved garden der den ble funnet. Årsaken til at den var blitt avmagret skyldtes betennelse i foten, med den konsekvens at klørne på høyre fot ikke var funksjonelle. Den innerste av de fremre tærne (med den største

kloa) var veldig hoven. Fremst på denne tåa var det et arr som nok var innfallsporten for infeksjonen. Blodsirkulasjonen i en fuglefot generelt er dårlig, og en fugl har liten evne til å respondere på infeksjoner. Betennelsen hadde bredt seg videre innover tåa, slik at også foten og de andre tærne var påvirket. Kloa befant seg i en fastlåst posisjon.

Behandling av slik «bumlefoot» går ut på å fjerne infisert vev og å behandle med antibiotika. En vellykket operasjon førte til at mye infisert vev ble fjernet fra tåa, slik at den fikk tilnærmet riktig størrelse igjen. Hevelsen for øvrig i foten gikk tilbake etter antibiotikabehandlingen. Sårbehandlingen gikk i hovedsak ut på bandasjering av tåa i noen uker, for så å la arret etter operasjonen få nok tid til at huden ble helt reparert. Imidlertid blusset infeksjonen opp igjen. Framfor å bli avlivet ble hauken re-operert og satt på en lengre antibiotikakur som varer inn i det nye året. Skjebnen til hønehauken blir avgjort neste år.

Betennelse i foten (bumlefoot) behandles ved å fjerne betent vev og gi antibiotika. Vevet som ble fjernet, vises over den opererte kloa der såret er sydd.

Hønehauk nr. 27

Hauken veide bare 597 g. For hønehauk ung hann oppgir Forsman (1984) vekt på 680 – 1040 g, snitt 860 g). Letalvekt, beregnet som 66 % av snittvekt, er da 568 g. Venstre skulder var ustabil – overarm var løs i festet med skulderen – og dette var årsaken til at hauken ikke kunne jakte. Den ble akuttbehandlet for avmagring, tilført væske og føret forsiktig. Formen kom seg ganske raskt, og hauken begynte å spise selv utpå neste dag. Den første uka brukte den ikke vingen i det hele tatt. En svak og jevn framgang preget utviklingen den andre uka. Etter tolv dager fikk den for første gang litt luft under vingene. Den fløy fra vagle til vagle etter 18 dager. Da var skulderen stabil. Framgangen fortsatte, og i løpet av den tredje uka så hauken ut til å være en fullgod flyver. Den ble mer og mer rastløs. Intervallene mellom flyturene ble kortere. Den landet lett, fløy lett, og kunne ta av fra bakkenivå og stige raskt opp til vagle selv om den var overvektig. Fjørspissene ble vasket og fønet. For at hauken skulle skånes fra nyttårsraketter og kraftige smell mens den satt i hubroburet, fikk den friheten dagen før nyttårskvelden.

Kattugle nr. 28

Ugla hadde dukket opp i snøføyka og turbulensen etter en lastebil på gamle E6 sør for Dale Gudbrand Gård. Finneren tok med kattugla inn i bilen og kjente etter hvert at det var liv i den. Finneren tok med seg ugla hjem og beholdt den noen dager før han oppsøkte hjelp for å få noen til å kunne ta seg av den.

Steinar Kraabøl kom med kattugla etter tre dager. Kattugla hadde ingen ytre skader.

Venstre øye var lukket. Den var noe avmagret og ble føret for hand inntil den begynte å spise selv etter fem dager. Flyveferdighetene var intakt. Øyelokket åpnet seg uten at det ble brukt til å blunke. Øyet ble dermed betent. Øyet ble dryppet med øyedråper i noen dager før ugla begynte å blunke igjen og hornhinna ble blank og jevn. I mørket på julekvelden fikk ugla julegaven overrekket i form av tilgang til fri natur.

Kongeørn nr. 29

Ørna ble funnet mellom en låvevegg og et gjerde, trolig innestengt under litt uavklarte forhold. Den var avmagret og nedkjølt, og veide 2141 g. For kongeørn hann første vinter oppgir Forsman (1984) vekt på 2490 – 4600 g, snitt 3545 g. Letalvekt, beregnet som 66 % av snittvekt, er da 2340 g. Den hadde ingen ytre skader. I løpet av ettermiddagen og kvelden fikk den akuttbehandling i form av væsketilførsel og forsiktig føring to ganger. Vekt 2220 g. Temperaturen i rommet ble hevet noe i forhold til utetemperaturen. Almenntilstanden var tilsynelatende bra på kveldstid. Dagen etter veide den 2104 g, noe mindre enn forventet. Etter andre gangs føring som for øvrig gikk greit, ble den stående å henge litt med hodet før den la seg og døde like etterpå.

Når fugler blir avkreftet henter de generelt energi ved å bryte ned muskelmassen. Når denne energien er brukt opp, står fordøyelsessystemet for tur. Med et ikke fungerende fordøyelsessystem er fuglen dødsdømt selv om den kan framstå oppegående og i bra form sett med menneskeøyne.

Hønehauk nr. 30

Hauken hadde etterlatt tydelig spor, der den lå i snøen under et vindu. Det ytterste laget i isolervinduet var knust. Hønehauken hadde flere gamle såvel som nye sår på høyre fot; de fleste på oversiden av tærne. Den ene tåa med en løs hudflik ble bandasjert. Midt på underarmen var det blødninger under huden

og et lite sår som hadde forårsaket blodkoagel i fjærene. Med hjernerystelse fikk fuglen et par dager i eske med begrenset aktivitetsmulighet. I hubroburet viste den til fulle at kollisjonen ikke på noen måte hadde gått ut over flyveferdighetene. Dette ser lovende ut inn i mot nyåret.

Marius Holmsand (leder i Birdlife Elverum) tok ansvar for denne hønehauken som fløy mot et vindu der glasset ble knust. Til tross for hjernerystelse og noen sår på foten ser det hele lovende ut over mot nyåret.

Tabell 3. Kommune- og fylkesoversikt for innkomne fugler, transport (km) og veterinærutgifter (kr)

Nr.	Art	Kommune	Fylke	Kjøring	Kjøring HG	Vet. Utg.
1	Kattugle	Ringsaker	Hedmark	100	24	1614
2	Kattugle	Gjøvik	Oppland	143	15	3394
3	Fjellvåk	Nannestad	Viken	220	111	5984
4	Spurveugle	Lillehammer	Oppland	10	44	0
5	Haukugle	Gausdal	Oppland	140	20	885
6	Musvåk	Stange	Hedmark	160	24	885
7	Tårnfalk	Elverum	Hedmark	198		
8	Hønsehauk	Ringsaker	Hedmark	250		
9	Tårnfalk	Østre Toten	Oppland	170		
10	Musvåk	Stor-Elvdal	Hedmark	200		
11	Spurvehauk	S. Land	Oppland	150	44	
12	Spurvehauk	Lillehammer	Oppland	2	22	
13	Spurvehauk	Gjøvik	Oppland	147		
14	Dvergfalk	Vang	Oppland	340	22	
15	Tårnfalk	Dovre	Oppland	240	10	
16	Hønsehauk	Gran	Viken	220	25	1320
17	Kattugle	Lillehammer	Oppland	10	20	3538
18	Vandrefalk	Etnedal	Oppland	220		
19	Kattugle	Ringsaker	Hedmark	80		
20	Spurvehauk	Ringebu	Oppland	130		
21	Lerkefalk	Ringsaker	Hedmark	100	230	
22	Vandrefalk	Lillehammer	Oppland	20		
23	Kattugle	Lunner	Viken	206		
24	Hornugle	Ringebu	Oppland	80		
25	Kattugle	Lunner	Viken	236	22	
26	Hønsehauk	Nord-Aurdal	Oppland	250		3993
27	Hønsehauk	Ringebu	Oppland	90	22	
28	Kattugle	Sør-Fron	Oppland	280		
29	Kongeørn	Nord-Fron	Oppland	180		
30	Hønsehauk	Elverum	Hedmark	270		
Sum				4842	655	23248

Resultat

Av 28 skadde fugler kom 12 på vingene igjen, dvs. 43% behandlingssuksess. Hønsehauk (26) og hønsehauk (30) er ikke medregnet her siden skjebnen til disse ikke blir avgjort før på nyåret. Dette er en lavere behandlingssuksess enn det som er oppnådd de siste årene. Noen få av årets fugler har vært relativt enkle, mens mange har hatt krevende skader, hvorav spesielt for et par fugler (nr. 1 og nr. 21) var det en stor overraskelse at resultatet ble positivt. Under de gitte forutsetningene er det

vanskelig å se at flere kunne kommet på vingene igjen. Flere fugler kunne derimot ha blitt reddet hvis de hadde kommet tidligere til mottaket. I løpet av 37 år har 422 rovfugler vært til behandling, og 420 er ferdig behandlet. Av disse er 208 (49,5%) blitt friskmeldt og sluppet fri. Gjennomsnitt behandlingssuksess fra og med 2011 har vært 55,1% (108 av 196). Dette er et svært godt resultat også internasjonalt.

Nedslagsfelt

Av de skadde rovfuglene kom 18 inn fra tidligere Oppland fylke og 8 fra tidligere Hedmark fylke, mens 4 kom fra Viken fylke. Totalt kom det inn skadde rovfugler fra 19 forskjellige kommuner; 4 fra Lillehammer, 4 fra Ringsaker, 3 fra Ringeby, 2 fra Elverum, 2 fra Gjøvik og 2 fra Lunner (Viken). Ellers kom det inn 1 skadd rovfugl fra hver av kommunene Gausdal, Stange, Østre Toten, Stor-Elvdal, Søndre Land, Vang, Dovre, Etnedal, Nord-Aurdal, Nord-Fron, Sør-Fron foruten Nannestad og Gran (begge Viken) (tab. 3).

Transport

Til sammen er det kjørt 4842 km i forbindelse med transport av fugler, hvorav undertegnede har kjørt 655 km (tab. 3). For å få fordelt noe av utgiftene blir det i første omgang forsøkt å få finneren eller den lokalt ansvarlige til å utføre transporten. Når det ikke har vært mulig, har fuglekontakten Stein Roger Nybakke steppet inn og kjørt flere fugler. Fuglekontakta i Hedmark Trond Voldmo har organisert transport for flere fugler.

Økonomi og drift

Kostnadene til veterinærtjenester ble totalt 23248 kr (tab. 3). Veterinær kan søke Mattilsynet om bidrag for behandling av skadet vilt. Det er ikke søkt om bidrag for noen av fuglene som har vært til veterinær. Grunnen til dette er at bidraget er så vidt lite at det ikke dekker utgiftene for utført arbeid i noen tilfeller. Det tar uforholdsmessig lang tid å fylle ut søknadsskjema, og i tillegg tar det lang tid før et eventuelt bidrag blir utbetalt. Mattilsynets gjeldende praksis på området er av gammel dato og er tiltenkt datidens «behandling», som kun var å avlive skadd vilt. Selv om Norge ligger langt etter våre naboland på dette området, har det etter

hvert blitt mer vanlig med rehabiliteringstilbud for skadet vilt også her til lands. Mattilsynets praksis har dermed gått ut på dato. Det er derfor på høy tid å revurdere den økonomiske kompensasjonsordningen slik at den i større grad tilpasses dagens virkelighet og gjeldende lover. Dette er et ansvar staten må ta før eller senere uansett.

Driftsutgiftene dekkes privat. Driften av rovfuglmottaket er basert på ideelt arbeid. Et forsiktig anslag vil være at ett pasientdøgn medfører en times arbeid direkte knyttet opp mot fuglen. Antall pasientdøgn i 2022 var 452. Alt annet arbeid som følger med antas å være nesten i samme størrelsesorden. Estimert tidsforbruk ligger derfor et sted mellom et tredels og et halvt årsverk. Antall «fridager», dvs. dager uten ansvar for skadd fugl, har i 2022 vært 76. Det er omtrent halvparten av hva en i full stilling har. Skadde fugler kommer inn på kort varsel og fridagene dukker opp tilfeldig.

Slik virksomheten har utviklet seg de senere årene har utfordringer utenom arbeidet med egne fugler økt. I hovedsak dreier det seg om å gi råd og veiledning i forbindelse med skadde fugler i andre deler av landet, i tillegg til håndtering av spørsmålet om organisering av mottak av skadde rovfugler på nasjonalt nivå.

Alle døde fugler blir pakket inn, merket og fryst ned. For alle fuglene føres journal med funndata, epikrise og andre relevante data. Førstekonservator Roar Solheim ved Naturmuseum og botaniske hage, Universitetet i Agder, har tatt imot noen av årets fugler som ikke har kommet på vingene. Resten av årets fugler har Randsfjordmuseene v/konservator Finn Audun Grøndahl tatt inn i sine samlinger.

Historisk kurs

Birdlife Norge og undertegnede arrangerte i vår et heldagskurs i rehabilitering av skadde rovfugler og ugler. Deltagere var Jan Ingar Båtvik, Kristian Henriksen, Frode Munkhaugen, Rune Aae, Martin Eggen og undertegnede, alle med lang og omfattende erfaring med fugler foruten interesse og praksis innenfor temaet (se Vår Fuglefauna nr. 2 2022). Kristian Henriksen er allerede i full gang med nyetablert rovfuglmottak i Vestland fylke. Kurset var det første i sitt slag i Norge. Deltakerne har håp om å kunne dra nytte av hverandres erfaringer og på den måten bidra til å øke kompetansen på området.

Takk

Følgende personer har bidratt med transport av enkeltfugler: Steinar Kraabøl (nr. 1 og 28), Stein Roger Nybakke (nr. 2, 9, 13, 16), Marrku Hollmen (nr. 3), Iver Forseth (nr. 4), Svein Fykken (nr. 5), Pål Rønningen (nr. 6), Gry

Holen (nr. 7), Roar Svenkerud (nr. 8 og 21), John Olav Sundli (nr. 10), Jørn Erik Sand (nr. 11), Elin Jakobsen (nr. 12), mannen til Tanaquil Ensenberger (nr. 14), Marit Brun Enersgård (nr. 15), far til Sylvi Hausstätter (nr. 17), Ole Knut Steinset (18), Julie Odloien (19), Bjørn Ove Kristiansen (20), Hanne Aukrust (22), Even Dehli og Stein Roger Nybakke (23), Arne Pedersen (24), Olaf Ballangrud og Stein Roger Nybakke (25), Geir Helge Espeset (26), Marit Oline Løkken (27), Bjørn Roar Løkken (29) og Marius Holmsand (30).

Noen av disse har kjørt «sin» fugl begge veier – både syketransport til mottaket og tilbake for slipp. Mange har kjørt svært lange transportetapper. Felles for alle syketransportturene er at de må effektueres på så kort varsel som mulig. Kjøring i forbindelse med slipp kan skje i mer planlagte former.

ABC-klinikken, Lillehammer og Lillehammer dyreklinikk har stått for veterinærtjenestene. Statsforvalteren i Innlandet har støttet arbeidet økonomisk. Prof. Geir Sonerud NMBU har administrert økonomien. Takk til alle!

Mediedekning:

Omtale av virksomheten i Harvest Magazine
Ringsaker blad nettutgave om lerkefalk (nr. 21)
Østlendingen nettutgave om hønsehauk (nr. 30).

Litteratur:

Forsman, D. 1984. Rovfågelsguiden Bestämning av rovfåglar: art, ålder och kön. Lintut

Tranetellingen i Oppland høsten 2022

Av Jon Opheim

I forbindelse med et større overvåkningsprogram for trane ble det i perioden 2000 - 2010 gjennomført ei høsttelling i Trøndelagsfylkene og i Oppland, finansiert med midler fra Direktoratet for Naturforvaltning (DN) i Trondheim.

Prosjektet ble ikke forlenget utover denne ti-års perioden, men siden disse tellingene er godt innarbeidet i våre høstaktiviteter har vi valgt å fortsette. I år ble hovedtellingen utført 10. - 11.09. I rapporten har vi også tatt med noen tellinger innenfor tidsrommet

10.09. - 17.09., der det ikke er fare for dobbelttelling.

Vi takker årets 21 deltakere for god innsats: John Apeland, Jo Bergene, Tina Marie Brenden, Per Bådshaug, Margaret M. Eggen, Lars Olav Granbu, Tor Martin Haugen, Rolf Jørn Karlsen, Bjørn Harald Larsen, Bjørn Roar Løkken, Trude Nereng, Brita Siri Nesja, Jon Opheim, Jens Petter Ous, Olav Rødningen, Rune Rødningen, Ståle Sandbekken, Heidi Wennemo Sandbekken, Per Åge Skålerud, Ole Knut Steinset og Sigrid Øiumshaugen.

Resultat

Tabell 1. Tranetelling i Oppland i september 2022.

Kommune	Lokalitet	Ad.	Juv.	SUM	% juv	1-kull	2-kull	Snitt kull	Antall kull
Lesja	Lesjaleira/Lesjaskogsvatnet	2		2					
Lom	Skim/Åsjo	2	1	3	33,3	1		1	1
Sør-Fron	Frya/Hundorp	244	11	255	4,3	11		1	11
Ringebu	Fåvang-/Ringebuvollene	396	21	417	5,0	19	1	1,1	20
Øyer	Brennlia	2	1	3	33,3	1		1	1
Gausdal	Østre Gausdal	172	10	182	5,5	10		1	10
Gjøvik	Balleropmyra/Skumsjøen	6	2	8	25,0	2		1	2
Gjøvik	Gillerhaugen, Vardalsåsen	2	2	4	50,0		1	2	1
Vestre Toten	Børsvoll	92	7	99	7,1	3	2	1,4	5
Vestre Toten	Einafjorden	4		4					
Østre Toten	Vindflomyra/Kolbu	120	9	129	7,0	5	2	1,3	7
Gran	Jorstadtjern	12		12					
Søndre Land	Fluberg bru	2	2	4	50,0		1	2	1
S./N. Land	Dokkadeltaet	2	1	3	33,1	1		1	1
Vestre Slidre	Røn/Fere	82	8	90	8,9	6	1	1,1	7
SUM		1140	75	1215	6,2	59	8	1,1	67

Tabell 2.

Høsttelling av trane i tidligere Oppland fylke i perioden 2000 - 2022. Alle tellingene er utført i midten av september måned.

Kommune	Lokalitet	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Lesja	Lesjaleira/Lesjaskog				7					8		4
Dovre	Fokstumyra							2				
Skjåk	Risheimøyi							3				
Lom	Tesse		4									
Lom	Skim/Åsjo									4		
Vågå	Lalmsvatnet	7	16	11	16	10	1	5	6	25	5	5
Vågå	Sandranden									4		
Sel	Selsmyrene		3		3						4	2
Sør-Fron	Harpefoss											
Sør-Fron	Frya/Hundorp	120	71	56	153	217	51	270	99	278	234	320
Ringebu	Fåvang/Ringebu	141	91	150	104	16	220	37	193	142	178	115
Ringebu	Gullhaugen				3							
Øyer	Sørbygda		2									3
Øyer	Rognhaugen											3
Lilleh.	Rustad gard			4		3						
Lilleh.	Lågendeltaet									3	3	6
Gausdal	Østre Gausdal	40	68	2	93	50	28	120	25	128	101	112
Gausdal	Dalbakk, Espedalen											
Gjøvik	Svennevollene											
Gjøvik	Balleropmyra											
Gjøvik	Vardalsåsen				2	3		2				
Ø. Toten	Vindflomyra/Kolbu	60	145	157	93	100	240	381	349	345	509	408
V. Toten	Bøverbru											
V. Toten	Eina/Skjelbreia	4							2		53	4
V. Toten	Sivesindhøgda							3				
V. Toten	Tomlevoll											
Gran	Gulsjøen	1										
Gran	Skirstadtjern										4	
S. Land	Svingvoll				4							
S. Land	Fluberg bru		5				4	4	52		8	5
S. Land	Hov											
S./N. Land	Dokkadeltaet	9	23	17	6	24		29	67	23	6	2
N. Land	Åmot				2							
N. Land	Nord-Torpa											
Etnedal	Steinbue											
N. Aurdal	Gaukli											4
N. Aurdal	Strand											
V. Slidre	Røn/Fere					3		13		17	2	37
Ø. Slidre	Heggefjorden	36		8	54	25	6	8		3		8
SUM		418	428	405	540	451	550	877	793	976	1107	1038

Kommune	Lokalitet	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lesja	Lesjaleira/Lesjaskog			3						2			2
Dovre	Fokstumyra										2		
Skjåk	Risheimøyi	4					3						
Lom	Ved Tesse												
Lom	Skim/Åsjo	2	4	2	3				4	4	2	3	3
Vågå	Lalmsvatnet			25	2		6	3	3				
Vågå	Sandranden												
Sel	Selsmyrene			2	4	4	4				4	3	
Sør-Fron	Harpefoss			45									
Sør-Fron	Frya/Hundorp	6	213	245	384	479	507	617	614	626	658	334	255
Ringebu	Fåvang/Ringebu	509	254	7	19	12	6	6	71	5	9	457	417
Ringebu	Gullhaugen												
Øyer	Sørbygda												
Øyer	Rognhaugen												
Øyer	Gillebofjorden									4			
Øyer	Brennlia												3
Lilleh.	Rustad gard												
Lilleh.	Lågendeltaet		10				2	2					
Gausdal	Østre Gausdal	144	9	92	148	68	75	32	40		110	155	182
Gausdal	Dalbakk, Espedalen	1											
Gausdal	Aulestad							3					
Gausdal	Fossetslættet											3	
Gjøvik	Svennesvollene			4			4				2	19	
Gjøvik	Eikstadtjernet									3			
Gjøvik	Balleropmyra												8
Gjøvik	Vardalsåsen												4
Ø. Toten	Vindflomyra/Kolbu	730	665	677	845	715	665	111		341	610	690	129
V. Toten	Bøverbru/Børsvoll			35									99
V. Toten	Eina/Skjelbreia		3		16				13	3	4	12	4
V. Toten	Sivesindhøgda			5									
V. Toten	Tomlevoll	5											
Gran	Gulsjøen												
Gran	Skirstadtjern						1			1	4		
Gran	Jorstadtjern												12
S. Land	Svingvoll												
S. Land	Fluberg bru	19	12	14	12	5			12	9	8		4
S. Land	Hov						2						
S./N. Land	Dokkadeltaet	6	8	10	9	21	8	8	8	12	6		
N. Land	Åmot												
N. Land	Nord-Torpa				3								
Etnedal	Steinbue				4								
N. Aurdal	Gaukli												
N. Aurdal	Strand				5								
V. Slidre	Ved Røn/Fere		1	57	4	12	40	70	23	21	65	75	90
V. Slidre	Søre Syndin								2				
Ø. Slidre	Ved Heggefj.	1	3	4	2	4	3	4	3	2			
Ø. Slidre	Lykkjestølane							3			3		
SUM		1427	1182	1227	1460	1320	1326	859	793	1033	1487	1754	1215

Kommentarer

Våre årlige tellinger siden 2000 er med på å underbygge at tranebestanden er i solid vekst, selv om årets resultat ble en nedgang i forhold til de to foregående årene.

Jordbrukslandskapet på Østre og Vestre Toten og vollene langs Lågen i Ringebu og Sør-Fron kommuner hadde - som tidligere - de største

konsentrasjonene med hhv. 232 og 672 ind. Her var nedgangen likevel temmelig stor sammenlignet med fjoråret - hhv. ca. 470 og 120 ind. I Østre Gausdal og ved Fere i Valdres ble det derimot gjort nye største noteringer på hhv. 182 og 90 ind.

Trane.

Foto: Jon Opheim

FJELLMYRLØPER I OPPLAND

Bestandsregistreringer i 2022

Av Jon Opheim

Med midler fra "Tilskudd til vilttiltak" har BirdLife Norge avdeling Oppland dette året gjennomført et registreringsprosjekt på fjellmyrløper i Oppland. Her følger et sammendrag av rapporten.

Registreringene er en oppfølging av tidligere kartleggingsarbeid av fjellmyrløper i tidligere Oppland fylke. Det vises til rapportene *Kjente observasjoner av fjellmyrløper i Oppland fylke pr. 1.1.1988* (Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oppland v/Opheim 1988) og *Status for fjellmyrløper i Oppland* (Isaksen 2002).

Formålet med registreringene har vært innhenting av mer kunnskap om fjellmyrløperens utbredelse, bestandssituasjon og biotopkrav i Oppland. Dette som et grunnlag for den videre forvaltning av arten.

Den sør-norske hekkebestanden av fjellmyrløper, som av Shimmings & Øien (2015) er anslått til ca. 50 par, har sin hovedtyngde i Innlandet fylke. Tidligere registreringer viser en hekkebestand på omlag 20 par innenfor tidligere Oppland fylke. Denne regionen av Innlandet har derfor et stort forvaltningsansvar for denne sjeldne og spesialiserte vadefuglarten, som i *Norsk rødliste for arter 2021* (Artsdatabanken 2021) står oppført som «nær truet» (NT).

Registreringene av fjellmyrløper i 2022 ble av noe mindre omfang enn først planlagt, delvis grunnet en litt redusert økonomisk ramme. Av de 13 lokalitetene som på forhånd ble satt opp som framtidige overvåkings-/referanseområder, ble 8 undersøkt. I tillegg ble det gjort feltarbeid i 2 andre områder, og på en av disse ble fjellmyrløper påvist for første gang. De besøkte lokalitetene fordelte

seg på Dovre (3), Ringeby (1), Øyer (3) og Gausdal (3).

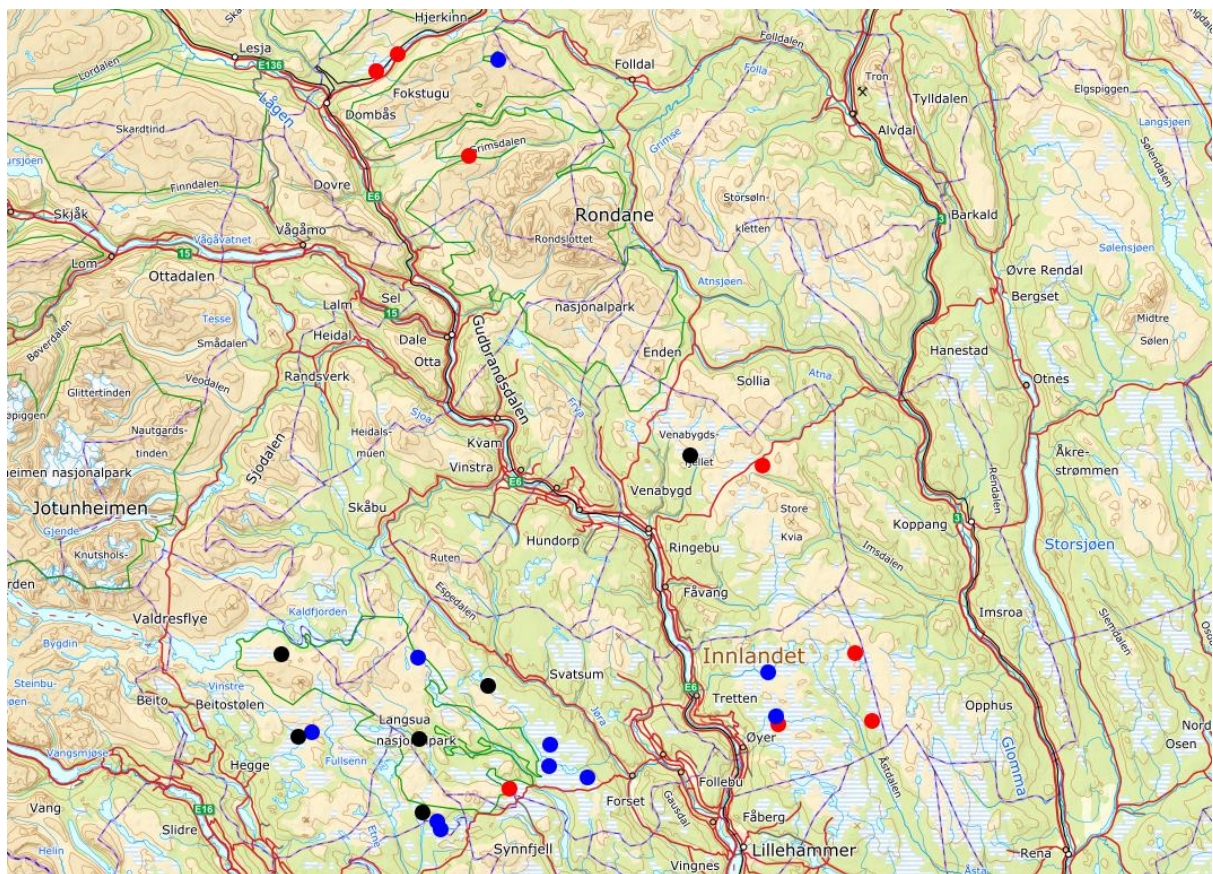
Fjellmyrløper ble funnet på 7 lokaliteter med til sammen 11 ind. Disse utgjorde trolig en hekkebestand på 6 - 8 par.

Rapporten omfatter også alle tidligere kjente funn av fjellmyrløper i hekkesesongen. Medregnet 2 funn fra slutten av 1800-tallet og 3 funn i 1901, utgjør dette 28 lokaliteter fordelt på kommunene Dovre (3), Ringeby (2), Øyer (5), Lillehammer (1), Gausdal (8), Nord-Aurdal (2), Etnedal (1) og Øystre Slidre (6). I perioden 1970 - 2022 er fjellmyrløperen påvist på 23 lokaliteter.

Fjellmyrløperen er en vanskelig art å registrere på hekkeplass. Den gjør forholdsvis lite av seg i form av fluktspill eller varsling mot inntrengere, og den trykker hardt i myra. Bestandsanslag hos denne arten er derfor forbundet med stor usikkerhet, og registreringene i 2022 er ikke omfattende nok til å trekke noen bestemte slutninger. Ser vi på registreringene som er gjort i perioden 2000 - 2022 er arten påvist på 17 lokaliteter med en antatt maksimumsbestand på 22 - 27 par. Dette stemmer bra med et tidligere bestandsanslag på 20 - 30 par (Opheim 1998). Isaksen (2002), som i 2001 fant arten på 7 av 17 tidligere kjente lokaliteter, vurderte et anslag på 10 - 20 par for hele Oppland som rimelig, men at 10 - 15 par sannsynligvis var mer realistisk.

For å få mer klarhet i bestandssituasjonen hos fjellmyrløper trengs noe mer feltarbeid, særlig i deler av Valdres og Gausdal, hvor vi har tatt ut 5 godt egnede referanseområder, som ikke ble besøkt i 2022. Bestanden i disse 5 områdene var i perioden 2000 - 2019 på ca. 4 - 6 par. Hvis en legger dette til grunn mot de 6 - 8 parene som ble registrert i 2022, ender vi opp med en total på 10 - 14 par, dvs. nær opp til Isaksen (2002) sine bestandsvurderinger.

Ellers viser våre registreringer at fjellmyrløperen går en god del høyere til fjells enn tidligere beskrevet. Av 23 lokaliteter med tilhold av fjellmyrløper etter 1970, lå alle i høydelaget 820 - 1325 moh. med et gjennomsnitt på ca. 970 moh. Dette er med stor sannsynlighet høyere enn i andre regioner av landet.

Forekomst av fjellmyrløper i hekketida i Oppland i tidsrommet 1970 - 2022.

- Røde punkter:** Lokalteter med registrert fjellmyrløper i 2022.
- Blå punkter:** Lokalteter med registrert fjellmyrløper i perioden 2000 - 2021.
- Svarte punkter:** Lokalteter med registrert fjellmyrløper i perioden 1970 - 1999.

Turrappport/artspresentasjon i ni deler fra en fuglefjellsommer (2022) på Valdresflye

Julia Helgesen

Intro

Valdresflye, som ligger der og som vi tar for gitt (den også). Valdresflye, som noen ønsker å verne og andre ønsker å utvikle med tanke på tilgjengelighet og turisme. Valdresflye, som ifølge BirdLife Norge (sitat fra Avisa Valdres sin 16. august-utgave) "*for en lang rekke arter, blant annet bergand, havelle, sandlo, boltit, fjæreplytt, myrsnipe, temmincksnipe, fjelljo og fjellerke er å anse som et "nøkkelområde" med hekkebestander som svært få områder kan måle seg med og som har et fugleliv med store nasjonale og internasjonale kvaliteter.*"

Det har blitt en god del turer til Valdresflye i sommer på meg i år. Hver og en av dem har vært givende, men til sammen utgjør de den hittil fineste fjellfuglesommeren i Valdres som jeg har hatt. Det er egentlig rart (og utilgivelig) at jeg aldri før i like stor grad har tatt meg tid og stunder å utforske området bedre og tilbringe mer tid der. Vanligvis har jeg pleid å ha en tur rundt himmelspretten for å finne ringtrost på Søre Brurskardknappen og blåstrupe ved Gjende samt at jeg har vært med den årlige fellesturen med Ørrin. I år hadde jeg åtte. Det har lønnet seg til de grader! Tåke og finvær, vind og vindstille, tidlige morgener og sene kvelder - når det har vært muligheter før og etter jobb og i helger. Noen turer har vært alene, andre i hyggelig selskap.

Utbyttet har vært enormt. Ikke i antall nye arter (det tallet er 0), men i opplevelser. Nye yndlingsplasser har jeg også funnet. Fjelljo, boltit, svømmesnipe (!) og familie fjæreplytt har vært høydepunktene. Til boltiten fant jeg også reiret. Å glede! Men da jeg kom tilbake en uke senere var det borte, enten klekket eller predatert. Det siste er nok dessverre det mest sannsynlige, også mtp at jeg ikke fant noen fugler igjen i området, selv om jeg lette etter den lille familien ved flere anledninger. (*Boltit var tema i forrige måneds post, derfor blir den ikke med her i denne rapportserien.*)

Lappspurv, snøspurv, fjellerke, heilo og mange myrsniper samt annet småtteri har også bidratt og beriket. Til og med traner har jeg funnet der oppe i år. Men en art som jeg har savnet og som i år har glimtet fullstendig med sitt fravær, det er fjellrypa. Den har pleid å være på Fisketjernnuten eller Søre Brurskardknappen. Dette er *svært* bekymringsfullt!

Første del

Det er fjelljoen (*Stercorarius longicaudus*) som skal starte denne lille serien.

Som den minste og slankeste av joene, med en lett og elegant flukt, kan den nesten minne om en terne. De to lange midterste stjertfjærene er diagnostisk for arten. Som hos de andre to - tyvjo og polarjo - har også fjelljo en mørk og en lys form, men den mørke er svært sjelden hos fjelljo. Fjelljoen skiller dessuten fra den ellers svært like tyvjoen ved at den svarte hetta er mye skarpere

avgrenset, og den mangler den lyse flekken tyvjoen har ved nebbrota. Fjelljo hekker som oftest i parvis, men kan også danne kolonier.

Fjelljoen har en sirkumpolar forekomst og hekker i arktiske og subarktiske områder. I Sør-Norge er den en typisk fjellfugl, mens den mot nord også forekommer ned mot kysten. I somre med få gnagere kan fjelljoen vandre over store områder. På Valdresflye er den ikke årlig, men har blitt sett sporadisk (og økende?) de siste årene. I år har jeg sett den ved to anledninger, i midten av juni (fire fugler) og i midten av juli (én).

Den lever av smågnagere, bær og insekter, men jeg tror den kan ta både egg og fugleunger også. Dessuten stjeler den, i likhet med tyvjo, gjerne mat fra andre måker. Vinteren tilbringer fjelljoene på det åpne hav, gjerne i Sør-Atlanteren.

- Bestanden er vurdert som livskraftig.

Andre del

Andre del i "fuglesommer på Valdresflye"-serien handler om myrsnipa. På latin heter den *Calidris alpina*, som betyr så mye som fjellsnipe. Den har en cirkumpolar utbredelse, hekker i nord og overvintrer veldig røflig rundt den nordlige vendekretsen; i Europa fra De britiske øyer til middelhavskystene, og så østover fra kystene i Midtøsten mot India (tilsvarende fra Sibir ned mot Sørøst-Kina og fra Alaska/Nord-Canada til både vest- og østkysten av USA).

Mellomlangt, på spissen lett nedoverbøyd, svart nebb, svarte bein og i hekkedrakt svart bryst er de karakteristiske kjennetegnene. Hannen og hunnen er like. Begge kjønnene deltar i rugingen, men ungene blir passet på mest av hannen til de er flygedyktige ved ca. 4 uker.

I Sør-Norge hekker de fleste myrsnipene i indre høyereliggende strøk på fjellmyrer, og disse er det jo en del av fra Flye bortetter Langsua nasjonalpark. Etter sand- og heilo er den etter min erfaring den vaderen som er lettest å finne i de traktene. Den er også den mest vanlige småvaderen langs kysten under trekket. Da trives de best på sand-, og mudderstrender, hvor de søker næring. Et fåtall fugler prøver også å overvintrer i Norge.

- Bestanden er vurdert som livskraftig.

Tredje del

Tredje fugl ut i rapportserien om sommer på Valdresflye er heilo. Heiloen (*Pluvialis apricaria*), omtrent vipestor, er kanskje fjellfuglen framfor alle. Den sies å være fjellvandrers beste venn, og den melankolske, litt klagende fløytetonen er en karakterlyd i sommerfjellet. Heiloen regnes som en kortdistansetrekfugl som overvintrer på De britiske øyer og i det sørlige Europa. De er raske flygere!

Jeg har hatt heilo på alle mine turer i sommer. Den flotteste og vemodigste opplevelsen av alle var en nydelig morgen nå i midten av august. Da mor mi og jeg ankom Valdresflye sånn i sekstida hørte vi dem umiddelbart; De var svært lydytrende, ropte til hverandre på begge sider av veien, og de var mange. Det var tydelig at noe var på gang. Litt senere var de i lufta, store flokker som sveipte over Flye i med- og motsol og glitret som gullkonfetti. Flere mindre flokker sluttet seg til. Og så dro de... Det var den siste finværsdagen i denne omgang, en god reisedag, og de visste nok at tiden var inne. På gjensyn til neste vår!

Heiloen hekker på åpne vidder og lyngheier med kort vegetasjon, gjerne i noe tørrere lende enn myrsnipa. Et kull består av 4 egg, og ungene blir passet av begge foreldre om lag en måned.

I hekkedrakt har heiloen en buformet svart underside som er innrammet av brede hvite langsgående striper. Hos hannen er fargene skarpere enn hos hunnen, og det svarte på brystet bredere. Oversiden er gyldenspraglet med svart og hvit. Om vinteren blir undersiden mer som oversiden, og hele fuglen er litt mer dust spraglet.

Heilo lever på insekter, edderkopper, krepsdyr og annet småsnacks, men om sommeren kan en relativt stor andel av dietten bestå av bær og frø. Under trekk søker heiloen ofte næring på jorder og strandenger og kan opptre i store flokker på tusen individer og mer.

Bestanden er nedgående, og heilo er nå kategorisert som nær truet. På mange mellomhøye områder i Valdres, som f.eks. Gilafjellet og Slettefjellet, der den før var svært vanlig, har den blitt markert sjeldnere. Gled deg over heiloen så ofte du ser den!

Fjerde del

I dag blir det fiskemåka (*Larus canus*) sin tur i sommer-på-Valdresflye-rapportserien. Fiskemåka har fast tilhold på Valdresflye om sommeren, og det går ingen tur der man ikke møter den. Den er ikke akkurat tallrik, men enn så lenge er den der, særlig rundt Fisketjerni på vestsida.

Fiskemåka er en relativt liten måkefugl med blågrå overside og svarte vingspisser med hvite speil. Begge kjønn er like. Fiskemåka er nærmest altetende og søker føde på alt fra dyrket mark, fjæreområder til insekter (særlig stankelbein) i fjellet.

Over halvparten av Europas bestand av fiskemåke holder til i Norge! Til tross for at den er en av våre vanligste måkearter, har fiskemåka vært på rødlista siden 2010. Spesielt hekkebestandene langs kysten har gått betydelig tilbake.

Fiskemåka har en bemerkelsesverdig fleksibilitet i sitt valg av habitat. Den er både limnisk (innlandsferskvann) og marin (kyst/hav), men holder seg der hovedsakelig i nærheten av kysten og drar bare sjeldent langt til havs. I Norge forekommer fiskemåka over nesten hele landet og i en rekke habitater, fra kyst over jordbrukslandskap, myrområder og enger til fjellområdene over tregrensen.

Våre sørnorske fiskemåker kommer tilbake til hekkeplassene i mars-april. Arten kan, men må ikke, hekke i kolonier som kan variere i størrelse fra noen få til flere hundre par. Vanligvis er reiret på bakken, men det kan også bygges i trær, noe som ellers er ganske uvanlig blant måker!

Noen par ankommer hekkeplassene sammen, men i mange tilfeller ankommer den ene parten først og den andre litt senere. Gjenbruk av gamle reir er vanlig. Begge foreldrene ruger kullet som består av 1-5 egg i tre til fire uker. Ungene forlater reiret i løpet av 3–5 dager og er flygedyktige etter cirka fire uker.

De fleste sørnorske fuglene drar ut av landet i august-september, da til Nordsjøområdet og videre sørover helt til Portugal. Overvintrende fugler på Vestlandet kommer som regel fra lenger nord; Nord-Norge, Sverige, Finland og Russland.

Femte del

Ingen vår- eller sommertur til Valdresflye uten observasjoner av sandlo (*Charadrius hiaticula*)! For meg virker den å være den vanligste (ikke nødvendigvis den mest tallrike, men den som ses oftest) vaderen på Flye, og den ses både på vestsida og helt opp til toppen av Fisketjernnuten. Ikke er den særlig hemmelighetsfull eller sky heller, og den er svært lydytrende. En liten, litt kompakt sak med kort, oransjefarget nebb og bein. Kjønnene er ganske like, men hunnene mer innslag av brunt i de svarte tegningene på hodet og brystet og er

mindre skarp tegnet enn hannene. Typisk for begge kjønn er det brede, sorte brystbåndet over helt hvit underside og de sorte tegningene på hodet. Oversiden er gråbrun. I flukt er de hvite, langsgående vingefelt isynfallende. Om vinteren blir beina litt mattere oransje i fargen, og nebbet ofte helt mørkt.

Sandlo forekommer langs kysten og i innlandet, stort sett spredt over hele landet. De tetteste bestandene er fra Trøndelag og nordover. 12 000 par antas å hekke i Norge. I innlandet finner vi den langs elver, mens i fjellet gjerne i tørrere områder, til dels langt fra vann. Fjæremygg, biller og andre insekter utgjør næringen. Langs kysten foretrekker sandloen stein- og sandstrender, eller strandengområder.

I Norge er sandloen en utpreget trekkfugl, og den forlater landet i perioden august til september. Da tar den veien nedover til kysten av Sørvest-Europa og til Nord-Afrika, hvor den tilbringer vinteren, før den kommer tilbake i mars-april. Det som er litt artig ved sandlo er at de har et såkalt «overhoppstrekk», som betyr at de fuglene som hekker lengst mot nord, overvintrer lengst mot sør.

Sandlo forekommer i to underarter som hekker rundt det meste av Arktis, det vil si at arten har en sirkumpolar utbredelse, men hovedbestanden ser ut til å være i Vestpalearktis.

På nettet står det at den forekommer til 1200 moh på fjellet, men den går betydelig høyere i Valdres; på Valdresflye er den på nesten 1400 moh, og i toppområdet på Fisketjernnuten på 1500 moh.

BirdLife Norge vurderte i 2015 hekkebestanden i Fastlands-Norge til å være mellom 10 000 og 15 000 par, som regnes som livskraftig.

Sandlo legger normalt fire egg og reiret er en grunn grop på bakken. Begge foreldrene ruger. Ungene forlater reiret kort tid etter klekking og blir flygedyktige når de er tre til fire uker gamle. Ved forstyrrelser spiller sandlo ofte skadet for å lokke inntrengere bort fra reiret.

Jeg personlig synes det er inderlig godt at man fortsatt møter på en vader såpass hyppig som sandloen, selv om man på tur nesten har en tendens til å ignorere den siden den ses så ofte at det kan bli litt "kjedelig".

Sjette del

Så var turen kommet til fjæreplytten (*Calidris maritima*). Den er monotopisk, dvs. det finnes ingen underarter. Jeg har sett fjæreplytt både i Finnmark og på Valdresflye før, med de beste og mest inngående observasjonene hittil i Varanger i mars tidligere i år. Men så traff jeg hele familien fjæreplytt på Flye i sommer. (Eller var det to familier? Vanskelig å si, for jeg kom tilbake i samme området etter en stund på samme tur og møtte en familie til et stykke unna den første, men jeg kan ikke utelukke at det var den første som hadde forflyttet seg noe...) Familie betyr i den sammenhengen far og unge, som dere kan lese lenger nedover.

Å kunne oppleve fjæreplytten så nydelig blant fjellblomster og lavstein har vært et sant høydepunkt blant observasjonene mine på Flye i år! Og ekstra gledelig at de hadde fått unge(r)!

Fjæreplytten er en ekte tundrafugl og en barsking uten like. Den er da også mest tallrik i Nord-Norge. Selv om fuglene trekker sørover om vinteren (de sør-norske fuglene gjerne til De britiske øyer), er det den mest tallrike vaderen som overvintrer i landet, til helt oppe i nord langs Finnmarkskysten, der den tøffer seg i brenningene og taresonen midtvinters! Sannsynligvis er dette hekkefugler fra Svalbard, der den er den vanligste vaderen, og fra Russland. Å observere en flokk med fjæreplytt gå løs på en blåskjellbank er forresten også litt av en opplevelse!

Den norske bestanden er anslått til omkring 15 000 par, noen som tilsvarer cirka 20 prosent av hele den europeiske bestanden, og vurderes som livskraftig. På Valdresflye om sommeren regnes den som en ekte godbit.

Fjæreplytten er tettbygd og forholdsvis kortbeint. Vinter- og sommerdrakt er ulike, men forskjellene er forholdsvis subtile. Den er mørk grå med lilla skjær vinterstid og mer mellombrunspettet over hele kroppen sommerstid, med lys, men fortsatt brunspettet, buk. Føttene er grønnngule, men kan også framstå oransjeaktig i noen lyssettinger. Fjæreplytten har et mørkt og langt, litt bøyd nebb som er gult ved rota om vinteren.

Om sommeren har den en mørk flekk ved øyet, og en tilsvarende større flekk ved øret. Fjæreplytten kan skilles lett fra myrsnipa ved at den verken har svarte bein eller svart bukflekk.

Fjæreplytten er svært lite sky. Den liker seg i vegetasjonsfattige områder i fjellet (sammen med heilo og boltit), helst ved vannsig, der ungene kan finne insekter. Reiret plasseres i en grop på bakken på relativt tørre heier og fôres med små blader og lav. Et kull består av fire egg som ruges i cirka 20 dager av begge foreldrene - mest av hunnen i begynnelsen og mest av hannen mot slutten av rugeperioden. Hunnen forlater kullet etter klekkingen, og hannen har eneansvaret for oppfostringen av ungene.

Syvende del

Nestsiste innlegg i denne serien blir om mitt personlige stjernemøte på Flye i år - på to turer hadde jeg den store gleden å observere svømmesnipe (*Phalaropus lobatus*), en art jeg hadde sett bare en gang før (i fjor, i *Stavtjerni ved Bygdin*)! Dessuten er det veldig kult at - etter å ha lett etter den forgjeves helt øverst i Finnmark - alle observasjonene mine av arten hittil har vært i Valdres!

Svømmesnipa er en monotypisk art (se *fjæreplytt-posten*) i snipefamilien. Den hekker sirkumpolar i arktiske regioner i Nord-Amerika og Eurasia. I Norge finner vi den i fjellstrøkene sørover til Setesdalsheiene, og fra Trøndelag og nordover også ned mot kysten, mest vanlig i Finnmark. Svømmesnipa er trekkfugl, og – svært uvanlig for en vader – overvintrer på det åpne hav i tropiske strøk! Arten er kategorisert som nær truet.

Svømmesnipa er ikke store saken; liten og smekker er den, med et tynt og ganske langt, rett nebb som den bruker til å plukke insekter fra vannoverflaten og plantestilker. Under næringsøk har svømmesnipa vane for å snurre rundt seg selv for å virvle opp insektlarver og annen føde.

Hunnen i hekkedrakt er overveiende mørkegrå på oversiden, med karakteristiske, gule langsgående striper. Den har et kraftig rustrødt øvre bryst og nakke, svart ansikt og hvit hals. Hannen ligner henne, men er mer dust i fargen, for den skal tross alt ruge og trenger mer kamuflasje. Svømmesnipen har lapper rundt tærne for å bedre kunne svømme, og det er da også gjerne på vann man finner den; småvann med mye gress- og starrvegetasjon og rolige myrvann. Om vinteren er begge kjønnene hovedsakelig lysegrå over og hvit under, med svart øyestripe.

Som nevnt så er kjønnsrollene hos svømmesnipene omvendt. Det er hunnene som kurtiserer hannene, kjemper om hekkeområder og vil aggressivt forsvare reir og partner*.

Reiret plasseres godt skjult i en gresstue. De 4 eggene (sjeldnere 3) ruges i 18–20 dager. Oftest forlater hunnen kullet kort tid etter eggleggingen og overlater ruging og ungepass til hannen, for så å pare seg med en ny hann og legge ett nytt kull, men i unntakstilfeller blir hun helt til ungene er utklekket (som hos boltit; Tilsvarende hekkeatferd finner man ellers også hos polarsvømmesnipe og boltit.)

** Et slikt parforhold med omvendt kjønnsrollefordeling, hvor en hunn legger egg for flere hanner i samme hekkesesong, kalles polyandri og er svært uvanlig i fugleverden. Dette kan også ses også på fjærdrakten. For vanligvis er det jo hannen hos fugler som har de flotteste, sterkeste fargene, og hunnen som ruger er kamuflasjefarget!*

Åttende del

Jeg har hatt lenge lyst å gå å lete etter boltit igjen, for det er mange år siden jeg har sett en oppe på fjellet. For i motsetning til heiloen, som høres og ses stadig vekk, leder boltiten en mye mer anonym tilværelse og er vanskeligere og sjeldnere å finne på tur i fjellet. Det virket likevel å være en overkommelig sak, for vi har den jo her i Valdres!

Som tenkt som gjort – for ikke så lenge siden, en dag sist i juni, fikk jeg muligheten og la i vei grytidlig om morgenen. Jeg visste jeg ikke kunne vente mye lenger, for sitter hannen først på reir, så finner man den kun når man tilfeldigvis skulle gå rett på den. Et kjapt søk i artsobservasjoner ga meg en pekepinn hvor jeg burde lete, og jammen klarte jeg det og fant et par! I en veldig sårbar tid for fuglene holdt jeg meg på lang avstand, og bildene bærer preg av det. Jeg observerte dem lenge og nøt hvert sekund! Det er mulig det ble felt en lykketåre eller to også. Denne kommer jeg til å leve lenge på! Som jeg har fortalt i innledningen til denne serien, reiste jeg opp igjen og fant reiret et stykke unna da jeg observerte dette paret. Men ved den tredje turen opp så var det borte,

og jeg fant heller verken voksen- eller ungfugler, enda jeg lette ganske godt. Med en 80% sjanse for predasjon hos boltit, så er det rimelig å anta at det var det som skjedde.

Boltit er en fjellfugl som holder til på fjellvidder med sparsom vegetasjon. Utbredelsesområdet strekker seg fra de nordlige Britiske øyer over Nord-Europa til helt øst i Asia. Som alle vadere er også boltit en trekkfugl, og europeiske fugler overvintrer i middelhavsområdet og i Nord-Afrika. Trekket skjer ofte ganske direkte, og arten er derfor forholdsvis sjeldent påtruffet i lavlandet under trekket. Hunnen starter høsttrekket som regel noen uker før hannene og ungfuglene (med mindre hun har et eget kull, se lenger nede). De sistnevnte samler seg gjerne i litt større flokker før de reiser. Reiret med tre egg plasseres på tørre moserabber, og fuglen trykker hardt helt til man uforvarende holder på å trække på den. Da spiller den ofte såret og kan virke usedvanlig uredd. Etter eggleggingen overlater hunnen det meste av rugingen og ungepass til hannen, og hun kan da pare seg med en ny hann. På denne måten kan hun legge opp til tre forskjellige kull samme sommeren! Som vi har lest under svømmesnipe-artikkelen tidligere, så kalles et slikt parforhold med omvendt kjønnsrollefordeling hos fugler for polyandri.

Boltit er fortsatt en relativ vanlig art med stor rekkevidde, men også her synes populasjoner langsomt å minske. Tilbakegangen er likevel ennå ikke alarmerende, og den er – enn så lenge – gradert som least-concern species, blant de «minst bekymringsfulle arter».

Til slutt vil jeg gjerne dele nye og kjempespennende funn etter studier av arten i 2021, stilt til disposisjon v/ Dag Gjerstad, styremedlem i BirdLife Norge og BirdLife Finnmark:

Omfattende arbeid med boltit utført rundt Valdres og vest på Hardangervidda sommeren 2021 har avdekket helt ny kunnskap om arten. Det viser seg at fuglene ankommer den sørnorske fjellheimen i slutten av mai, der de etablerer seg umiddelbart. Det ble i den anledning fanget og satellittmerket et ti-talls hunnfugler, slik at disse kunne følges gjennom hele sesongen. Og hva gjorde disse? Jo, flere endte opp i Nord-Norge i juli, gjerne helt øst i Finnmark der tundraen møter ishavet. Da har fuglene allerede lagt to eller tre kull oppover gjennom landet etter hvert som våren skrider fram. Det siste kullet må hun av og til ruge ut og ta vare på selv. Hun finner lett en villig hann til selve akten, men hannfuglen er da opptatt med eget ungestell og tar vare på det han har og ikke det som kommer... Dette er helt ny vitenskap som ikke har vært publisert før, selv om emnet er nøyte beskrevet i BirdLife Finnmarks tidsskrift Lappmeisen, 2017, der det ble observert at i 75% av hekkingene var hunnfugler involvert, helt eller delvis. Disse observasjonene ble trukket i tvil, men er nå bevist og kaster om kull på gammel kunnskap. Og hvorfor er det slik; jo selvfølgelig for å øke produksjonen av unger. Boltiten legger sine egg rett på bakken i eksponerte lokasjoner med en enorm høy dødelighet som resultat. Derfor gjelder det å maksimalisere mulighetene ved flere egglegginger. Og hvor drar damene når de er ferdig med sitt i september? Strake veien via de italienske alpene ned til Marseilles i Frankrike og rett over Middelhavet til Libya og noen til Marokko, viser det seg, for å spise edderkopper i Atlasfjellene mens snøen laver ned over Valdresfjla!

.....

Niende del

Nå er det bare "småtteri" igjen, og det skal **siste post** i serien om sommer-fugler på Valdresflye handle om. Småtteri er det på ingen måte, men tunge småfuglarter i fjellet; Lappspurv, snøspurv og fjellerke.

Lappspurv og snøspurv tilhører for øvrig begge lappspurvfamilien, en familie i tre slekter med til sammen seks arter i ordenen spurvefugler. Fire arter forekommer kun i Nord-Amerika, mens lappspurv og snøspurv har en sirkumpolar utbredelse og hekker bl.a. i Norge og i Sibir.

Omtrent gulspurvstor, er hannene til **lappspurven** (*Calcarius lapponicus*) umiskjennelige med sin rustbrune nakkeflekk, kullsvart hode og strupe samt renhvit underside. Hodet/strupen og nakke skiller av en hvit sidestripe som danner et markert hakk. Nebbet er ganske kort og kraftig nebb og er tilpasset frøspising, og hos hannene er det rent klargult i hekkesongen (noen med svart tupp).

Det engelske navnet

«Lapland longspur» kommer av den lange kloen på baktåa.

Lappspurven lever parvis og hekker i små kolonier i fjellstrøk med arktisk klima, og parene er monogame. Den sies å være relativt vanlig i fjellområder i Sør-Norge, men jeg har inntrykk av at den er heller sjelden, i hvert fall sammenlignet med snøspurven. I Nord-Norge kan lappspurven hekke helt ned mot kysten. Norske fugler overvintrer trolig hovedsakelig i kyststrøk i nordsjølandene, og noen drar til steppeområder i Asia. På våren ankommer hannene hekkeplassene noen dager før hunnene. Hannen synger i flukt eller sittende fra en litt opphøyd sittepost.

Lappspurven er klassifisert som sårbar i den norske rødlista. Bestandsnedgangen i løpet av de siste 10 årene har vært på 25-40% (man finner litt forskjellige tall); på Hardangervidda så mye som 85% i løpet av de siste 30 årene. Årsakene til denne nedgangen er ukjente. Globalt vurderes bestanden derimot som livskraftig og er til og med økende, og i Varanger ser den ut til å holde seg stabil.

Lappspurven ble valgt til «Årets fugl 2020» i Norge av BirdLife Norge.

Også **snøspurven** (*Plectrophenax nivalis*) er omtrent på størrelse med en gulspurv. I hekkedrakt er hannen ren hvit med svart rygg, haleparti og vingespisser. I flukt kan en flokk snøspurver se ut som papirbiter i vinden. Sangen framføres fra sittepost eller ofte i flukt.

Snøspurven liker seg i steinete terreng, ofte nær snø og skrenter i fjellet (helt opp til over 2000 moh) og i nord i klipper ved havet. Reiret plasseres godt gjemt i ulike hulrom, og i sommer har jeg på mine vandringer

ved flere anledninger observert hanner med mat i nebbet smyge seg imellom steinblokker på Valdresflye. Reiret, av tørt gress og mose, fôres med dyrehår og fjær for å øke isolasjonen. En kuriositet er at ungene klekkes ferdig med dun på kroppen (!); også det en tilpasning til de barske omgivelsene.

Selv om bestanden globalt vurderes som nedgående er den enn så lenge klassifisert som livskraftig. Snøspurven er hovedsakelig trekkfugl som overvintrer i de sørlige deler av Nord-Europa, men en del individer kan også overvintre i Norge, og man kan finne større flokker i lavlandet. Om vinteren holder den til i åpent terreng, på steinstrender, strandenger, sanddyner og stubbefelt. Store flokker med snøspurv som kan observeres langs kysten av Nord-Norge om våren er for det meste fugler som har overvintret på de vest-asiatiske steppene og skal videre til Øst-Grønland for å hekke. Nye studier har vist at også fugler som hekker på Svalbard overvintrer på steppene i Russland og Kasakhstan. Det er dessuten artig å merke seg at hunnene som regel overvintrer lenger sør enn hannene.

Fjellerke (*Eremophila alpestris*) tilhører lercefamilien, der den inngår som én av kun to arter i slekten *Eremophila*. Den andre er hornlerke (*E. bilopha*). De to ble tidligere regnet som samme art, og begge særpreges av to hornlignende fjærtufser (som kan reises) på issen – fjellerka med gult ansikt, og hornlerke med hvit (men noen fjellerker fra Kaukasus og Nord-Tyrkia kan også ha hvit...). Fjellerka er omtrent dompapstor. Arten har en bred utbredelse over fjellene på hele den nordre halvkulen (kalt holarktis), og i Amerika hekker den helt sør til Mexico.

Det som er spennende med fjellerka er at den er ganske ny som hekkeart i Norge. Første funn var i Finnmark på slutten av 1700-tallet, og første hekkefunn i Sør-var på Dovrefjell i 1887. I dag hekker den i fjellområder fra Hardangervidda i sør til Finnmark i nord, i Sør-Norge bare i høyfjellet. I Valdres er det nok Valdresflye og Slettefjellet som er de lettest tilgjengelige og mest pålitelige plassene å lete etter den. Klassisk er den på Fisketjernnuten fra ca. halvveis oppover.

Sør-norske fugler ser ut til å trekke vest-sørvestover, mens nord-norske fugler tilbringer vinteren i et belte som strekker seg fra Danmark sørøstover ned til Iran. Noen fugler kan overvintre langs kysten av Sør-Norge.

Reiret legges på bakken og kullene består som regel av to til fem egg. Fjellerka kan rekke to kull i løpet av sommeren, med første gjerne i første halvdel av juni og det andre kullet i begynnelsen av juli. Også fjellerka (i likhet med snøspurven) fører reiret med fjær for bedre varme.

Epilog

Denne lille serien gjenspeilet arter jeg fikk mulighet til å observere bra, og viser et personlig utvalg. Det finnes mange flere spennende arter der oppe, men det kan jo bli til en annen gang...

Som dere skjønner, så har jeg i sommer virkelig oppdaget Valdresflye på ny og tilbrakt mye kvalitetstid der oppe gjennom sommeren 2022!

Avdeling Oppland

Årsberetningen for 2022

STYRET 2022

Leder:	Jon Opheim, Øyer
Nestleder:	Geir Høitomt, Nordre Land
Sekretær:	Annbjørg Backer, Lillehammer
Kasserer:	Anne Gri Henriksen, Gran
Styremedlem:	Rolf Jørn Karlsen, Gjøvik
Styremedlem:	Bjørn Harald Larsen, Vestre Toten
Varamedlemmer:	Ragnar Ødegård, Lillehammer Margaret M. Eggen, Lillehammer

KOMITEER/VERV 2022

Valgkomite:	John Apeland, Lillehammer (leder) Bjørn Roar Løkken, Nord-Fron Tom Dalhøy, Østre Toten
Hujonredaktør:	Per Åge Skålerud, Søndre Land
Revisor:	Knut Holmen (Levanger)
Rapport- og sjeldenhetskomite:	Jon Opheim Bjørn Harald Larsen Ragnar Ødegård
Ringmerkingsutvalg:	Even Dehli, Gran

ÅRSMØTET

Årsmøtet for 2022 ble avholdt i Dokkadeltaet Våtmarkssenter 17.03. med 22 frammøtte.

Som avslutning på kvelden fikk vi en flott presentasjon av «Prosjekt bakkehekkende fugler i kulturlandskapet på Hadeland» v/Anne Gri Henriksen.

STYREMØTER

Det er avholdt 4 styremøter: 16.02. og 30.03. Dokkadeltaet Våtmarkssenter, 20.10. Folkets Hus i Hunndalen 20.10. og Dokkadeltaet Våtmarkssenter 06.12. Styret har behandlet 82 saker.

I tillegg er det holdt et fellesmøte med lokallagene i Dokkadeltaet Våtmarkssenter 06.12. med til sammen 14 deltakere. Det foreligger eget referat fra møtet.

TURER/ARRANGEMENTER

23.04.: I forbindelse med Norges Naturvernforbund sitt landsmøte i Innlandet ble vi forespurt om fugleguiding i området med planlagt E6 bru i Lågendeltaet. Lokallaget i Sør-Gudbrandsdal (som var under etablering) påtok seg dette og mobiliserte 5 deltakere.

15.05.: Fuglevandring på Maihaugen i Lillehammer v/Jon Opheim. 20 deltakere.

04.06.: Fuglelyttetur langs Fåberg kultursti, Lillehammer v/Jon Opheim. Ca. 10 deltakere.

TURER/AKTIVITETER I FORBINDELSE MED REGISTRERINGER

- Hagefugltellingen ble gjennomført i perioden 24.01. - 06.02. Fra Oppland kom det inn rapporter fra hele 947 hager, som var en fin økning sammenlignet med tidligere år.
- Organisert tranetelling over hele fylket, med hovedtelling 10. - 11.09., samlet 21 deltakere. Resultatet på 1215 ind. som ble en nedgang i forhold til de to foregående årene. Resultatet blir publisert i Hujon.
- Den årlige vintertellingen av vannfugl i hele fylket ble gjennomført i tidsrommet 10.12. - 31.12. med ca. 40 deltakere. Resultatet blir publisert i Hujon.

RINGMERKING

Oppland Ringmerkingsgruppe har hatt et godt år med ca. 8000 merkete fugler. Etter ringmerking av en isfugl i Gjøvik er antall ringmerkete arter nå oppe i 158. Årsrapport blir publisert i Hujon.

FUGLEVAKTA/MOTTAK AV SKADET FUGL

Stein Roger Nybakke er foreningens kontaktperson i Fuglevakta. Han har hatt svært mange henvendelser av ulike slag i løpet av året, likevel med størst «trykk» på rovfugl og andefugl. Årsberetning blir lest opp på foreningens årsmøte.

Nybakke har gjennom året hatt et godt samarbeid med Helge Grønlien på Fåberg, som driver mottak for skadet fugl. Grønlien skriver egen årsmelding i Hujon.

MEDLEMSBLADET HUJON

Medlemsbladet Hujon kom ut med 3 nr. på til sammen 232 sider. Per Åge Skålerud gjør som vanlig en god jobb som redaktør, men etterlyser fortsatt mer variert stoff til bladet og ikke minst flere bilder.

HJEMMESIDEN

Foreningen har sin egen hjemmeside knyttet til BirdLife Norge under fanen *fylkesavdelinger*, hvor vi har publisert en del aktuelle foreningssaker. Vi kan bli flinkere til å bruke denne. Ragnar Ødegård er foreningens kontaktperson her, likeså når det gjelder foreningens «aktivitetskalender».

NRK INNLANDET OG DISTRIKTSAVISER

Vi har fått mediedekning på flere saker som har omhandlet fugl og fuglevern. Flere av foreningens uttalelser er også referert i pressen, i tillegg til at vi har hatt leserinnlegg i flere lokale aviser.

LOKALLAGENE

Foreningen har 5 lokallag:

- BirdLife Norge Gjøvik, Land & Toten lokallag
- BirdLife Norge Valdres lokallag
- BirdLife Norge Hadeland lokallag
- BirdLife Norge Sel og Ottadalen lokallag
- BirdLife Sør-Gudbrandsdal lokallag (stiftet 10.09.2022).

Alle lokallagene har hatt svært god og variert aktivitet i løpet av året. Det vises til egne årsberetninger.

REGISTRERINGER/RAPPORTER/PROSJEKTER

- Overvåkingsprosjekt på rødlistearten fjellmyrløper i Oppland. Med midler fra "Tilskudd til vilttiltak» er det utført registreringer på 8 av 13 referanseområder. Det ble registrert 11 ind. på 7 lokaliteter. 12 medlemmer deltok, og prosjektet vil fortsette i 2023. Rapport er utarbeidet.
- Overvåking av kornkråke i Oppland. Arten er i siste rødliste oppgradert fra *nær truet* til *sårbar*. Registreringer er utført på de to gjenværende lokalitetene i Østre Toten. Rapport er under utarbeidelse.
- Kartlegging av vierspurv i Oppland – en art som er klassifisert som kritisk truet på rødlista. Vi har i løpet av året besøkt noen av de siste kjente hekkeområdene, og vil gjøre en samlerapport på artens tidligere forekomst.
- Rødstilk – «årets fugl» i 2022. Det ble ikke gjennomført spesielle registreringer dette året, men mange medlemmer har gjort en stor innsats med innrapportering i *Artsobservasjoner.no*.
- Vi har deltatt i prosjekt åkerrikse, med Kistefos Skogtjenester AS som prosjektansvarlig. Bare 5 åkerrikser ble registrert i 4 kommuner. Rapportsammendrag blir publisert i Hujon.
- Bestandsregistreringer av hubro. Kistefos Skogtjenester AS, med god hjelp fra BirdLife-medlemmer, har vært prosjektansvarlig. Hubro ble registrert på 8 steder i 7 kommuner. Vellykket hekking ble påvist på to av disse. Rapportsammendrag blir publisert i Hujon.
- Bestandsregistrering av kongeørn. Under ledelse av SNO, med midler gjennom Rovviltnemnda, har Kistefos Skogtjenester AS stått ansvarlig for registreringer og rapport. 47 personer har bidratt med registreringer, hvorav stor bistand fra BirdLife Norge avdeling Oppland. 2022-sesongen ble et godt produksjonsår med vellykket hekking på 28 lokaliteter, fordelt på 16 kommuner. I tillegg kommer en lokalitet med avbrutt hekking. Rapportsammendrag blir publisert i Hujon.
- Kattuglekasseprosjektet. Prosjektet er inne i sitt 16. år og antall kasser teller ca. 210, hvorav ca. 154 i området Hadeland, Land, Toten og Gjøvik. 2022 ble et vanskelig år for kattuglene i Oppland. Av 25 hekkforsøk var 21 vellykket og bare 55 unger ble ringmerket (mot 91 i året før). Rapport v/Even Dehli blir publisert i Hujon.
- Prosjekt perleugle er inne i sin 10. sesong. Hele 385 kasser er med i prosjektet. Hekking ble registrert i 26 (7%) av disse. Dette er relativt lavt, men likevel litt over gjennomsnittet for hele perioden. Hele 47 personer har deltatt i prosjektet. Rapport v/Even Dehli blir publisert i Hujon.
- Terrestrisk overvåking (TOV-prosjektet). Mange av våre medlemmer deltar og vi har god dekningsprosent i Oppland.

UTTALELSER

- Lågendeltaet i Lillehammer. Den 19.12.2022 fattet Miljødirektoratet vedtak i klagesaken om framføring av ny E6 bru gjennom Lågendeltaet naturreservat. Klagen fra Naturvernforbundet og Lågendeltaets venner ble tatt til følge, dvs. omgjøring av Statsforvalterens vedtak om dispensasjon. Planene om en 4 kilometer lang tunnel utenom naturreservatet på vestsiden, med bru over ei oppdyrket øy i verneområdet, ble avslått. Prinsipielt var vedtaket viktig, men i denne konkrete saken fikk vi et vedtak som – paradoksalt nok – innebar en alvorlig trussel mot de fuglerike mudderbankene og strandsonene sør i deltaet, hvor ca. 80 - 90 % av trekk-fuglen oppholder seg i den beste trekktida på våren. Trusselen knyttet seg bl.a. til de mange forslagene om framtidig utvidelser/utbedringer av dagens E6 trase med uakseptable inngrep i reservatets kjerneområde – stikk i strid med verneformålet. Vedtaket skapte et bredt engasjement og ved utgangen av året var det stor usikkerhet omkring videre saksgang og utfall. Vårt engasjement i vegsaken har medført mye god støtte, men også noe kritikk.
- Trettenstryka fuglefredningsområde i Øyer. Kollapsen av brua over Lågen ved Tretten 15. august 2022 er godt kjent gjennom media. I slutten av oktober leverte vi et innspill til fylkeskommunen angående midlertidig og ny bru gjennom verneområdet, som er et svært viktig overvintringsområde for vannfugl, spesielt fossefall. I utgangspunktet hadde vi håpet at «interimbrua» hadde vært på plass før fossefallet inntok området i

november, men behandlingsprosesser og stor vannføring forsinket planlagt anleggsstart. Arbeidet med midlertidig bru vil foregå gjennom hele vinteren og vi har – på oppdrag fra fylkeskommunen – påtatt oss jevnlige registreringer i denne perioden for å kartlegge hvordan anleggsarbeidet påvirker fuglelivet. Rapport skal utarbeides.

- Husodden flyplass i Søndre Land. Søknad om fornyet konsesjon. Flyplassen ligger nær inntil Fluberg fuglefredningsområde. Vi har levert uttalelse med dokumentasjon om fuglelivet, og bl.a. påpekt at all flyaktivitet under 800 fot over fuglefredningsområdet må unngås i perioden 01.04. - 15.05. Dette ble innfridd.
- Detaljregulering for E6 Øyer – Frya. I vår uttalelse har vi spesielt pekt på hensynet til Trettenstryka fuglefredningsområde, som ikke må bli berørt av E-6 utvidelsen forbi Tretten. Likeså har vi av miljømessige årsaker sterkt anbefalt alternativet med tunnel på østsiden av Ringebu sentrum. Med denne løsningen vil en kunne spare verneverdige våtmarksmiljøer ut mot Lågen. Ellers har vi i forbindelse med ny lokalveg langs Losnavatnet understreket prinsippet om å ikke legge veger i strandsonen.
- Forslag om vern av et nesten 30 000 dekar stort skogområde i Vassfaret. Området har store naturkvaliteter, ikke minst knyttet til gammel barskog, heriblant mange rødlistede fuglearter. Vi har sendt uttalelse og støttet verneforslaget.
- I forbindelse med et oppstartet elvekraftverk i Sør-Fron har vi vært kontaktet av utbygger angående hekkelokaliteter for truede rovfuglearter. Vi har oversendt en skriftlig vurdering og bedt om at det blir tatt spesielle hensyn i perioden 15.02. - 25.07. Vi har fått positiv tilbakemelding på dette.
- Nye planer om vannkraftutbygging i Gudbrandsdalslågen, spesielt Vikafossen nord for Vinstra i Nord-Fron. Sammen med Naturvernforbundet og Gudbrandsdal Sportsfiskerforening har vi tatt avstand fra disse planene.
- Klagesak vedr. oppføring av ny fiskebu ved Refjellsvatni i Sel. Etter klage fra Statsforvalteren har Sel kommune behandlet saken på ny og anmodet Statsforvalteren å trekke klagen. I denne forbindelse har kommunen lagt til grunn en rekke uriktige påstander om fuglelivet i området. Vi har tilbakevist dette ved å oversende en fylldig beskrivelse av bl.a. de 16 registrerte rødlisteartene i området.
- Henvendelse fra COWI AS, som bistår Nye Veier med kartlegging av naturmangfold i forbindelse med planlagt E6 Moelv - Roterud (nord for Biri). De har bedt om kunnskapsgrunnlag på fugl. Henvendelsen er besvart både med brev og telefonsamtale, der vi har lagt fram dokumentasjon og synspunkter.
- Søknad om dispensasjon fra arealdelen i kommuneplanen for Øystre Slidre til opparbeiding av trillesti inntil Rjupetjednet på Valdresflya, med tilhørende brygge, raste- og parkeringsplass. Tiltaket er et stort naturinngrep i sårbar høyfjellsnatur med et svært rikt og spesielt fugleliv. Vi har påklaget kommunens vedtak.
- Utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark, Dovre nasjonalpark og Vesle Hjerkin landskapsvernområde. I uttalelse 12.06. har vi støttet disse forslagene med dokumentasjon på områdenes betydning for fuglelivet. Vi har i tillegg deltatt i et møte hos Statsforvalteren.
- Øystadmarka Solkraftverk og innmarksbeite, Søndre Land. Et ca. 1700 dekar stort område som i nordøst grenser mot Gåstjern. Dette er et svært fuglerikt område med 11 registrerte rødlistearter. I vår uttalelse har vi påpekt at områdene rundt Gåstjern må holdes fri for inngrep og ikke inngå i planarealet. Ellers er vår generelle holdning at solkraftverk tilhører de mer skånsomme tiltakene for utbygging av kraft, sammenlignet med f.eks. vannkraft og vindmøller.
- Henvendelse fra Statsforvalteren i Innlandet vedr. søknad fra kommunen om boreaktivitet flere steder i Lågendeltaet naturreservat i tidsrommet 08.06. - 17.06. Selv om arbeidet er knyttet til lovbestemte «sonderinger» av kommunens grunnvannskilder, har vi gitt tilbakemelding på et uheldig valgt tidspunkt - midt i fuglenes hekkeperiode (i et reservat).

- Utvidelse av et stort masseuttak ved Åsårtjern i Sel kommune. Ligger i nærheten av et viktig våtmarksområde med 11 registrerte rødlistearter. Vi har gitt innspill til Statsforvalteren at minimumsavstanden til slik virksomhet synes å være i ivaretatt, men at steinbruddet bør få en støydependende utforming, f.eks. jordvoll.
- Klage på vedtak i Skjåk kommune om skadefelling av 8 spetter. Vi har vist til vilkår for skadefelling i Viltforskriften og stilt spørsmål ved saksbehandlingen. Klage er også innsendt av NOAH (for dyrs rettigheter).
- Store Nøkleberg solkraftverk og landbruksvirksomhet, Østre Toten. Et produktive og viltrikt skogområde på ca. 440 dekar, med forekomst av flere rødlistearter. Vi har gått imot planene.

UTTALELSER GJENNOM FNF OPPLAND (forum for natur og friluftsliv)

- Planer om etablering av 800 - 2000 hytter i skogområdet nær Lillehammer Birkebeinerstadion. Planene har møtt stor lokal motstand og vi har støttet et skriv fra FNF Innlandet som går imot prosjektet.
- Björnetjärnsberget vindkraftverk i Eda kommune i Sverige. Vi har støttet en felles uttalelse som går imot disse planene.
- Ny 132 kV ledning Åbjøra – Gjøvik. Her støttes forslag fra de berørte kommuner om bl.a. jordkabel i den nedlagte Valdresbanen.

ØVRIGE SAKER

- Markering mot utbygging av Verna vassdrag i Vågå 15.01. Vi var representert v/Per Bådshaug.
- Hensynssoner for sårbare fuglearter i Innlandet. Et *Notat* med anbefalte minimumsavstander ved ulike tiltak nær hekkel plasser og/eller spillplasser for et utvalg av arter er oversendt Statsforvalteren i Innlandet. Notatet baserer seg i stor grad på en rapport fra Multiconsult i 2018 – som på oppdrag fra Statnett – utarbeidet rapporten «Anbefalte hensynssoner for sårbare arter av fugl».
- Kittilbudammen i Gausdal. Randsfjordmuseet v/Finn Audun Grøndahl har utarbeidet et forslag til regulering av fiske og kanopadling med hensyn til en sårbar hekkesesong for fugl. Gausdal fjellstyret har i de senere årene satt ut «matfisk» i dammen som har resultert i stor utfart og dermed ingen eller sterkt redusert hekkesuksess hos flere fuglearter. Vi har støttet forslagene til regulert ferdsel for å sikre fuglenes hekkemuligheter. Under en befaring i oktober bekreftet Fjellstyret at det ikke lenger er aktuelt å sette ut fisk i tjernet. Det vil også bli gjort noen tiltak rundt fugleskjulet for å unngå uønsket ferdsel på selve dammen.
- Spetteskader i hyttefelt i Sjudalen. Etter henvendelse fra Vågå kommune har vi deltatt på befaring for å kartlegge omfanget og se på mulige forebyggende tiltak før en eventuell fellingstillatelse. Det ble registrert skader på 15 hytter. Flere tiltak ble prøvd, men saken endte med felling av 2 flaggspetter. Skader er ikke rapportert etter dette.
- Naturmangfoldsplan for Gausdal kommune. Vi har deltatt i et «medvirkningsmøte» i kommunen, der vi hadde innspill om viktige fuglelokaliteter, hekkelokaliteter for rødlistearter og områder med stort biologisk mangfold som burde vært bedre kartlagt.
- Revidering av Norsk PEFC Skogstandard har vært på høring. Vi har gitt våre innspill til BirdLife Norge som har utarbeidet et fylldig og godt høringssvar. De nye bestemmelsene trer i kraft 01.03.2023.
- Registrering og forvaltning av hønsehauk. Vi har fått flere henvendelser vedr. hogst rundt hønsehaukreir, med bl.a. behov for oppdatering av hekkedata, befaringer mm. Her nevnes en lokalitet i Vestre Toten, Nord-Fron, Lesja, Dovre og Øyer. Utover dette har medlemmer i minst to av lokallagene vært involvert i hogstplaner ved hønsehaukreir. Alt dette viser at hønsehauken er en hardt presset rødlisteart.
- Nordisk kongeørnsymposium i Rendalen, der vi bidro med et tilskudd på kr. 20 000,-. Geir Høitomt og Jon Opheim deltok.

- Årsmøtet i BirdLife Norge ble holdt i Fevik (Agder) 22. - 24.04. Jon Opheim møtte fra fylkesavdelingen, Anne Gri Henriksen fra Hadeland lokallag og Julia Helgesen fra Valdres lokallag.

MEDLEMSOVERSIKT

Ved utgangen av 2022 hadde foreningen 549 medlemmer. Medlemstallet er dermed redusert med 3.

01.03.2023

Annbjørg Backer/Jon Opheim

Dikt med bilde av: Per Åge Skålerud

Rudstrupa

Den sitter der i all sin prakt,
Ikledd en vidunderlig drakt
Med raske og hyggelige toner,
sitter den å synger i sine vakre fjoner.
Farget med et oransje bryst,
finner du den fra fjell til kyst.
Når den sitter der og sin sang sår,
da vet du at det er vår.

BirdLife Norge avdeling Oppland.

Årsmøteprotokoll 2023

Årsmøtet for 2023 ble avholdt på Vertshuset E6, Biri den 18. mars 2023 med 28 medlemmer til stede.

1. Valg av møteleder, referent og to til å skrive under årsmøteprotokoll.

Møteleder: Rolf Jørn Karlsen

Referent: Annbjørg Backer

Til å underskrive årsmøteprotokoll: Anne-Marie Austad og Knut Gundersen

2. Godkjenning av årsmøteinnkalling

Årsmøteinnkallingen ble enstemmig godkjent.

3. Årsberetning 2022

Årsberetning for Birdlife Norge avd. Oppland

Rolf Jørn Karlsen leste opp årsberetningen. Det kom to kommentarer fra medlemmene:

- Per Åge Skålerud hører til Søndre Land, og ikke Vestre Toten kommune.
- I saken om Øystadmarka solkraftverk og innmarksbeite er det brukt feil stedsnavn. Det skal være Gåstjern og ikke Gåssjøen.

Årsberetningen ble enstemmig godkjent.

Årsberetning for lokallagene.

Rolf Jørn Karlsen leste opp korte trekk fra årsberetningen for Sel og Ottadalen lokallag.

Margaret Eggen leste opp fra årsberetningen for Sør-Gudbrandsdal lokallag.

Even Raassum leste opp fra årsberetningen for Hadeland lokallag.

Ole Knut Steinset leste opp fra årsberetningen for Valdres lokallag.

Lokallaget for Gjøvik, Land og Toten har ikke avholdt sitt årsmøte enda. Rolf Jørn Karlsen fortalte kort om den aktiviteten som har vært i lokallaget det siste året.

Årsberetningene til lokallagene tas til orientering.

4. Regnskap 2022

Regnskapsoversikt for 2022 ble delt ut til medlemmene i møtet. Kasserer Anne Gri Henriksen gikk igjennom regnskapet og revisjonsmeldingen.

Kommentarer til regnskapet: Margaret Eggen kommenterte på at det er gitt 20.000 kr til Kongeørnsymposiet i Rendalen (tildelt i 2020).

John Apeland spør om foreningen har vurdert annonsering i Hujon. Ifølge leder Jon Opheim har dette blitt gjort tidligere, men ikke i senere tid. Foreningen har i utgangspunktet god økonomi. Innspillet tas med videre til neste periode.

Regnskapet for 2022 ble enstemmig godkjent.

5. Valg av styre

Innledning ved John Apeland, leder av valgkomiteen.

Følgende er på valg til dette årsmøtet:

Leder:	Jon Opheim, Øyer
Styremedlem:	Geir Høitomt, Nordre Land
Styremedlem:	Anne Gri Henriksen, Gran
Styremedlem:	Annbjørg Backer, Lillehammer
Varamedlem:	Ragnar Ødegård, Lillehammer

Valgkomiteens innstilling:

Styremedlem:	Geir Høitomt, Nordre Land	gjenvalg
Styremedlem:	Anne Gri Henriksen, Gran	gjenvalg
Styremedlem:	Tina Marie Brenden, Breiskallen, Gjøvik	ny
Varamedlem:	Ragnar Ødegård, Lillehammer	gjenvalg

Samtlige kandidater er forespurt og sagt seg villige. Valgene gjelder i utgangspunktet for 2 år.

Valg

Valdres lokallag kom med et benkeforslag om Julia Helgesen som aktuell kandidat. Ifølge vedtektene skal det gå til skriftlig valg dersom det er flere kandidater. Møteleder kom med forslag om at styret i stedet utvides til å inneha tre varamedlemmer, slik at begge de to nye kandidatene inngår i styret.

Tina Marie Brenden og Julie Helgesen ble enstemmig valgt som nye styremedlemmer. Konstituering gjøres av styret.

6. Valg av valgkomité

Sittende valgkomité:
John Apeland (leder)
Bjørn Roar Løkken
Tom Dalhøy

Tom Dalhøy går ut av valgkomiteen. Rune Rødningen ble enstemmig valgt inn som nytt medlem.

7. Valg av revisor

Revisor Knut Holmen fra Levanger ble enstemmig gjenvalgt.

8. Fastsettelse av lokalt tillegg til kontingenten

Tillegg på 150 kr videreføres som før.

9. Forslag til årsmøtet.

Ingen forslag er innkommet.

Referent Annbjørg Backer

Biri 18.03.2023

Foredragsholder Gunnar Nyhus ble overrakt et flott maleri av en slagugle. Anne-Marie Austad hadde malt slagugla, og stod for overgivelsen. Foto: Ragnar Ødegård

Regnskapet for BirdLife Oppland 2022

ÅRSOPPGJØR

BirdLife Norge avd. Oppland

Regnskap 2022
Org.nr.: 898810682

Konto (2085.29.13437)	Inntekter	Utgifter	Merknader
Kontingent, abonnement	82 795,00	0,00	
Prosjekter, viltfond, tilskudd mm	61 500,00	0,00	
Hujon	0,00	71 620,00	
Internettsider	0,00	0,00	
Møter, turer mm	0,00	6 183,10	
Porto, telefon	0,00	4 664,80	
Kontorrekvisita	0,00	0,00	
Støtte til lokallag	0,00	5 000,00	
Grasrotandel	2 263,80	0,00	
Vervekampanje mm	0,00	0,00	
Gebyrer	0,00	45,00	
Momskompensasjon	0,00		
Div adm kostnader	0,00	3 057,50	
Renteinntekter	2 614,00	0,00	Driftskto. og kapitalkto.
Annet, støtte til prosjekter, utsyr. mm	100,00	0,00	
Sum, omsetning 2022	149 272,80	90 570,40	
Resultat i 2022		58 702,40	
Sum	149 272,80	149 272,80	

Årsoppgjør 2022

Saldo	01.01.2022	31.12.2022
Lom og Skjåk Sparebank		
driftskonto: 2085.29.13437	136 229,51	192 382,91
Lom og Skjåk Sparebank		
kapitalkonto: 2085.56.06411	495 829,06	498 378,06
Sum beholdning pr- 31.12	632 058,57	690 760,97
Resultat i 2022		58 702,40

Gran, 20.januar 2023

Levanger,

Anne Gri Henriksen, kasserer

Knut Holmen, revisor

Revisjonsmelding for «Birdlife Norge» avd Oppland 2022

Eg har revidert rekneskapen til BLN avd Oppland for året 2022.

Revisjonen er utført i samsvar med vanleg revisjonsskikk. Alle bilag er gjennomgått og kontrollerte.

Rekneskapen er ført oversikteleg og greitt. Årsrekneskapen er gjort opp med eit overskot på kr 58 702,40 .

Fylkeslaget har ein solid økonomi med store oppspara midlar som kan brukast til formål i samsvar med organisasjonens ideelle formål. Årets rekneskap viser at pengane blir brukte i samsvar med dette. Pengebruken ber preg av å vera nøktern, og overskottet representerer styret og medlemmane sin dugnadsinnsats og gratisarbeid.

Eg rår til at årsmøtet godkjenner rekneskapen for 2022.

Levanger 9/2-23

Knut Holmen

Årsmeldingen for BirdLife Norge – Valdres lokallag 2022

Styret har i 2022 bestått av:

Leder:	Rune Rødningen
Sekretær:	Ole Knut Steinset
Kasserer:	Julia Helgesen
Styremedlem:	Fredrik Calmeyer
Varamedlem:	Runar Kittelsen

Revisor:	Nils Rogn
Valgkomité:	Olav Rødningen og Hans Enger

Det er avholdt to styremøter i løpet av året. Styret har behandlet 10 saker pluss referatsaker.

Det er arrangert årsmøte og fire andre medlemsmøter i løpet av året. To av møtene var lagt til Valdres Folkemuseum på Fagernes, og tre på møterommet til Elkjøp Valdres. Det er arrangert tre ekskursjoner, og seks utemøter.

Årets gjennomførte møter:

- 24. februar: Årsmøte. Even Dehli snakka om registrering av hønehaukreir (12 deltakere)
- 7. april: Medlemsmøte. Julia Helgesen og Runar Kittelsen viste bilder fra sine turer i Finnmark (14 deltakere).
- 29. september: Medlemmenes fotokveld (6 deltakere).
- 27. oktober: Medlemsmøte med Rolf Jørn Karlsen som viste bilder og snakka om fuglelivet i Valdres og Oppland gjennom 50 år (11 deltakere)
- 17. november: Medlemsmøte der Anne Gri Henriksen foredro om vipeprosjektet de har på Hadeland. (12 deltakere)

Årets ekskursjoner:

- 6 utemøter i perioden 21. april – 3. juni med 3-6 deltakere.
- 3. juli: Den faste turen på Valdresflye (7 deltakere)
- 2. oktober: Eurobirdwatch ved Ulnes (4 deltakere)
- 22. oktober: Tur til Ringerike (4 deltakere)

Julia Helgesen deltok som vår delegat på årsmøtet i Birdlife Norge.

Brita Siri Nesja gjorde en god innsats med tranetelling, BirdLife Opplands tranetelling i august/september.

Fire personer fra lokallaget deltok under BirdLife Opplands vannfugltelling i desember. To medlemmer har registrert ruter i TOV-E (Terrestrisk overvåking - Ekstensiv overvåking av fugl) i Valdres i 2022.

Det ble telt fugler i hele 127 hager i Valdres i Hagefugltellinga 2022.

Ørrin i media i 2022:

- 27. januar: «Til helga blir det ny runde med hagefugltelling i Valdres» i Avisa Valdres

I Valdres var det ved årsskiftet 69 medlemmer i BirdLife hvorav 7 er ekstra familiemedlemsskap. Det er gledelig å se at vi har hatt en jevn og god økning i medlemsmassen de siste åra. Mange av våre medlemmer er ofte ute på fugletur. Slik kan vi holde oppsikt med fuglelivet og i tillegg oppdage nye arter i Valdres. Ingen nye arter ble rapportert for Valdres i 2022, men flere kommuner fikk nye arter i sin artsliste. Det er flott at flere legger inn sine observasjoner i Artsobservasjoner.no. 6004 observasjoner ble lagt inn der på fugler i Valdres sist år.

Årsmeldingen for BirdLife Norge, Gjøvik, Toten og Land lokallag 2022

Styret har i perioden bestått av:

Leder:	Stein Roger Nybakke
Nestleder:	Morten Aspaas
Kasserer:	Per Åge Skålerud
Sekretær:	Ellen Lid
Styremedlem:	Eyvind Sandnes
Styremedlem:	Rolf Jørn Karlsen

Lokalforeningen hadde pr årsskiftet 157 medlemmer.

Møter:

Årsmøtet 2022 ble avholdt onsdag den 23.februar kl.18:30 på Hoffsvangen skole.

Vi har deltatt på fellesmøte på Dokka våtmarkssenter

Det er avholdt 4 styremøter: 16.2.22, 8.3.22, 5.5.22, 30.11.22

Aktiviteter:

Rovfugltrekk Bøverbru v/Bjørn Harald Larsen, Vestre Toten

Fuglevandring m/Åsen miljølag, Vestre Toten

Tur til Mæhlumsætra, Gjøvik

Ringmerking med Bøverbru barneskole, Vestre Toten

Nattsangertur, Østre Toten

Håndverksdag på Eiktunet med kassebygging for de minste, Gjøvik

Ringmerking av ugler med DNT, Trollheim, Vestre Toten.

Ellers er det stor aktivitet blant flere av medlemmene med forskjellige fuglekasseprosjekter. Det er blant annet hengt opp ca. 40 fossefall/vintererlekasser under bruer i hele Gjøvik kommune.

Også i år har flere medlemmer vært engasjert i uglekasseprosjektene, med sjekking av kasser og ringmerking.

Nytt av året er at medlemmer har begynt å sette opp slaguglekasser, tårnfalkkasser, vendehalskasser og plattinger for fiskeørn.

Det ringmerkes også. Isfugl er en være en av de sjeldne som har vært i nettet i foreningens region.

Det er mottatt midler (etter søknad fra oss) fra Sparebankstiftelsen/DnB til teleskop til Dokkadeltaet, dette inkluderer konstruksjon og produksjon av stativ.

Medlemmer har deltatt i vinterfugltellingen.

Innspill/befaringer:

Har vært på flere befaringer ved hogst i nærheten av rovfuglreir og tiurleiker.

Møte med statsforvalteren om forvaltningsplan Totenvika naturreservat.

Befaring Totenvika Naturreservat

Innspill til forvaltningsplan Totenvika naturreservat.

Uttalelse i forbindelse med vannscooter og skytebane i Østre Toten

Uttalelse kommunedelplan og Naturmangfold Gjøvik kommune.

Uttalelse om utbedring av Rv4

Innspill til uttalelse fra FNF om solcelleanlegg, Gjøvik.

Styret 12.03.23

Dikt av Per Åge Skålerud

I skogene bortenfor

DER HVOR GAMMELSKOGEN STO STØDIG.

NATUR ER SLETT IKKE OVERFLØDIG.

NÅ GLISER HOGSTFLATENE MOT EN,

OM MAN PRØVER Å SETTE DER SINE BEN

KAPITALEN STYRER DET MESTE

SELV OM DEN SKOGEN VAR DEN BESTE

ELGEN FANT LY,

LANGT I FRA BY.

SKOGSFUGLENE HADDE SITT HJEM DER

NÅ ER DE IKKE DER MER.

SKOGEN VAR HØNSEHAUKENES RIKE

NÅ KAN DE IKKE LENGER MELLOM GRENENE SNIKE

DET ER SÅ TRIST

NÅ LIGGER DER KUN KVIST.

Årsmeldingen for BirdLife Norge, Hadeland lokallag 2022.

Org.nr. 913 002 792 Grasrotandel: 913 002

BirdLife Hadeland lokallag har i 2022 hatt 117 medlemmer

Det har blitt gjennomført 4 styremøter og ett årsmøte i 2022, årsmøtet ble holdt ved Trivselshuset i Brandbu 23 februar 2022.

Aktiviteter gjennomført i regi av BirdLife Hadeland lokallag 2022:

Gjennom året har det vært gjennomført en rekke aktiviteter og engasjement innenfor ulike, men viktige temaer rundt fuglelivet. Det har også vært tilrettelagt for medlemsaktiviteter med mål om å treffe ulike målgrupper av fugleinteresserte.

Februar

- Årsmøte med foredrag av Jan Erik Røer om fugletrekket over Hadeland.

Mars

- Ugle-lytte-tur på Gran østås.
- Foredrag om; Prosjektet bakkehekkende fugler i kulturlandskapet ved BirdLife Oppland's årsmøte av Anne Gri.

April

- Oppstart av årets Prosjekt bakkehekkende fugler i kulturlandskapet i Gran, Lunner og Jevnaker. Prosjektgruppen har bestått av: Ole Bosse, Even Rasmussen, Tosten Tøfte, Per Olsen, Marit Løvbrøtten og Anne Gri. Flere medlemmer deltok og bidro med registreringer av observasjoner.
- Deltagelse ved BirdLife's årsmøte i Fevik (Anne Gri, Tosten, Even R).
- Foredrag om Vipa i kulturlandskapet i pensjonistforeningen Brandbu v/Anne Gri.
- Fuglefrokost ved fugletårnet i Røykenvik.

Mai

- Fuglefrokost ved fugletårnet i Røykenvik.
- Fuglesangtur rundt Vassjøtjernet, Grindvoll i Lunner med Ole Bosse og Anne Gri.
- Fuglesangtur i Gran rundt Hovstjernet i Gran med Ole Bosse.

Juni

- Nattsangertur «rundtomkring» som toppet seg med natteravn hørt ved Harestua, med Even R og Tosten T.
- Rovfugl og skogfuglmøte med Landbrukskontoret for Hadeland og Nittedal mellom skognæringa og fuglemiljøet. Deltagere var Even Dehli, Knut Tore Gundersen, (Anne Gri Henriksen, fravær pga cov.)

Juli

- Foredrag om kulturlandskapets viktige betydning for et mangfoldig fugleliv av Anne Gri ved Landbrukskontorets markering av «Utvalgte kulturlandskap» for Granavollen, Tingelstad og Røykenvik på Grindaker gård.

August

- Låvesvaleshow ved Skirstadtjernet med Even Dehli.
- Samarbeid og innspill om Regionalt Miljøprogram til Statsforvalteren Innlandet v/Anne Gri.

September

- Åpning av fuglesti med fuglekasser og informasjonstavler. Tekst og organisering av Ole Bosse og bilder av Anne Gri. Her var også Lunner barneskole engasjert ved Henning Berg og Olaf Ballangrud.
- Fugletelt med kassesnekring og ringmerking, samt fuglesangtur på Kulturminnedagen på Grindvoll, v/Per Olsen, Tosten T, Even R, Ole Bosse, Eric Francois Roualet og Anne Gri.
- Perleugleveld på Gran Østås med bålkos og pølsegrilling.

November

- Foredrag om; Bakkehekkende fugler, hos BirdLife Nittedal v/Anne Gri.
- Foredrag om; Bakkehekkende fugler, hos BirdLife Valdres v/Anne Gri.

Desember

- Vannfugltelling i Randsfjorden og vassdrag på Hadeland, hvor flere medlemmer deltar.
- Deltagelse med innspill i; Biofilisk forum, Gran Kommune ifbm. Sykehjemsutbygging v/Anne Gri.
- Radiointervju P1 om å lage fuglemat. v/Anne Gri.

Rovfugler

Hadelandsregionen byr på et spennende mangfold av hekkende rovfugl, og fra årets registreringer rapporteres vellykket hekking av fiskeørn, vepsevåk, vandrefalk, sivhauk og flere hønsehauk. Derimot har ikke uglene hatt et like fruktbart år. Ref. Even Dehli.

Ringmerking

Flere medlemmer har ringmerkingslisens og i 2022 ble det ringmerket ca. 5000 individer i regionen.

Styret har bestått av.

Leder:	Sekretær:	Kasserer	Styremedlem:	Varamedlem:
Anne Gri Stenbråten Henriksen	Even Raassum	Per Olsen	Tosten Tøfte	Marit Løvbrøtte

Årsmeldingen for BirdLife Norge, Sør-Gudbrandsdal lokallag 2022.

Allerede i 2020 var det planlagt å starte opp et lokallag for Lillehammer, Gausdal og Øyer. Et midlertidig styre ble etablert bestående av Margaret Eggen, John Apeland, Finn Audun Grøndahl og Ulf Raino Hansen. Et navn som dekker området, ble valgt: Sør-Gudbrandsdal Lokallag.

Det ble utarbeidet et program med utemøter og alt var klart for oppstart. Da kom pandemien og planene måtte settes på vent.

Når smitterestriksjonene ble opphevet i 2022, vedtok det midlertidige styret å kjøre det planlagte programmet før et eventuelt stiftelsesmøte hadde funnet sted. Var det interesse for et lokallag? Det skulle det vise seg at det var.

Ragnar Ødegård opprettet en Facebook-side for laget, kalt «Fugler i Sør-Gudbrandsdal» som vi bruker både til å gi ut informasjon til medlemmer på og som er ment å være et forum for deling av fugleopplevelser m.m. Siden Lågendeltaet er et viktig stoppested for trekkende fugl, fant flere utemøter sted rundt om i dette området. Styremedlemmer møtte fram og ledet møtene. Vi prøvde å holde oss regelmessig til onsdagskvelder.

Onsdag 13. april: Vårt første utemøte ble holdt på Utkikken, nærmere bestemt på vestsiden av Lågen, rett nord for Vingnes (Utkikk V). Regn og kjølig vær, men entusiasmen holdt!

Lørdag 23. april: Naturvernforbundet (ca. 100 pers.) kom på befaring til Lågendeltaet pga. ny E6. John, Finn Audun og Ulf fra styret deltok med informasjon om fuglelivet, sammen med Helge Grønlien og Knut Gundersen.

Onsdag 27. april: Det nye «fugletårnet» på østsiden av Lågen ble besøkt av laget.

Onsdag 4. mai: Det ble møte først på Utkikk V, for så å avslutte ved Svartevjua.

Onsdag 18. mai: Utkikk V, Vingnes og Svartevjua.

Onsdag 25. mai: Utkikk V først, for å se hvilke vannfugler og vadere som nylig var ankommet, og deretter «jakt» på sangere (Gulsanger, Bøksanger og Rosenfink) ved Nordre Tråset og i Hovslivegen sør for Vingnes. Margaret ledet utflukten.

Onsdag 1. juni: Vi reiste innover fjellet fra Nordseter. Med god hjelp av «kjentmann» Sven Haugen og i tillegg Ragnar Ødegård, opplevde vi hele 4 ulike uglearter og 25 andre fuglearter.

Onsdag 15. juni: Arrangement på Kittilbu Utmarksmuseum i Gausdal Vestfjell. Finn Audun var vertskap og organiserte det hele. John og Margaret deltok fra styret sammen med øvrige medlemmer.

Vi tok en pause i juli, selv om trekket sørover allerede var i gang.

Onsdag 24. august: Utkikk V. Bra med fugl.

Lørdag 3. sept.: Samlingssteder for Traner i Gausdal på trekk sørover. Innføring i tranetelling.

Lørdag 10. sept.: Stiftelsesmøte, med 14 til stede og foredrag ved Kjetil Rolseth, «Hva skjer i Lågen», et dypdykk i Lågen sett fra et droneperspektiv. Fantastiske inntrykk!

Onsdag 21. september: Fugler på Maihaugen. Dette møtet var satt opp for å bistå en gruppe filmstudenter ved HINN i deres ønske om å bruke lokallaget i en kortfilmoppgave. Svært vellykket, noe det også ble for oss da vi bl.a. fikk oppleve både Trekryper og Fuglekonge på nært hold.

Lørdag 8. oktober: Lågen ved Øyra og Drotten, for å oppleve Laksand og Skarv i deres jakt på Lågåsild. I 2021 var det kollaps i Lågåsildbestanden, men det har nok tatt seg noe opp igjen i 2022. Vi fant ingen av de to artene i Drotten, merkelig nok, men det ble en fin og solfylt tur ved elva.

Onsdag 16. november: Knutepunkt Langsua på Segalstad Bru: To foredrag, «Fugler på Island» ved Ole Knut Steinseth og «En reise i Sibir» ved Rune Nilsson. Fascinerende kontraster. Mange fremmøtte.

Erfaringene gjort etter utemøtene i 2022 tilsier at dette vil bli videreført i 2023, og vi takker de fremmøtte medlemmene for at de gjorde møtene vellykket. Ekstra gledelig var det å få langveis besøk fra lokallaget på Gjøvik/Toten ved flere anledninger.

Mari Nordlien, Fredrik Holm og John Apeland deltok på fuglevandring arrangert av Tina Marie Brenden ved Eikstadtjernet på seinsommeren.

I tillegg til utemøtene i egen regi har Margaret og John deltatt på fellesmøte for lokallagene i det tidligere Oppland fylke på Dokka den 6. desember. Her fikk vi mye nyttig informasjon fra styret i BirdLife Oppland sammen med erfaringer gjort av de andre lokallagene.

Lillehammer, 17. januar 2023.

Margaret Eggen.

BirdLife Sel og Ottadalen lokallag, årsmelding 2022

(Laget dekker kommunene Sel, Vågå, Lom og Skjåk.)

I 2022 har lokale medlemmer og andre fuglevenner konsentrert seg om utbedring av fugletårnene, planlegging av fugletårn i Lom, oppsetting av fuglekasser samt fugletellinger og -registreringer. Vi har også skrevet høringer mot hyttebygging i Tessosen og Blåhø, og deltatt i markeringer og møtevirkosomhet om dette. I Tessosen blir det ikke utbygging!

På grunn av relativt lav aktivitet i styret, har vi ikke hatt egne medlemsmøter. Per Bådshaug har imidlertid deltatt i feltmøter og pressekonferanse mot hyttebygging på initiativ fra Naturvernforbundet og beitebrukerne. I tillegg deltok Per på stand under Ottamartnan i oktober. Antall medlemmer i lokallaget har imidlertid steget gradvis med BirdLife Norges medlemstall, fra 26 i 2016 til hele 41 ved inngangen til 2023!

Fugletårnene

Lom: Tårnet ved Stovangein (Randsverkmyra) har vært jevnlig besøkt av fuglevenner, naturfotografer og lokale turgjengere i løpet av sesongen. Byggeteknisk har tårnet tålt årene godt. Vi har hengt opp rugekasser til kvinand ved tårnet, og reparert gamle kasser i området. En nabo har utbedret en skjemmende konstruksjon (brønn) ved tårnet.

Vågå: Tårnet ved Tessosen har vært mye i bruk på grunn av beliggenheten ved Brimi klatrepark og mange besøkende til «Brimiland». Vi har hengt opp kasser til både tårnfalk og kvinand synlige fra tårnet, og reparert gamle andeholker i området. Det blir fortløpende lagt ut info fra BirdLife Norge, samt info om fuglelivet i området.

Hagefugltelling

Stadig flere fra Ottadalen deltar i hagefugltellingene. I Sel, Vågå, Lom og Skjåk deltok til sammen 107 observatører i 2022, mot bare 28 i 2015. 7.667 fugler fordelt på 32 arter rapportert i 2022.

I Lom var kjøttmeisen på topp, med 171 fugler. I Sel ble det observert hele 655 bjørkefink, og i Vågå toppet dompapen med henholdsvis 201. I Skjåk var det pilfinken som dominerte (222).

Landsdekkende hadde grønnfinken et løft. Under tellinga i 2022 kan det se ut til at den negative trenden de siste ti åra har snudd. Også i Ottadalen var grønnfinken blant de ti vanligste artene.

Foto: Fugletårnet i Tessosen mai 2020.

Som vanlig dukker det også opp noen uvanlige fugler under tellingen. I Vågå ble det observert en gråspett, i Skjåk en hønsehauk og to spurvehauk, i Lom en overvintrende stær og i Sel to trekryper.

Annen aktivitet

-Medlemmer i Lom har tatt initiativ til planlegging av fugletårn ved Årsjo i Lom.

-Enkeltmedlemmer deltar fortløpende i fulltelling og -registreringer, bl.a. vannfugltelling 11. desember: Vågå- Lalm og Sel-Otta. samarbeidet mellom en del medlemmer i registreringen av rovvilt (ørn) ved hjelp av viltkamera.

-Ekskursjon til Ostjøynnen (Tesse), fugletårnet ved Randsverk og Blesomkalvkvee Naturreservat 25.-26. mai. Overnatting ved Tesseosen og i fugletårnet. 6 deltagere. Ca. 30 observerte arter.

-Skrevet 2 høringer mot fugle- og faunafiendtlig hyttebygging i Vågå og Lom, både som lag og i samarbeid med Naturvernforbundet og NOF Oppland.

-Befaring Nordsætren – Tesseosen 26. august sammen med NVF Sel og Ottadalen lokallag og flere fra jordbruk og beitenæringsinteressene, i forbindelse med høringsuttale til arealplanen i Lom. Deltagelse på pressekonferanse vedrørende samme høringsuttale ved Tesse 20. september. (Resultatet av behandlingen i kommunestyret sier vi oss tilfreds med – hytteutbygging blir det ikke her).

-Ottamartnan 1. oktober: Stand sammen med NVF Sel og Ottadalen med utdeling av blad o.l. fra BirdLife Norge og konkurranse med fuglebilder som tema.

-EuroBirdwatch 1. oktober: Interessant registrering som blir omtalt i Hujon i 2023.

-Det er sendt søknad til SpB1 om gavemidler.

Informasjon

Laget har informert om bl.a. hagefugltellingen i lokalavisene. Det ble opprettet en Facebook-gruppe i 2018. Ved årsskiftet -22 hadde denne 131 medlemmer. Vi har fortsatt innsatsen for å samle inn epostadresser, og har nå nesten alle medlemmene i registeret.

Møtevirksomhet

-Styret har holdt kontakt via epost og Facebook. Planlagt fuglekassebygging i samarbeid med Naturvernforbundet ble avlyst p.g.a pandemien.

-Årsmøte 15. februar: Møtet ble holdt i Grendelagshuset. Få medlemmer møtte. Med unntak av Dag Aasheim tok styret gjenvalg for to år. Per holdt et interessant foredrag om fugleåret -22.

Økonomi

Lokallaget ble registrert i Enhetsregisteret (Brønnøysund) med reg. nr. 926 081 276. Laget har bankforbindelse (SpB 1 Lom og Skjåk). Regnskap fra Pr. 1. januar -23 viste et overskudd på kr. 2.793, -.

Materiell

I tillegg til fugletårnene har vi to utlånskikkerter.

Bildet: Styret fra 2018. Fra venstre Per L. Bådshaug, Kjersti Aasvang Dahlen, Dag Aasheim og Atle Kjærvik. Dag Aasheim satt ikke i styret i 2022.

Aktivetsplan 2023

Aktiviteten i 2022 ser nå ut til å kunne gå uavhengig av corona-situasjonen. Vi vil bla. forsøke å gjennomføre følgende møter og aktiviteter:

- 1) Årsmøte 2022 ca. 16. mars -23. Styrke styret, øke medlemstallet og styrke kontakten med medlemmer og andre fuglevenner i området.
- 2) Gjennomføre tiltak som medlemsmøter, ekskursions, fuglekassebygging m.m. for medlemmer og andre fuglevenner.
- 3) Fortsette arbeidet med fugletårnene, inkludert det planlagte tårnet i Lom. Forsøke å få Tessosen fredet i hekketida. Drifte begge tårnene, samt utvikle informasjonen rundt bruken av dem og området omkring.

BirdLife Norge avd. Oppland- Sel og Ottadalen lokallag

Med vennleg helsing,
for styret

Atle Kjærвик (tlf. 90193275) kjatile512@gmail.com

Rapport fra Fuglevakta i Oppland 2022

Av Stein Roger Nybakke

Koronaen gjorde mange av oss syke på begynnelsen av året, samtidig som samfunnet gradvis åpnet opp. Det var dessverre ikke bare vi som ble rammet av sykdom i 2022.

Mattilsynet gikk tidlig ut med varsel om fugleinfluensaen H5N1, som vinteren og våren 2022 herjet langs norskekysten. Dette har spesielt gått ut over sjøfugler, mest havsuler, men også hubro, og ørn. I juni gikk Mattilsynet ut med anbefaling om at man ikke skulle håndtere fuglene selv, men ta kontakt med mattilsynet.

Det kom etter hvert inn meldinger om syke fugler i vår region. Ender, måker og duer. Også en makrellterne, som ble meldt til meg som en «mycket seldan rødnebbârna» av fuglehjelpen i Oslo, satt syk på en parkeringsplass på Otta. Noen hadde allerede hatt disse fuglene inne til pleie, og kontaktet meg når de ikke ble bedre.

Nesten alle telefonene får jeg via politiet i innlandet. Det er flere telefoner i uka i snitt, og de fleste løses via kontakter i de andre

lokallagene. Også Hedmark har en aktiv fuglevakt som jeg henviser til når sakene er på «gærne sia» av Mjøsa.

Også i år har det vært befaringer på tiurleiker og rovfuglreir. Glommen Mjøsen har tatt kontakt når det er i mitt nærområde og har vært imøtekommende på anbefalinger, og brukte hensyn som står i den nye skogstandarden som ikke hadde tredd i kraft enda. Dette har vært en positiv utvikling. Har også fått en grei dialog med bestyrere i flere av allmenningene, og andre grunneiere. Jeg har også vært på befarings med grunneier ved kongeørnreir der det var satt opp åte og viltkamera et par hundre meter fra reiret. Fikk god hjelp og støtte fra Ole Knut Steinset i SNO i den saken.

Jeg har også i år fått god hjelp av Helge Grønlien som profesjonelt tar hånd om rovfugl og ugler.

Det ble en del turer med kattugle, hønsehauk, og spurvehauker.

Totalt 795 km har det blitt på oppdrag for Fuglevakta i 2022.

Styremøte Dokka Våtmarkssenter 6. desember 2022. Referat

Til stede: Geir Høitomt, Jon Opheim, Anne Gri Henriksen, Bjørn Harald Larsen, Margaret M. Eggen og Ragnar Ødegård.

Saksliste:

- 69/22 Referatsaker.
- Referat fra forrige styremøte i Hunndalen 22.10.2022.
- 70/22 Innkommen post.
- FNF Innlandet har oversendt forslag til mindre vedtektsendringer på sitt årsmøte 08.03.2023. I stedet for dagens praksis med personlige varamedlemmer (fra samme medlemsorganisasjon) foreslås valg av to varamedlemmer. Dermed kan en oppnå en bredere representasjon i styret (med flere organisasjoner). Videre foreslås opprettelse av valgkomite på 3 medlemmer og at dette presiseres i vedtektene. Vi støtter disse forslagene.
- 71/22 Utvidelse av et stort masseuttak ved Åsårtjern i Sel kommune. Ligger i nærheten av et viktig våtmarksområde med 11 registrerte rødlistearter. Med henvisning til «*Notat om sårbare fuglearter i Innlandet*» (anbefalte minimumsavstander for ulike typer aktivitet) har vi gitt innspill til Statsforvalteren i Innlandet om at avstanden til sårbare arter synes å være bra ivaretatt. Likevel bør kanten av steinbruddet få en støydempende utforming, f.eks. jordvoll.
- 72/22 Klage på vedtak i Skjåk kommune om skadefelling av 8 spetter. Vi har vist til vilkår for skadefelling i Viltforskriften og stilt spørsmål ved saksbehandlingen. Klage er også innsendt av NOAH (for dyrs rettigheter). Mer om denne saken ligger på vår hjemmeside (link til BirdLife Norge).
- 73/22 Forvaltningsplan for Totenvika naturreservat – melding om oppstart av planarbeid. Informasjonsmøte 24.11. hvor Rolf Jørn og Stein Roger deltok fra Gjøvik, Toten og Land lokallag. Fra vår side ble bl.a. behov for ferdselsforbud i den viktigste trekktida for vannfugl tatt opp, spesielt på våren. Lokallaget sender innspill både om dette og dagens praksis med inngjerding og beitevirksomhet i den skogkledd delen av reservatet. Frist 10.12.
- 74/22 Arbeidet med midlertidig bru gjennom Trettenstryka fuglefredningsområdet er startet opp, og vil trolig pågå fram til april måned. Foreningen v/Knut Gundersen vil foreta regelmessige tellinger av vannfugl i perioden for å se virkninger av arbeidet. Ellers har vi laget en kort rapport om foreningens årlige vintertellinger av vannfugl siden vinteren 1968/69, samt et Notat om bruproblematikken.
- 75/22 Lågendeltaet og ny E-6 forbi Lillehammer. Dispensasjonssøknaden om ny bru gjennom deltaet er fortsatt ikke behandlet av Miljødepartementet. Ellers har vi henvendt oss med eget skriv til sentrale politikere i SV og til Naturvernforbundet for bl.a. å gi saken et mer korrekt bilde knyttet til fuglelivet. Dessverre har det blitt gitt mye feilinformasjon om saken, noe som bl.a. gjenspeiler seg i siste nr. av Naturvernforbundet sitt tidsskrift.
- 76/22 E6 Moelv – Roterud. Varsel om oppstart av planarbeid og høring av forslag til planprogram. Høringsfrist 19.11. Vi har gitt innspill via FNF Innlandet. For øvrig har vi uttalt oss til denne saken tidligere.

- 77/22 Vismunda næringsområde, Gjøvik – kunngjøring om varsel av oppstart og utlegging av planprogram. Hensikten med planarbeidet er å utvikle Vismunda næringspark i tråd med kommuneplanens arealdel. Av plandokumentene framgår det at tiltaket er i konflikt med registrerte naturtyper. Området, hvor mesteparten er skogkledd, er høyproduktiv mark mot Vismunda elv vest for Biri planteskole. Fuglelivet er ikke kartlagt, men må forventes å ha høy tetthet av hekkende spurvefugl. Det arrangeres informasjonsmøte 12.01. med høringsfrist 27.01.2023.
- 78/22 Store Nøkleberg solkraftverk og landbruksvirksomhet, Østre Toten. Planområdet er et skogkledd areal på ca. 440 dekar. Her planlegges full oppdyrking i kombinasjon med bakkemontert solkraftverk. Området vil bli inngjerdet og avstengt for allmenheten. Vi har ikke kjennskap til fuglelivet i området, men dette er produktive og viltrike skogarealer som burde vært sjekket. FNF v/Ole Morten Fossli har engasjert seg i saken og sendt den ut til medlemsorganisasjonene og bedt om innspill innen fristen 04.01.2023.
- 79/22 Detaljregulering for Skumsjøen hyttegrend, Gjøvik. Varsel om oppstart og høring av planprogram. Bakgrunnen for planarbeidet er et ønske om å utvide et allerede regulert hytteområde for å kunne tilby flere hytter. Vi har ikke kommet med innspill innen fristen 03.12.
- 80/22 Reguleringsplan for Sjoga hyttefelt, Lillehammer. Offentlig ettersyn. Dreier seg om fortetting av 25 nye hyttetomter innenfor etablert hyttefelt. Vi har ingen merknader.
- 81/22 Viltfondssøknader for 2023. Søknadsfrist 15. januar. Vi søker om tilskudd på følgende tre prosjekter: 1) Utvidet/fornytt søknad på fjellmyrløper. Fjorårets søknad på fjellmyrløper ble avkortet, og vi fikk ikke utført alt feltarbeidet vi la opp til i 2022, 2) Til tross for fjorårets avslag på bestandsregistrering av brushane ser vi det som viktig å få en ny status for denne rødlistearten. Brushanen har gått kraftig tilbake i Innlandet de seneste ti-årene, og synes å være borte fra en rekke tidligere lokaliteter. Her trengs ny dokumentasjon. 3) Vi vet lite om utbredelsen av nattravn i vårt distrikt og har ikke gjort noe forsøk på å kartlegge denne arten siden en rapport i 1988. Vi søker om midler med hovedvekt på undersøkelser i Hadelandskommunene, Land og Toten. Søknad sendes både Viken og Innlandet fylker.
- 82/22 Rapport fra kasserer. Årsregnskapet for 2022 ligger an til et bra overskudd.

Jon

SISTE NYTT

Av Jon Opheim

01.01. – 31.03.2023

Vi har lagt bak oss en vinter med lange kuldeperioder og mye snø, og færre overraskelser på fuglefronten enn i mange tidligere vintrer. Det har heller ikke vært invasjonspregede forekomster av noen arter, slik vi opplevde i foregående vintersesong.

Den tradisjonelle Hagefugltellingen i januar/ februar fikk imidlertid gledelig stor oppslutning med rapportering fra hele 767 hager. Her kom det inn mye interessant, som er tatt inn i rapporten. Av sjeldenheter i perioden nevnes først og fremst gulnebbblom i Mjøsa (Østre Toten), vannrikse (Søndre Land), alke (Østre Toten) og tre funn av svartstrupe (Østre Toten og Nord-Aurdal).

Knoppsvane

Vågå: 2 ind. utosen av Vågåvatnet 22.02., **Sør-Fron:** Hhv. 1, 2 og 2 ind. Harpefosdammen 23.03., 24.03. og 29.03., **Øyer:** Fast tilhold i Trettenstryka fuglefredningsområde i perioden 10.01. - 26.03. med mellom 2 - 10 ind., **Lillehammer:** 2 ind. i Lågendeltaet 10.01. og senere 2 - 10 ind. i perioden 20.03. – 30.03., **Gjøvik:** 19 ind. Svennesvollene 10.01., **Østre Toten:** 1 - 11 ind. Mjøsa ved Kapp gjennom hele perioden, 2 ind. Totenvika 08.01., hhv. 1 og 4 ind. Mjøsa ved Panengen 12.02. og 16.02., 4 ind. Hekshusstranda på Kapp 28.02. og 1 ind. Båkinstranda på Kapp 11.03., **Gran:** Mellom 1 - 3 ind. i Røykenvika i perioden 11.01. – 30.03., **Jevnaker:** Hhv. 21, 9, 6, 2 og 20 ind. i sørenden av Randsfjorden 22.01., 23.01., 25.01., 22.02. og 18.03., hhv. 2, 4, 2 og 8 ind. Bergertjernet i Randselva 21.01., 25.01., 31.01. og 01.02., **Nord-Aurdal:** 1 ind. Dokkafjorden i Vestringsbygdi 19.03., **Vestre Slidre:** 2 ind. Pjåten, Røn, 01.01. og 2 ind. Ferisfjorden 29.01.

Sangsvane

Store antall:

Sør-Fron: 28 ind. Lågen ved Hundorp bru 29.03., **Jevnaker:** 54 ind. sørenden av Randsfjorden 23.01.

Kortnebbgås

Øyer: Ca. 100 ind. trekkende over Granrudmoen 31.03., **Lillehammer:** Min. 18 ind. trekkende over Sjøsetra 21.03.

Grågåås

Lillehammer: 2 ind. Lågendeltaet 20.03., **Østre Toten:** 2 ind. Mjøsa ved Kapp brygge 22.03., **Gran:** Hhv. 1, 1 og 4 ind. Røykenvika 24.03., 26.03. og 28.03., **Nord-Aurdal:** 1 ind. Dokkafjorden i Vestringsbygdi 19.03.

Kanadagås

Sør-Fron: 1 ind. Harpefossdammen 23.03. og 29.03., 2 ind. Hundorp naturreservat 29.03. og 4 ind. Fryasletta 29.03., **Lillehammer:** Hhv. 2, 3, 8 og 1 ind. Lågendeltaet 23.03., 24.03., 26.03. og 27.03., **Østre Toten:** 2 ind. Mjøsa ved Kapp brygge 23.03. og 28.03., **Gran:** 4 ind. Røykenvika 24.03. og 28.03., **Vestre Slidre:** 1 ind. Ferisfjorden ved Fossheimfoss 29.01.

Krikkand

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Jevnaker: 1 ind. sørenden av Randsfjorden 25.01.

Toppand

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Jevnaker: 9 ind. sørenden av Randsfjorden 25.01. og hhv. 4 og 7 ind. Bergertjernet i Randselva 25.01. og 01.02.

Svartand

Østre Toten: 1 ind. Båkinnstranda - Hekshusstranda på Kapp i perioden 31.01. - 19.03.

Sjøorre

Østre Toten: 1 ind. Veibyvika i Mjøsa 16.01. og 1 ind. Totenvika 23.01.

Siland

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Østre Toten: 3 ind. Båkinnstranda på Kapp 20.01. og 1 ind. Mjøsa ved Kapp brygge 29.01.

Lirype

Observasjon utenfor «normalt» tilholdssted:

Lillehammer: 1 ind. i kanten av Mjøsa ved Plantasjen/Strandtorget, Lågendeltaet, 16.02. og ferske spor samme sted 27.02.

Smålom

Østre Toten: 1 ind. Båkinnstranda 16.01., 1 ind. Mjøsa ved Panengen 12.02. og 26.03., 2 ind. Mjøsa ved Kapp brygge 23.02., 21.03. og 22.03., 1 ind. Mjøsa ved Breili, Nordlia, 08.03. og 1 ind. Mjøsa ved Hensvold 26.03.

Gulneblom

Østre Toten: 1 ind. Mjøsa ved Kapp brygge 10.01. (Tom Dalhøy).

Kommentar: Funn nr. 12 i Oppland.

Dvergdykker

Jevnaker: Hhv. 3 og 2 ind. sørenden av Randsfjorden 25.01. og 01.02. og 1 ind. Bergertjernet i Randselva 21.01. og 25.01.

Toppdykker

Gjøvik: 1 ind. Rambekkvika i Mjøsa 20.03.

Horndykker

Østre Toten: 1 ind. Totenvika 08.01., **Gran:** 1 ind. Aschimlandet i Randsfjorden 26.01.

Storskarv

Lillehammer: 1 ind. Lågendeltaet 22.02., **Gjøvik:** 2 ind. Rambekkvika 20.03., 1 ind. Mjøsa ved Bråstad 20.03. og 1 ind. Mjøsa ved Hunnselvas utløp 22.03., **Østre Toten:** Hhv. 2 og 1 ind. Veibyvika i Mjøsa 11.02. og 12.02., hhv. 1, 7, 1 og 1 ind. Mjøsa ved Panengen 11.02., 12.02., 16.02. og 23.02., 1 - 4 ind. Mjøsa ved Kapp brygge følgende dager: 1 ind. 15.02., 4 ind. 23.02., 1 ind. 18.03., 20.03. - 22.03., 2 ind. 23.03. og 1 ind. 25.03. Videre 1 ind. Båkinstrand på Kapp 23.02., 4 ind. Mjøsa ved Hensvold 11.03., 2 ind. Mjøsa ved Hekshus på Kapp 16.03. og 3 ind. Veibyvika i Mjøsa 20.03., **Jevnaker:** 1 ind. sørenden av Randsfjorden 25.01. og hhv. 5 og 2 ind. Bergertjernet i Randselva 01.02. og 16.03., **Vang:** 1 ind. Vangsmjøsa ved Lunde 25.03.

Gråhegre

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Vestre Slidre: 1 ind. Ferisfjorden 29.01.

Havørn

Dovre: 1 ind. Ilka 28.01., **Skjåk:** Hhv. 1 og 2 ind. Pollfoss 07.01 og 11.02. og 1 ind. Bråtå 19.03., **Vågå:** 1 ind. (3 K) Tessand 07.03., **Sør-Fron:** 1 ind. Brennhaugen 09.03., **Lillehammer:** 1 ind. Lågendeltaet 20.03., **Gjøvik:** 1 ind. Eikstadtjernet 27.03., **Østre Toten:** 1 ad. ind. ved Panengen brygge i Mjøsa 11.02., **Nord-Aurdal:** 1 ad. ind. Fløafjorden 05.03. og 1 ind. Faslefoss, Leira, 30.03.

Musvåk

Lillehammer: 1 ind. over Lågendeltaet 21.03., **Østre Toten:** 1 ind. Veibyvika 23.01. og 1 ind. Hensvold 20.03., **Gran:** 1 ind. Skårud, Vestre Gran, 30.03., **Jevnaker:** 2 ind. Gullavika i Randsfjorden 27.03., **Søndre Land:** Hhv. 2, 3 og 1 ind. Brattlandsbakken, Fluberg, 27.03., 29.03. og 30.03.

Tårnfalk

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Nord-Aurdal: 1 ind. Sandbekkli i Tisleidalen 01.01.

Dvergfalk

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Nordre Land: 1 ind. Nordrum i Nord-Torpa 05.01., **Ringebu:** 1 ind. Fåvang sentrum 02.03.

Jaktfalk

Lesja: 1 ind. Furuly, Lesjaskog, 28.01. og 1 par på kjent hekkelokalitet 26.03., **Lom:** 1 ind. over Lom sentrum 19.02., **Nordre Land/Nord-Aurdal:** 1 ind. på kjent lokalitet i mars, **Vestre Slidre:** 1 ind. Grønlihovda 07.01.

Vandrefalk

Ringebu: 1 ind. Kvitfjell 14.02., **Øyer:** 1 ind. på kjent hekkelokalitet 21.03., **Nord-Aurdal:** 1 ind. i kjent hekkeområde 26.03.

Vannrikse

Søndre Land: 1 ind. ved Fall kraftverk 27.03. (Morten Nereng).

Foto: Per Åge Skålerud

Tjeld

Østre Toten: 1 ind. Kapp brygge 22.03. og 25.03., 2 ind. Panengen brygge 26.03. og 1 ind. Hekshusstranda på Kapp 27.03., **Nord-Aurdal:** 1 ind. Grandadn 21.03.

Sandlo

Østre Toten: 1 ind. Hekshusstranda på Kapp 19.03.

Vipe

Lillehammer: 1 ind. Lågendeltaet 21.03., 24.03. og 27.03. og 3 ind. ved Stor-Hove 23.03.,
Østre Toten: 1 ind. Kapp brygge 21.03. og 22.03., hhv. 11 og 4 ind. Totenvika 24.03. og 26.03. og 1 ind. Hensvold 26.03., **Gran:** 2 ind. Grinaker 21.03. og 2 ind. Holemyra 21.03. og 24.03.,
Nord-Aurdal: 1 ind. Grandadn 21.03.

Kvartbekkasin

Gjøvik: 2 ind. Svenesvollene 10.01.

Fiskemåke

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Gjøvik: Fast tilhold i Rambekkvika hvor hhv. 12, 48 og 47 ind. er registrert 20.01., 01.02. og 28.02. Også fast tilhold i Hunnselvas utløp mot Mjøsa der hhv. 40, 3 og 2 ind. er notert 03.01., 15.02. og 26.02., **Østre Toten:** Fast tilhold ved Kapp brygge der 1 - 5 ind. er registrert i tidsrommet 01.01. - 28.02., hhv. 10 og 26 ind. Totenvika 08.01. og 28.02. og hhv. 5 og 35 ind. Mjøsa ved Panengen brygge 20.01. og 12.02.

Gråmåke

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Gjøvik: Hhv. 1 og 2 ind. Hunnselvas utløp i Mjøsa 01.01. og 01.02. og godt som fast tilhold i Rambekkvika der hhv. 8, 7 og 11 ind. er notert 20.01., 01.02. og 28.02., **Østre Toten:** Fast tilhold ved Kapp brygge der 1 - 25 ind. er notert i tidsrommet 03.01. - 28.02. Ellers hhv. 1 og 14 ind. Totenvika 08.01. og 26.02., **Gran:** 1 ind. Gjærvika i Randsfjorden 28.02., **Jevnaker:** 5 ind. sørenden av Randsfjorden 25.01.

Svartbak

Lillehammer: 1 ind. Lågendeltaet 21.03.

Lomvi

Østre Toten: 1 - 30 ind. Veibyvika i Mjøsa følgende dager: 1 ind. 16.01., 2 ind. 23.01., 30 ind. 11.02., 11 ind. 12.02., 3 ind. 16.02., mellom 3 - 63 ind. Mjøsa ved Panengen følgende dager: 3 ind. 23.01., 28 ind. 12.02., 45 ind. 16.02., 14 ind. 23.02., 1 ind. 26.02., 40 ind. 28.02., 63 ind. 07.03., 20 ind. 10.03. og 17 ind. 26.03. Videre hhv. 6, 23 og 16 ind. Mjøsa ved Hensvold 05.02., 11.03. og 26.03., 1 ind. Mjøsa ved Breili, Nordlia, 23.02. og 28.02., 1 ind. Mjøsa ved Hekshus på Kapp 16.03., hhv. 9, 3, 2 og 1 ind. Mjøsa ved Kapp brygge 18.03., 19.03., 20.03. og 28.03. og 2 ind. Totenvika 24.03.

Alke

Østre Toten: 1 ind. Båkinstranda på Kapp 16.01.

Skogdue

Vestre Toten: 2 ind. Midtskogen 20.03.

Tyrkerdue

Sør-Fron: 1 ind. Hundorp sentrum 28.01., **Lillehammer:** 1 ind. sett nå og da på foringsplass i Emma Gjelens vei i november og desember. Samme sted ble 1 - 2 ind. sett jevnlig i perioden januar -

utgangen av mars, og ved en anledning 3 ind. Hhv. 1, 2 og 1 ind. Halvdan Svartesvei ved Kringsjå 06.01., 10.01. og 09.02., hhv. 2, 3, 3 og 1 ind. Søndre Park/Skoletorget 09.01., 20.01., 15.03. og 21.03., 1 - 3 ind. på foringsplass i Cathinka Guldbergsveg ved Maihaugen følgende dager: 1 ind. 02.01., 3 ind. 09.01., 1 ind. 13.01., 3 ind. 14.01. - 16.01. og 24.01., 2 ind. 26.01., 3 ind. 30.01., 1 ind. 05.02. og 20.02., 2 ind. 01.03., 1 ind. 13.03. og 2 ind. 19.03. Videre 8 ind. Hansbakken ved Skjellerud 24.01., 1 ind. Hammersengveien/Smestadveien 26.01., 1 ind. Søre Holme nord for Stampesletta 29.01., 4 ind. Engvegen nord for Busmoen 29.01., 3 ind. Smestad 13.03., 1 ind. ved Lillehammer stasjon 21.03. og 3 ind. Nordre Gravlund 30.03., **Gjøvik**: 2 ind. Brusvefaret 23.01. - 29.01., 1 ind. Henningsgt. 28.01., 4 ind. Øvre Gjøviksveg ved Vikodden 29.01., 1 ind. Kiellandsgt. ved Gjøvik sykehus 29.01., 1 ind. Kyrre Grepps gate ved Gjøvik sykehus 31.01. og 2 ind. Biri sentrum 06.03., **Vestre Toten**: 2 ind. Raufoss sentrum 03.01., **Østre Toten**: 1 ind. Gransmarka 29.01. og 1 ind. Lena sentrum 27.02., **Gran**: 2 ind. i Brandbu 13.01. og 8 ind. Utsiktsveien, Jaren, 29.01., **Søndre Land**: 2 ind. Møbelveien, Hov, 22.01. - 28.01. og 2 ind. Breskebakke, Hov, 29.01.

Hubro

Dovre: 1 ind. observert ved kjent lokalitet 09.03. og 1 ind. hørt fra kjent lokalitet i mars,
Sør-Aurdal: 1 ind. hørt på kjent lokalitet 12.03. og 20.03.

Haukugle

Dovre: 1 ind. Fokstummyra 04.02., **Ringebu**: 1 ind. ved Flaksjøen 11.02. og 1 ind. Spitsbergseter 18.03., **Øyer**: 1 ind. ved Lisetra 22.01., **Nordre Land**: 1 ind. Spåtind 29.01., **Etnedal**: 1 ind. Haugaliflata, Brufflat, 29.01., **Nord-Aurdal**: 1 ind. Varden 09.03., **Vestre Slidre**: 1 ind. Grøneli 10.01., 1 ind. Nøsen 10.01., 1 ind. Skarstølshøgda 08.02., 1 ind. Svenskin 08.02., 1 ind. Skørvudn 26.02. og 1 ind. Trillestølen 26.02., **Øystre Slidre**: 1 ind. Skåltjednstølen 05.03.

Kattugle

Nord-Fron: 1 ind. Lia, Kvam vestsida, 28.01., **Sør-Fron**: 1 ind. Brennhaugen 09.03., **Lillehammer**: 1 ind. ved Nordre Traaseth 08.03. og 20.03., **Gjøvik**: 1 ind. ved Eikstadtjernet 18.01., 02.02. og 15.02., **Vestre Toten**: 1 ind. Eriksrudvegen 24.03., **Østre Toten**: 1 ind. Skreia 27.01., **Gran**: 1 ind. ved Moen skole 26.01. og 29.01., 1 ind. ved Jorstad 29.01. og 2 ind. Brandbukampen 17.03., **Lunner**: 1 ind. Oppdalslinna ved Elgsjøen 27.01., **Søndre Land**: 1 ind. Skrukli, Fall, 28.01., 1 ind. Brattlandsbakken, Fluberg, 25.03. og 1 ind. Kristenstubeekken 28.03., **Nord-Aurdal**: 1 ind. funnet død Valdres Folkemuseum, Fagernes, 19.03., **Vestre Slidre**: 1 ind. Rødningen 21.02.

Perleugle

Sør-Fron: 1 ind. Brennhaugen 12.01., 21.01., 22.01., 03.03., 10.03., 16.03., 22.03. og 25.03., **Gran**: 1 ind. ved Blokkhus 22.01. - 28.01. og 1 ind. Vienlinna ved Espen 28.01., **Nord-Aurdal**: 1 ind. Tostølvegen, Bjørgo, 28.01. og 1 ind. Ølsjøbakkadn, Tisleidalen, 11.02.

Gråspett

Lesja: 1 ind. Dosehvegen, Lesjaverk, 29.01., **Vågå**: 1 ind. Vassårflate 01.01. og 2 ind. Synslivegen 24.01. - 30.01., **Sel**: 1 ind. Sundtjønnråket 27.01. og 10.02. og 1 ind. ved Veggum 28.01. - 03.02., **Nord-Fron**: 1 hann Kviknehøgda 28.01., 1 ind. Sødorp 29.01. - 04.02. og 1 ind. Veslemoen i Skåbu 13.02., **Øyer**: 1 ind. Sveen i Sørbygda 12.03. og 1 ind. Ile i Sørbygda 22.03., **Lillehammer**: 1 ind. ved Søre Ål kirke 16.01., **Gausdal**: 1 ind. Hærfjellvegen, Værskai, 29.01., 1 ind. Finntjønmarka i Espedalen 16.02. og 1 ind. Synstgardseter 19.03., **Gjøvik**: 1 ind. Åslendet 28.01., **Vestre Toten**: 1 ind. Fagertun, Reinsvoll, 28.01. og 1 ind. Prestvold, Eina, 30.01., **Gran**: 1 ind. Nordre Espetjern, Vestlandsfjorden, 01.03., **Søndre Land**: 1 ind. Brattlandsbakken på Fluberg 23.03., **Nordre Land**: 1 ind. Nordrum i Nord-Torpa 02.01., 30.01., 01.02., 10.02., 12.02., 19.02., 12.03. og 21.03., 1 ind. Skogland 05.01., 02.02. og 05.02., 1 ind. Thomlesvegen i Leppdalen 28.01., 1 ind. Vest-Torprunden ved Nordgarda 29.01., 1 hunn Sæterbygda i Vest-Torpa 31.01. og 1 ind. Søndre Åsen i Nord-Torpa 29.03., **Etnedal**: 1 ind. Maslangrudvegen, Høljerast, 28.01., 1 ind.

Svargavegen ved Flatøygard 29.01., 1 ind. Fjelltun 25.02. og 05.03. og 1 ind. Granlund, Bruflat, 18.03. og 19.03., **Sør-Aurdal**: 2 ind. Leirskogen 22.01. - 28.01., 1 ind. Øvre Brenn 27.01. - 02.02., 1 ind. Søndre Fjellstølen 29.01. - 04.02. og 2 ind. samme sted 05.02., **Nord-Aurdal**: Hhv. 2, 1 og 1 ind. Skrautvål 13.01., 14.01. og 28.01. og 1 ind. Tisleidalen 05.02., **Vestre Slidre**: 1 ind. Rødningen 23.01. og 1 ind. Elgfaret, Slidre, 28.01., **Vang**: 1 ind. Liagardvegen 02.02.

Dvergspett

Vågå: 2 ind. Øvre Nordherad 29.01. - 04.02., **Sel**: 1 ind. Sundtjønnråket 02.01., **Gausdal**: 1 ind. Hærfjellvegen, Værskoi, 29.01., **Gran**: 1 ind. Svarttjern-Rovtjern i Fjordaområdet 10.01., **Etnedal**: 1 ind. Haralie, Lenningen, 28.01., **Nord-Aurdal**: 1 ind. Tisleidalen 21.02.

Skjærpiplerke

Østre Toten: 1 ind. Hekshusstranda på Kapp 25.03.

Vintererle

Lillehammer: Hhv. 1 og 3 ind. Lågendeltaet 27.03. og 30.03., **Gjøvik**: 1 ind. Hunnselvas utløp 22.03. og 28.03., **Vestre Toten**: 1 ind. Blilisanden 20.03., **Østre Toten**: 1 ind. Fauchaldstranda, Kapp, 19.03., hhv. 6, 2 1 og 5 ind. Hekshusstranda, Kapp, 25.03., 26.03., 27.03. og 29.03., 4 ind. Panengen brygge 26.03., hhv. 1, 2 og 1 ind. Mjøsa ved Kapp brygge 26.03., 27.03. og 29.03., 3 ind. Totenvika 26.03., hhv. 2 og 1 ind. Dyrud 27.03. og 28.03. og 1 ind. Tallodden på Kapp 28.03., **Gran**: 2 ind. Ulsnestangen 24.03. og 1 ind. Røykenvika 26.03., **Nord-Aurdal**: Hhv. 3, 2 og 2 ind. Sundvoll bru 28.03., 29.03. og 30.03.

Svartryggerle

Gjøvik: 1 ind. Hunnselvas utløp 26.03. og 27.03., **Østre Toten**: 1 ind. Hekshus på Kapp 29.03.

Hunnselvas utløp – Gjøvik. Foto ved: Per Åge Skålerud

Gjerdsmett

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Lillehammer: 3 ind. Th. Lundesvei 28.01., **Østre Toten:** 1 ind. Båkinstrand 23.02.,
Søndre Land: 1 ind. Tingvoll i Dokkadeltaet 22.02.

Rødstrupe

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

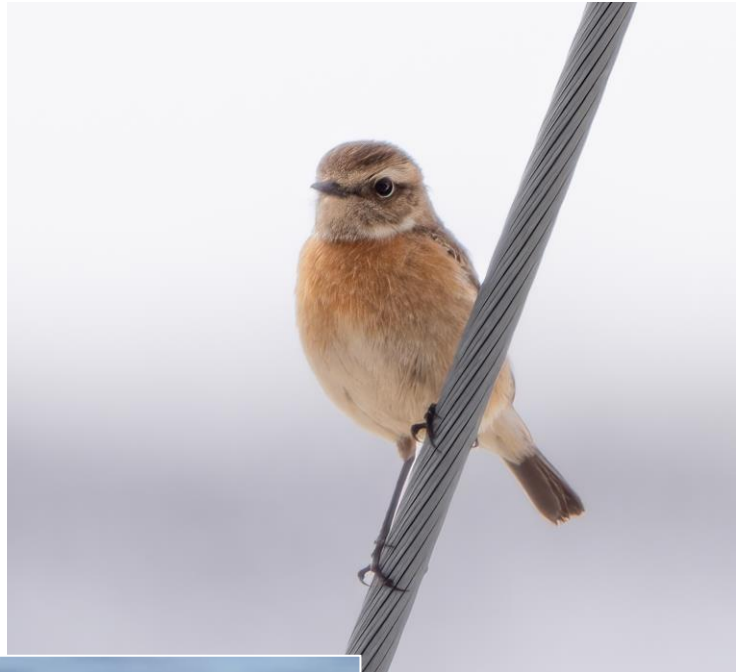
Skjåk: 1 ind. Bøjetræede 29.01., **Lom:** 1 ind. Viken Nordre 28.01. - 03.02., **Vågå:** 4 ind. Runningen i Kveomsvegen 05.02., **Sel:** 1 ind. Veggumsvegen ved Åsårbrua 28.01., **Nord-Fron:** 1 ind. Byrevegen på Vinstra 29.01., **Lillehammer:** 1 ind. Korgenområdet 13.01., 2 ind. Halvorsrudvegen, Søre Ål, 28.01. og 1 ind. Moajordet 30.01. - 05.02., **Gjøvik:** 1 ind. Øvre Gaukstad i Åsroa på Biri 29.01., **Gran:** 2 ind. Stadstad, Jaren, 29.01. og 3 ind. Dehlimarka 31.01., **Jevnaker:** 2 ind. Sognsbakka 29.01.

Svartstrupe

Østre Toten: 1 ind. Hensvold 24.03. (Tom Dalhøy), **Nord-Aurdal:** 1 ved Ulnes bru 21.03. (Olav Rødningen) og 1 ind. ved Sundvoll bru 27.03. (Rune Rødningen), 29.03. og 30.03.

Kommentar: Funn nr. 18 - 20 i Oppland.

*Bilde til høyre: Hensvold – Kapp.
Foto ved: Tom Dalhøy.*

*Bilde til venstre: Sundvoll
bru, Aurdal. Foto ved:
Rune Rødningen.*

Svarttrost

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Lesja: 1 ind. Ljosmyre 29.01. og 1 ind. Bølvegen, Lesjaskog, 29.01., **Skjåk:** 1 ind. ved Bøje 29.01. og 1 ind. Aurmo 01.02., **Lom:** 1 ind. Drågje, Fossbergom, 29.01. og 1 ind. Galdebygda i Bøverdalen 30.01., **Nord-Fron:** 1 ind. Byrevegen, Vinstra, 29.01. og 1 ind. Slangen 13.02., **Sør-Fron:** 1 ind. nesten daglig Brennhaugen i perioden 01.01. - 26.02., **Ringebu:** 1 ind. Kjønås 29.01., **Øyer:** 3 ind. Nordbygdsvegen ved Blomberg 29.01., **Lillehammer:** 1 - 2 ind. sett jevnlig Cathinka Guldbergsveg ved Maihaugen i perioden 02.01. - 19.02, 1 ind. Emma Gjølensvei 27.01. - 02.02., 2 ind. Hustruberg 28.01., 1 ind. Korsrudvegen i Rudsbygd 29.01. og 1 ind. Korgenområdet 11.02., 20.02. og 28.02., **Gausdal:** 1 ind. Paulsrudvegen 08.01., 28.01., 29.01. og 25.02., **Gjøvik:** 2 ind. Harmonien, Hunndalen, 29.01. og 2 ind. ved Eikstadtjernet 22.02., **Østre Toten:** 1 ind. Tollefsrudvegen 28.01., 1 ind. Kronborgsæterlinna, Øverskreia, 29.01. og 1 ind. Gransmarka 29.01., **Gran:** 1 ind. Brandbukampen vest 28.01., 1 ind. Heiås, Jaren, 29.01. og 1 ind. Mo ved Sølvsberget 30.01., **Lunner:** 1 ind. Moreneveien, Harestua, 27.01., 3 ind. Oppdalslinna 27.01., 1 ind. Brattfossen, Harestua, 29.01., 1 ind. Stasjonsvegen, Harestua, 29.01. - 04.02. og 1 ind. Roshov 04.02., **Jevnaker:** 1 ind. Bogaveien 29.01. og 1 ind. Sognsbakka i Sløvika 29.01., **Søndre Land:** 1 ind. Møbelveien, Hov, 22.01. - 28.01., **Vestre Slidre:** 1 ind. Elgfaret, Slidre, 28.01. og 1 ind. Røn 29.01., **Vang:** 1 ind. Ryfoss 28.01. og 1 ind. Skogstad 22.01. - 28.01.

Gråtrost

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Lesja: 1 ind. Blakar 04.02., **Skjåk:** 1 ind. Søre Odden, Marlo, 29.01., **Lom:** 1 ind. Fossbergom 22.02., **Sør-Fron:** 1 ind. Brennhaugen 28.01., **Ringebu:** 1 ind. Veslekausvegen, Vekkom, 28.01., **Øyer:** 1 ind. Ile i Sørbygda 14.01. og 20.01., 1 ind. Bø gard i Midtbygda 26.01. - 01.02. og 1 ind. Brynsgutua 28.01., **Lillehammer:** 1 ind. Cathinka Guldbergsveg ved Maihaugen 02.01., 13.01., 16.01., 02.02. og 16.02., 1 ind. Halvdan Svartestei ved Kringsjø 04.01., 06.01., 15.01. og 27.01., 1 ind. Lågendeltaet 10.01. og 09.02., 1 ind. Jonstuen ved Svartevja i Lågendeltaet 10.01., 1 ind. Nordre Traaseth 08.02. og 3 ind. Maihaugen 26.02., **Gjøvik:** 1 ind. Kopperud 01.01., **Vestre Toten:** 1 ind. Lønnberga 29.01. - 04.02., **Østre Toten:** 1 ind. Kapp brygge 01.01. og 23.02., 1 - 2 ind. sett jevnlig Evenrudgutua på Kapp i perioden 09.01. - 18.02., 5 ind. Dyrud 05.02. og 1 ind. ved Panengen brygge 12.02., **Gran:** 1 ind. Brurbakkveien i Brandbu 27.01. og 1 ind. Jaren 29.01., **Jevnaker:** 1 ind. Haugerenga 24.01. - 30.01., 1 ind. Nordhagen 28.01., 1 ind. Nerengveien 29.01. og 2 ind. Randsborggata 03.02., **Søndre Land:** 1 ind. Hov sentrum 28.01., **Nord-Aurdal:** 2 ind. Fagernes sentrum 13.01., 16.01. - 18.01. og 20.01., samt 1 ind. samme sted 24.01. Ellers 1 ind. Marsteinhøgda 13.01.

Varsler

Vågå: 1 ind. Kaldbakk 29.03., **Nord-Fron:** 1 ind. Kjørurum i Kvam 24.03., **Sør-Fron:** 1 ind. Brennhaugen 02.02., **Østre Toten:** 1 ind. Kloppen 25.02. og 1 ind. Nedre Skjefstad 02.03. og 06.03., **Gran:** 1 ind. Fagerli, Tingelstad, 04.02. og 1 ind. Egla ved Mæna 12.03., **Lunner:** 1 ind. Oppentjernet 10.02., **Nord-Aurdal:** 1 ind. Langesølen 13.02., **Vestre Slidre:** 1 ind. Nøsen 26.02.

Nøttekråke

Lillehammer: 1 ind. Halvdan Svartestei ved Kringsjø 04.01. og 10.01., **Gjøvik:** 1 ind. Svennes gård, Biri, 18.01., 4 ind. Åslendet 28.01., 2 ind. Kollsvegen, Redalen, 31.01., 1 ind. Alset 23.03. og 1 ind. Honne, Biri, 24.03., **Østre Toten:** 1 ind. Båkinstranda på Kapp 11.02., **Gran:** 2 ind. Fagerli, Tingelstad, 12.01., 2 ind. Vienlinna ved Espen 28.01. og 1 ind. Brandbukampen 12.02. og 04.03., **Lunner:** 1 ind. Råstadbakka, Roa, 28.01., 3 ind. Brovollveien, Søndre Oppdalen, 28.01., hhv. 4 og 2 ind. Nordli, Åsvegen, 28.01. og 29.01., 1 ind. Kalvsjø 29.01. og 1 ind. Oppentjernet 20.03.

Kornkråke

Østre Toten: 1 - 8 ind. sett følgende dager på Kapp: 2 ind. 21.02., 1 ind. 03.03., 5 ind. 21.03., 1 ind. 25.03., 2 ind. 26.03. og 8 ind. 27.03. Videre hhv. 5, 22 og 12 ind. i Lena sentrum 27.02., 06.03., 08.03. og 14.03. og 2 ind. Valle, Lena, 07.03.

Stær

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Lillehammer: 1 ind. Øvre Rindal i Vingrom 19.01. og 23.01., **Vestre Toten:** 1 ind. Eina 29.01., **Jevnaker:** 1 ind. Nesbakken 29.01. - 04.02. og 1 ind. Strandvegen, Nøklebytangen, 29.01.

Bokfink

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Lesja: 3 ind. Ølstadlykkja langs Vestsidevegen 29.01. - 04.02., **Dovre:** 5 ind. Dombås 28.01., **Skjåk:** 8 ind. Nordberg 28.01., 6 ind. Bispevegen, Bismo, 29.01. og 2 ind. Aurmo 01.02., **Lom:** 2 ind. Galdebygda i Bøverdalen 30.01., **Nord-Fron:** 5 ind. Lia, Kvam Vestside, 28.01., **Sør-Fron:** 2 ind. Gålåvegen ved Brudalen 28.01., **Ringebu:** 3 ind. Halvor Vektors veg ved Sperre 29.01., **Øyer:** 4 ind. Augsetervegen ved Korsbakken 28.01. og 3 ind. Kramprudvegen ved Engjom 29.01., **Lillehammer:** 2 ind. Hustruberget 28.01., 2 ind. Jønnbu ved Hammerseng 29.01. og 2 ind. Moajordet 30.01. - 05.02., **Gjøvik:** 2 ind. Brusvefaret 23.01. - 29.01., **Vestre Toten:** 2 ind. Nordsetveien ved Raufoss 29.01., **Gran:** 5 ind. Ststadbråtan, Jaren, 04.02., **Lunner:** 2 ind. Myrvollvegen, Harestua, 28.01. - 03.02., **Jevnaker:** 6 ind. Åsbygda 04.02., **Sør Aurdal:** 22 ind. ved Isaktjern langs Muggedalsvegen 29.01., **Vestre Slidre:** 2 ind. Fagerhaug 03.02., **Øystre Slidre:** 2 ind. Rogne 23.01. - 29.01.,

Bjørkefink

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Lesja: 1 ind. Bjorli 28.01. og 3 ind. Ansethvegen, Lesjaverk, 29.01., **Skjåk:** 5 ind. Prestgarden 29.01. og 2 ind. Nørdre Tofte 31.01., **Lom:** 3 ind. Tverråket, Fossbergom, 28.01., 5 ind. ved Andvord 22.01. - 28.01. og 2 ind. samme sted 29.01., 2 ind. Fossbergom 29.01. - 04.02., **Vågå:** 2 ind. Selatunga i Kvernvegen 28.01., **Sel:** 2 ind. Bulivegen sør for Otta 29.01., **Nord-Fron:** 12 ind. Lia, Kvam vestsida, 29.01., **Sør-Fron:** 6 ind. Bjørli i Kvarvegen 05.02., **Ringebu:** 5 ind. Veslekausvegen, Vekkom, 28.01., **Øyer:** 1 ind. Bø gard, Midtbygda, 26.01. - 01.02., **Lillehammer:** 1 ind. Jønnbu ved Hammerseng 29.01., **Gausdal:** 1 ind. Paulsrudvegen, Forset, 28.01., **Gjøvik:** 1 ind. Diskosveien, Biri, 28.01., 1 ind. Biri 29.01. og 1 ind. ved Trondhjemsvegen nord for Gjøvik brygge 29.01., **Gran:** 4 ind. Vienlinna ved Espen 28.01., 1 ind. Granavollen 28.01., 1 ind. Jaren 29.01. og 2 ind. Hagalykkja 29.01., **Lunner:** 2 ind. Kjørvenhagen 22.01. - 28.01., 1 ind. Lunnerkollen 23.01. - 29.01., 7 ind. Moreneveien, Harestua, 27.01., 2 ind. Myrvollvegen, Harestua, 28.01. - 03.02., 4 ind. Nordre Oppdalen 29.01., 1 ind. Brattfossen, Harestua, 29.01. og 1 ind. Geitramsens, Harestua, 04.02., **Jevnaker:** 13 ind. Haugerenga 24.01. og 2 ind. Forsethsvei 30.01. og 04.02., **Søndre Land:** 2 ind. Breskebakke, Hov, 29.01., **Nordre Land:** 1 ind. Fagerlund, Åmot Nedre, 21.01. og 1 ind. Søndre Åsen 21.01. - 27.01., **Nord-Aurdal:** 1 ind. Skrautvål 28.01. og 1 ind. Fagernes 29.01., **Øystre Slidre:** 2 ind. Rogne 23.01. - 29.01.

Stillits

Dovre: 7 ind. Nordre Berget 28.01., 2 ind. Dombås 28.01., 2 ind. ved Tallerås 28.01. og 1 ind. Øiang sør for Dombås 29.01., **Skjåk:** 1 ind. Prestgarden 29.01., 12 ind. Nørdre Tofte 31.01. og 1 ind. Solås i Bråtå 31.01., **Lom:** 5 ind. Anvord 22.01. - 28.01., 2 ind. Brattbakken, Fossbergom, 29.01. og 1 ind. Galdebygda i Bøverdalen 30.01., **Vågå:** 2 ind. Øvre Nordherad 29.01. - 04.02. og 1 ind. Knausen, Kveomsvegen, 29.01., **Sel:** Hhv. 3, 1, 2 og 1 ind. Hjellum på Otta 04.01., 19.01., 29.01. og 30.03., 2 ind. Veggemsflåten 28.01. - 03.02., 5 ind. Veggumsvegen ved Åsårbrua 28.01., 3 ind. Heidal sentrum 28.01., 3 ind. Hamnlykkja ved Sandbu 29.01., 22 ind. Veslerusti 30.01. og 5 ind. Blåbærvegen ved Vangen 01.02., **Nord-Fron:** 1 - 7 ind. Bjørklivegen i Kvam følgende dager: 4 ind.

12.01., 1 ind. 17.01., 3 ind. 04.02., 1 ind. 10.02. og 28.02., 7 ind. 03.03., 1 ind. 23.03., 3 ind. 25.03. og 1 ind. 26.03. Videre 48 ind. Sundvegen 28.01. og 2 ind. Nedre Sødorp 29.01., **Sør-Fron**: 30 ind. Siljetun 28.01. og 4 ind. Bakstad Nedre 29.01., **Ringebu**: 1 ind. Ulbergvegen, Vålebrua, 28.01., 1 ind. Lundjordvegen 29.01., 3 ind. Rudivegen på Kjønnås 29.01., 30 ind. Kjønnås 29.01., 14 ind. Parkvegen, Fåvang, 05.02. og 1 ind. Kjønnås 22.02., **Øyer**: 1 ind. Hunder i Sørbygda 09.01., 4 ind. Kramprudvegen ved Kramprud 23.01. - 29.01., 4 ind. Bø gard i Midtbygda 26.01. - 01.02., 3 ind. Elgvegen på Granrudmoen 28.01., 6 ind. Kramprudvegen ved Engjom 29.01., 5 ind. Granrudmoen 29.01., 5 ind. Skåe i Midtbygda 29.01., 6 ind. Brattland i Nordbygda 29.01. og 1 ind. Rusta, Øyer Sørbygd, 07.02., **Lillehammer**: 19 ind. Galterudskogen 04.01., hhv. 1, 4 og 2 ind. Korgen i Lågendeltaet 13.01., 05.02. og 11.02., 2 ind. Hamarseng 16.01., 2 ind. Søre Korgen/Sannom 26.01., hhv. 16, 8 og 6 ind. Nordre Traaseth 27.01., 15.02. og 20.03., 1 ind. ved Lekshus i Vingrom 28.01., 1 ind. Nysvevegen, Rudsbygd, 28.01., 27 ind. Hamarvegen ved Flugrud 29.01., 5 ind. Laumannsveg, Vingrom, 30.01., 21 ind. Moajordet 30.01. - 05.02., 10 ind. Vingrom 31.01., 2 ind. Rolf Lundesvei 03.02., 2 ind. Ringen, Jørstadmoen, 04.02., 2 ind. Nordre Ål 04.02., hhv. 1 og 2 ind. Cathinka Guldbergsvei ved Maihaugen 04.02. og 08.02., 2 ind. i Kvernhusvegen, Skårsetlia, 13.02., 4 - 15 ind. Langmoen på Jørstadmoen følgende dager: 6 ind. 18.02., 4 ind. 19.02., 11.03. og 12.03., 5 ind. 19.03., 6 ind. 25.03. og 15 ind. 26.03. Videre 3 ind. Maihaugen 23.03. og 4 ind. Nordre Gravlund 30.03., **Gausdal**: 30 ind. Øvre Gryte, Svingvoll, 23.01. - 29.01., 12 ind. Piperhaugen ved Leikvam 29.01., 6 ind. Lingard, Rudsbygd, 03.02., 1 ind. ved Østre Gausdal kirke 16.02., 10 ind. Holthaugen 21.02. og hhv. 4, 11, 7 og 6 ind. Paulsrudvegen 24.02., 07.03., 17.03. og 25.03., **Gjøvik**: 2 ind. Brusvefaret 23.01. - 29.01., 4 ind. Sommerrovegen, Rambekk, 27.01. - 02.02., 2 ind. Biristrand 28.01. - 03.02., 15 ind. Torkevegen 28.01., 30 ind. Finstadvegen, Biri, 28.01., 1 ind. Nordbyen 28.01., 2 ind. Biri 29.01., 4 ind. Tranberg 29.01., 14 ind. Øvre Gjøviks veg ved Vikodden 29.01., 6 ind. Bøle 29.01., 1 ind. Hellirovegen 29.01., 14 ind. Trondhjemsvegen nord for Gjøvik brygge 29.01., 6 ind. Kiellandsgate nord for Gjøvik brygge 29.01., 1 ind. Kyrre Grepps gate 31.01., 4 ind. Kollsvegen, Redalen, 31.01., 4 ind. Torkefeltet 04.02., 3 ind. Mjølkevegen 21.02. og 3 ind. Hunnselvas utløp 26.02., **Vestre Toten**: 1 ind. Trosterud 14.01., 1 ind. Markveien, Reinsvoll, 28.01. - 03.02., hhv. 1 og 2 ind. Vestbakkvegen, Reinsvoll, 28.01. og 29.01., 2 ind. Tollefsrudvegen 28.01., 5 ind. Gimleveien 29.01., 4 ind. Eina 29.01. og 4 ind. Skavangen, Eina, 03.02., **Østre Toten**: 2 ind. Skreia 03.01., hhv. 2, 1 og 4 ind. Evenrudgutua på Kapp 10.01., 15.01. og 11.02., 3 ind. Tallsletta, Skreia, 21.01., 7 ind. Kraby 27.01. - 02.02., 1 ind. Helgestadfeltet 28.01., 18 ind. Fårlungsgutua, Skreia, 28.01., 5 ind. Kløvstadvegen, Øverskreia, 28.01., 5 ind. Narumsvegen, Kolbu, 28.01., 12 ind. Nordlia 28.01. - 03.02., 20 ind. Panenglinna 28.01., 4 ind. Sodstadgutua, Lena, 29.01., 11 ind. Balkeåsen 29.01., 3 ind. Balke - Hveem 29.01., 4 ind. Totenvegen ved Sannerud 29.01., 48 ind. Kronborgsæterlinna, Øverskreia, 29.01., 10 ind. Engelundsveien, Nordlien, 29.01., 2 ind. Starum 31.01., 20 ind. Seierstadgutua, Lena, 31.01., 4 ind. Rustadgutua 02.02., hhv. 5 og 2 ind. ved Kapp brygge 09.02. og 22.03., hhv. 5 og 2 ind. Dyrud 01.03. og 28.03. og 5 ind. Totenvika 24.03., **Gran**: 20 ind. ved Tingelstad kirke 12.01., 30 ind. Granumstranda ved Jarenvannet 26.01. - 01.02., 1 ind. Kjølvegen, Brandbu, 27.01., 4 ind. Hov 28.01., 8 ind. Vienlinna ved Espen 28.01., 3 ind. Molinna ved Glorudtjernet 28.01., 2 ind. Haugsbakklia, Jaren, 28.01., 3 ind. Skjervumsvegen 29.01., 2 ind. Hammarenga, Jaren, 29.01., 3 ind. Stadstad 29.01., 6 ind. Plassbakken, Brandbu, 30.01., 2 ind. Mo ved Sølvsberget 30.01., 1 ind. Ulsvad, Jaren, 31.01. og 1 ind. Brandbu sentrum 03.02., **Lunner**: 18 ind. Råstadbakka 28.01., 10 ind. Munkerudveien, Søndre Oppdalen, 28.01., 8 ind. Stasjonsvegen, Harestua, 29.01. - 04.02., 2 ind. Tomtervegen 29.01., 10 ind. Ballangrud 30.01., 30 ind. ved Kalvsjøtjernet 30.01. - 05.02., 1 ind. Sagatun, Kalvsjø, 02.02. og 8 ind. Korsrudlinna ved Vestre Flatla 05.02., **Jevnaker**: 5 ind. Holt 25.01. - 31.01., 6 ind. Ragnhildrud 28.01., 4 ind. Kanadaveien 28.01., 1 ind. Feldbergkroken 29.01., 1 ind. Gullenbråtaveien 29.01., 1 ind. Klinkenbergveien 29.01. - 04.02., 2 ind. Øvre Hovsbakken, Toso, 02.02. og 3 ind. Forsethsvei 04.02., **Søndre Land**: 10 ind. Møbelveien, Hov, 22.01. - 28.01., 1 ind. Sjønnhaug 23.01. - 29.01., 2 ind. Nedre Skaugerud, Hov, 29.01., 10 ind. Brurudbakka, Fall, 29.01., 2 ind. Stor Odnes 16.03. og 2 ind. Brattlandsbakken, Fluberg, 24.03., **Nordre Land**: 1 ind. Dokka 18.01., 36 ind. Torpavegen ved Helgerud 29.01. og hhv. 18 og 17 ind. Østsinnlinna ved Nystuen 29.01. og 04.02., **Nord-Aurdal**: 14 ind. Fagernes sentrum 25.01., 5 ind. Førseøddin, Leira, 28.01., 2 ind.

Valdres Golfklubb 05.03. og 12 ind. Marsteinhøgda 25.03., **Vestre Slidre**: 1 ind. Handevegen 06.03. og 1 ind. Vistemyre 30.03., **Øystre Slidre**: 8 ind. Fjellborg 27.01. - 02.02., 35 ind. Volbuvegen, Liland, 29.01. og 4 ind. Haughovd ved Heggenes 29.01.

Brunsisik

Lom: 5 ind. Tverråket, Fossbergom, 29.01., **Lillehammer**: 1 ind. Cathinka Guldbergsvei ved Maihaugen 03.01., 15.01., 16.01., 24.01. - 30.01. og 19.03., **Østre Toten**: 1 ind. ved Kapp brygge 19.01., **Sør-Aurdal**: 20 ind. Hihaugvegen, Reinli, 22.01., **Nord-Aurdal**: 2 ind. Elgvegen/ Marsteinhøgda, Fagernes, 29.01.

Polarsisik

Nord-Fron: 1 ind. Torpastrand, Gålå, 21.01. - 27.01. og 1 ind. Almenningsvegen i Skåbu 02.02., **Sør-Fron**: 1 ind. Lauvåsen 17.03., **Lillehammer**: 1 ind. Galterudskogen i Søre Ål 12.01., 2 ind. Moajordet 30.01. - 05.02. og 2 ind. Cathinka Guldbergsvei ved Maihaugen 31.01., **Lunner**: 1 ind. Oppentjernet 22.03., **Vang**: 1 ind. Gaukelie, Grindaheim, 30.03.

Furukorsnebb

Gran: 1 ind. Båhusvegen, Fjorda, 11.03., **Jevnaker**: 1 ind. Tangnes 04.03., **Nord-Aurdal**: 4 ind. Furuset, Golsfjellet, 20.02. og 2 ind. ved Sundvoll bru 26.03., **Sør-Aurdal**: 2 ind. Kringletjern, Skjenfjellet, 23.01.

Kjernebiter

Sel: 1 ind. Storrustveien i Sel 12.01., 3 ind. Søre Lykkja i Heidal 27.01., hhv. 4, 5, 6 og 1 ind. Hjellum på Otta 28.01., 29.01., 07.02. og 17.02., hhv. 3 og 4 ind. Dahlefeltet 28.01. og 29.01., 2 ind. Heidal sentrum 28.01. og 1 ind. Hamnlykkja ved Sandbu 29.01., **Skjåk**: 2 ind. Nørdre Tofte 31.01., **Lom**: 2 ind. ved Andvord 22.01. - 28.01. og 3 ind. samme sted 29.01., 1 ind. Fossbergom 29.01. - 04.02. og 2 ind. Galdebygda i Bøverdalen 30.01., **Vågå**: 1 ind. Vassårflate 01.01. og 1 ind. Sandbugrenda 28.01., **Nord-Fron**: 3 ind. Lia, Kvam vestsida, 28.01. og 1 - 5 ind. Bjørklivegen i Kvam følgende dager: 2 ind. 04.02. og 01.02., 4 ind. 12.02., 1 ind. 01.03. og 04.03., 5 ind. 16.03. og 1 ind. 26.03., **Sør-Fron**: 1 ind. Siljetun 28.01., **Lillehammer**: 1 - 2 ind. Cathinka Guldbergsvei ved Maihaugen følgende dager: 2 ind. 15.01., 1 ind. 16.01., 24.01., 29.01., 30.01., og 17.02., 2 ind. 19.02. og 1 ind. 20.02. Videre 1 ind. Korgenområdet 11.02. og 28.02., 1 ind. Søre Ål 28.01. og 1 ind. Langmoen på Jørstadmoen 26.03., **Gausdal**: 1 ind. Granlia, Forset, 29.01., **Østre Toten**: 1 ind. Evenrudgutua på Kapp 04.03., **Lunner**: 2 ind. Nordre Oppdalen 29.01., **Jevnaker**: 1 ind. Øvre Hovsbakken 02.02., **Vang**: 14 ind. Skogstad 22.01. - 28.01.

Snøspurv:

Sel: 15 ind. Selsmyrene 31.03., **Øyer**: 1 ind. Hitfjellet 26.03., **Gausdal**: 30 ind. Bjørge, Kråbøl, 26.03., **Østre Toten**: 12 ind. Hekshusstranda, Kapp, 26.03., **Gran**: Hhv. 8 og 36 ind. Lysenstøa, Aschimlandet, 21.03. og 26.03., **Nord-Aurdal**: 124 ind. ved Sundvoll bru 26.03.

Takk til herr og fru skjære!

Jeg benytter utfordringa jeg har fått til å invitere interesserte lesere med på en fugletur *ut i min hage*. Og litt hist og pist i skogkruller rundt. - Hva slags fugler? Mest ugler. Hornugler. Og et skjærepar.

Turen starter egentlig 15 minutters gange fra dørtrammen, på en skogsveg. Vi er i overgangen mars-april. Året er 2017. En sjelden oppdagelse: To fugler lydløst sees på nattehimmelen!! Den ene setter seg i ei granbuske i en flatekant. Men det enda mer utrolige er svak roping ovenfor huset om lag en time seinere. Hornugle!

I første halvdel av april høres svake rop i skumringen kveld etter kveld like ovenfor huset. Fra sofaen i stua hender det plutselige i skumringa, i lyset fra utelampa; en stor fugl løfter seg fra lav høyde og rett opp over hustaket! Dette skjer flere ganger. Hver gang hopper man ut av stolen! Mistanken til hekking i nærheten begynner å tilta. Den 11. april lyser fullmånen og trekker som en magnet; hva kan høres og sees i måneskinnet? – Og sannelig kan ei hornugle så vidt skimtes med tydelige fjærdusker i månelysset. Det er veldig svak roping! Kan man ønske seg mer?

Det er påske og litt snø kommer nesten hver dag. Den 19. april er det ganske så kaldt; 4-5 minusgrader. Hele 22 cm snø kommer sist i påskehøgtida. Etter påske stiger temperaturen, og den 20. april er tårnfalken første gang på plass. Atskillige hekkinger har det vært her rundt omkring i gamle skjærereir. Det er fortsatt en del snø og temperaturen synker ned til minussida om natta.

I den første uka i mai stiger temperaturen mer. Heldigvis. Tårnfalk-paret er aktive hele tida og det er parringer å se.

En lørdagsmorgen kommer en myrhaukhann lys og slentrende forbi vinduet under frokosten. Ei jordugle roper noen kvelder nede i kanten på et jorde. Perleugla hukrer hele natta, natt etter natt. Mekan til aktivitet! Og akkurat i skumringa kommer de svake ropene fra hornugla! En svær gulp i tørrgraset nedunder ei enslig bjørk på ei flate nært et av jordene; kan ei lappugle være her også? Et fjellvåkpar er også aktive i nærheten. Etter to magre smågnagerår er det ingen tvil om at 2017 skal bli annerledes!

Under hagearbeid midt på dagen skjer det noe spennende; den ene av tårnfalkene lander på ei grein i et grantre rett ovenfor kirsebærtreet i hagen. Umiddelbart kommer svake raske dype rop fra samme sted. Mistanken om hornuglereirets plassering styrkes! - En markering fra hornuglehunnen på reiret? Jo, etter nærmere granskning kan et puslete skjærereir sees der ropene hørtes. Reiret er i et grantre som vi hver dag har går rett forbi opp til foring og stell av hester, sauer og høner. Reiret granskes med kikkert, men ingenting er å se. Ingen gulp under treet heller. En pause fra hakke og spade i grønnsakshagen; teleskopet plasseres på lang avstand for grundig sjekk av alle de høye grantrea. Høyt oppe i nabotreet til det mistenkte reirtreet sitter faktisk ei hornugle! Kloss inntil stammen. Så vidt synlig blant det tette granbaret! Et godt tegn! Kan det være hannen?

I slutten av mai skjer så noe nytt og spennende. Om kveldene sees ei hornugle i toppen av ei granbuske, rett ovenfor huset. Utenfor soveromsvinduet høres nye lyder;

roping, men litt mer brekende og hesende lyder. Det må være hunnen som roper til hannen og melder fra at hun venter på mat? Dette er virkelig lovende! Til tross for kaldt vær og fortsatt litt snø; kan det være unger? -I det puslete reiret? En ny sjekk av situasjonen; i skumringen sjekkes reirområdet fra gårdsplassen med kikkert. Enkelt og greit. Kan en aktivitet sees hos hannen til og fra det mulige reirtreet? Som tenkt så gjort og målet oppfylt på et blunk; etter at mørket faller på, kommer hannen lavt gjennom et hestebeite og manøvrerer seg makeløst elegant gjennom skogen. Den flyr rett inn i hagen og returnerer kort tid etter. Gang på gang. Observasjonen gjøres ti meter fra husdøra. Hvorfor dra langt for å kikke på fugl?

Som spente unger om julekvelden; jeg venter spent på piping slik jeg husker fra barndommens ravedaler langs Glomma. Det blir 1. juni. Det går noen dager til. Så kommer den første svake pipingen. En sann glede! Unger! Livsforlengde å følge med på slikt! Det kommer fra det mistenkte treet med det puslete reiret.

Så skjer det flere ganger under daglige turer opp til foring og stell av dyra, at ei hornugle kommer flyvende foran oss. En fin ettermiddag har vi nabo-besøk og vi drikker kaffe i solveggen. Vi snakker om hornugla og så går Liv nabo, stille opp bak kirsebærtreet i hagen for å kikke. Så blir hun bare stående der.... Og der sitter like godt mor hornugle på en lav grangrein og steller seg. Ingen verdens ting tyder på at mor hornugle er engstelig! Så ender kaffe-slabberaset med at to og to går for å se hornugla på grangreina og fjærstellet hennes. Dag ette dag sitter mor hornugle stort sett på samme sted, på dagtid, i et stort seljetre ved siden av reirtreet. På turene opp til foring og stell stopper vi litt opp og sier «God dag god dag»!

Så endelig det magiske! En unge klatrer opp på reirkanten. Pipingene tiltar, og det går ikke lange tiden før den er ute av kvistbosoa og oppover i treet. Rundt omkring. En ny unge setter seg på reirkanten og enda en unge er

synlig nede i reiret. Dagene går og ungene klatrer også til nabotrærne.

Så kommer også bekymringene! Etter at mørket faller på, kommer veldig roping og mistanke om en katt på ferde må sjekkes. Umulig å få sove med slike lyder! Ut av senga for å undersøke: så klart er katten synderen. Den smyger seg rundt på bakken under trea der ungene er. Jada, piasava-kosten røskes tak i og det bærer ut i underbuksa med skrik og hyl. Fy! Som Gubben Pettersen.

Dagen etter er det surret fast brede blekkplater på stammene som hinder for katter på klatretur. Men ropene fortsetter hver gang katten går under trea og kikker opp på pipende unger. Men det er sikkert: vi mennesker skaper ingen bekymring etter lang tids tilvenning, men katten skaper et voldsomt stress! Katten jages hver gang uglemor roper høyt. Flere ganger på ei og samme natt må den jages vekk. Ikke helt bra for nattesøvnen. Varslinga er så kraftig at den sparker deg ut av drømmeland.

Mere bekymringer! Ei halvanna uke går med unger kravlende rundt på greinverket. En død unge oppdages på bakken! Den ligger rett under selve reirtreet. Kan det være lite mat? På turer opp til sauer og hester om ettermiddagene leverer hannen gang på gang byttedyr til hunnen. I løpet av en efta telles fem byttedyr-leveringer på én time! Dette tyder på at mattilgangen likevel må være god nok? Også tårnfalkhannen kommer jevnlig med markmus. Fjoråret var det mer spissmus som hang i klørne. Det viser seg at tårnfalkparet har unger i et grantre bare noen meter unna hornugletreet.

Dagene går. To unger sitter litt her og der på greiner i nabotrea til reirtreet. Etter to uker fra den første ungen kravlet opp på reirkanten, flyr ungene over et åpent hestebeite og inn i skogkrull med store grantrær. Her fortsetter pipingen. Ungene vokser raskt og flyr snart ypperlig galant mellom greiner og trestammer. Hunnen sitter fortsatt alltid i nærheten. En efta kommer en

mor med sin fem år gamle sønn som er interessert i ugler. Han sitter rolig på en stubbe og den ene av ugletrolla kommer susende rett forbi ham. Guttungen ble nok ikke mindre interessert i ugler.

Den 28. juni er de så brått borte. Jeg puster lettet ut. Det er en aldri så liten lettelse. Med ett er det helt stille. Er de langt unna? Lar de seg finne igjen? Utover i juli oppdages de flere ganger innenfor en kilometer i radius i billysene langs gårds- og skogsveger. De to ungene er nå de reneste luftakrobater.

Ugletrolla i hagen brakte med seg både gleder og bekymringer. Litt krevende for nattesøvnen. Uansett hvor mye forlokkende og saftig god mat en katt tilbys, så stopper ikke jaktiveren når fugleunger piper oppe i trea. Katten er en sann plage for fugl!

Om noen skal takkes for turen i hagen? Ja, det må bli skjæra. Den bygger reir gjerne tett innpå hus og hage! Utrangerte skjærereir er lykken for den som ikke bygger selv og må lete etter ei egnet boso. Så uten skjæra blir det ingen lykke med hornugle i hagen. Så stell godt med skjæra i tunet.

To ugletroll dukker opp på kvistkanten av det puslete skjæreiret. Når dette finner sted i hagen, så er jo dette naturens gave til oss mennesker; å få oppleve slike små troll uten at vi skaper noen stor uro. Ugleforeldra har jo blitt vant til oss.

Uglemor satte seg åpent rett ovenfor huset i skumringa og meldte tydelig ifra til partneren om ønske om matlevering.

Jeg utfordrer Anne-Marie Austad.

Retur til BirdLife avd. Oppland, Postboks 87, 2601 Lillehammer

